Täysistunto

Keskiviikko 22.6.2016 klo 14.03—21.14

8. Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2016 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 10/2016 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 10/2016 vp.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään nopeatahtisena siten, että ryhmäpuheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. (Hälinää)

Pyydän edustajia, jotka eivät aio jäädä tähän keskusteluun, siirtymään rivakasti salin ulkopuolelle, niin että päästään täällä asiaan. (Hälinää — Puhemies koputtaa) Nyt on edustaja Kallin puheenvuoro, joten pyydän käymään muut keskustelut salin ulkopuolella. Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

Keskustelu

14.18 **Timo Kalli kesk** (esittelypuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Käsittelyn pohjana on tosiaan (Hälinää — Puhemies koputtaa) eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hyväksymä mietintö, ja tähän käsittelyn pohjana olevaan mietintöön on jätetty kahdeksan vastalausetta.

Julkisen talouden sopeutuksista huolimatta Suomen talousasema on edelleen heikentynyt ja valtion velka on kasvanut. Viime aikoina kuitenkin taloudessa on ollut jo näkyvissä pikkuriikkisiä merkkejä siitä, että ollaan menossa oikeaan suuntaan. Kasvun lähteinä on erityisesti kotimarkkinakysyntä ja myös rakennussektori. Talouden näkymiä kuitenkin edelleen heikentää viennin heikko kehitys.

Hallituksen talouspolitiikka tähtää julkisen talouden velkaantumisen taittamiseen ja kestävyysvajeen kattamiseen säästöin sekä kasvua tukevin ja julkista palvelutuotantoa tehostavin toimin. Valtiovarainvaliokunta pitää hallituksen linjauksia johdonmukaisena jatkumona hallitusohjelmalle.

Suomen talouden ongelmat ovat suurelta osin rakenteellisia, joten yli vaalikauden ulottuvilla rakenteellisilla uudistuksilla on erittäin keskeinen rooli kestävyysvajeen umpeen kuromisessa. Esimerkiksi sote- ja aluehallintouudistuksella tavoitellaan sosiaali- ja terveysmenojen kasvun alentamista 3 miljardilla eurolla vuoteen 29 mennessä.

Valiokunta korostaa myös hallituksen kärkihankkeiden toimeenpanoa ja pitää tärkeänä, että niiden sisältöihin kiinnitetään erityistä huomiota, jotta niillä saavutetaan aidosti uutta lisäarvoa. Valiokunta korostaa, että kärkihankkeille asetettujen tavoitteiden toteutumista ja niiden vaikuttavuutta seurataan ja arvioidaan huolellisesti. Valiokunnan asiantuntijakuulemisessa hallituksen linjauksia on suurelta osin tuettu mutta on myös arvioitu, että elvyttävämpi finanssipolitiikka toisi nopeampaa kasvua talouteen ja vähentäisi muun muassa työttömyydestä johtuvia menoja. Myös sopeutustoimien kohdentamiseen on liittynyt kritiikkiä, sillä niiden on arvioitu heikentävän liiaksi kotitalouksien ostovoimaa. (Eduskunnasta: Näin on!)

Valiokunnan mielestä julkisen talouden sopeuttamista ei kuitenkaan voida lykätä sillä perusteella, että sen kokonaistaloudelliset vaikutukset olisivat nyt poikkeuksellisen suuret. Tulevaisuudessa tilanne voi olla vielä vaikeampi. Valiokunta katsoo, että sopeuttamispäätösten toimeenpano tuo osaltaan myös liikkumatilaa talouspolitiikan päätöksentekoon. Lisäksi se lisää talouspolitiikan uskottavuutta, joka heijastuu muun muassa valtion luokitukseen ja velan korkotasoon.

Työllisyyden ja kilpailukyvyn parantaminen on hallituksen keskeinen kärkihanke. Siihen liittyvää toimintasuunnitelmaa on nyt täydennetty uusilla yrittäjyyttä ja työllisyyttä edistävillä toimenpiteillä. Tarkoituksena on muun muassa parantaa yrittämisen edellytyksiä ja purkaa kannustinloukkuja sekä laajentaa työttömyysetuuksien käyttötarkoitusta.

Tässä tilanteessa on hyvin tärkeää, että kilpailukykysopimus pitkien neuvottelujen jälkeen on saatu onnistuneesti päätökseen. Kilpailukykysopimuksen vaikutuksia ei ole voitu ottaa huomioon julkisen talouden suunnitelmassa, mutta sillä uskotaan olevan merkittäviä vaikutuksia maan talouteen ja työllisyyteen. Siksi valiokunta pitää tärkeänä, että kilpailukykysopimus tukee toivotulla tavalla myös viennin edistämistä ja uusien työpaikkojen syntymistä.

Valiokunta painottaa, että työnteon tulee aina olla kannustavaa, ja pitää hyvänä, että hallitus valmistelee syksyn budjettiriiheen vielä uusia työllisyyttä vahvistavia toimia. Samalla valiokunta kiinnittää huomiota pitkäaikaistyöttömyyden, rakenteellisen työttömyyden sekä lisääntyneen työmarkkinoilta syrjäytymisen aiheuttamiin mittaviin kustannuksiin. Valiokunnan mielestä on välttämätöntä löytää keinoja, joilla pitkään työttöminä olleiden valmiuksia työelämään parannetaan. Talouden kasvu ja työvoimapula eivät yksistään helpota pitkäaikaistyöttömän työnsaantimahdollisuuksia.

Valiokunta viittaa mietinnön liitteenä oleviin valiokuntien lausuntoihin, joissa on käsitelty yksityiskohtaisesti sopeutuspäätösten vaikutuksia eri hallinnonaloilla. Valiokunta on huolissaan myös perusturvan varassa olevien tulotason riittävyydestä. Arviointiraportin mukaan perusturvan varassa olevien tulotaso ei riitä kattamaan kohtuulliseksi katsottua minimikulutusta eläkkeensaajia lukuun ottamatta.

Valiokunta kiinnittää myös huomiota maatalouden ongelmiin. On tärkeää, että kärkihankkeiden kautta pyritään parantamaan maatalouden tuotantorakennetta ja sektorin tuottavuutta, sillä maatalous on tällä hetkellä poikkeuksellisen suurissa ongelmissa. Vaikeimmassa tilanteessa ovat nuoret viljelijät ja viime vuosina suuria investointeja tehneet tilat. Valiokunta pitää erittäin tärkeänä, että Suomen maataloustuotanto turvataan ja löydetään keinot, joilla maatalousyrittäjät selviytyvät vaikean tilanteen yli.

Julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy myös määrärahojen uudelleenkohdennuksia ja lisäpanostuksia, joita osoitetaan muun muassa liikennehankkeisiin. Hallitus käynnistää kehyskaudella kahdeksan liikennehanketta, joihin osoitetaan noin 700 miljoonan euron pa-

nostus. Valiokunta pitää myös hyvänä, että väylästön korjausvelan hoitoon osoitetaan yhteensä 964 miljoonaa euroa.

Edelleen myönteistä on se, että julkisen talouden suunnitelmassa ei kohdisteta uusia säästöpäätöksiä koulutukseen ja tutkimukseen.

Valiokunta kiinnittää niin ikään huomiota veteraanien kuntoutusmäärärahojen riittävyyteen. Hyväksyessään kuluvan vuoden talousarvion eduskunta edellytti, että julkisen talouden suunnitelmassa ja vuoden 2017 talousarvioesityksessä rintamaveteraanien kuntoutukseen ja veteraanipalveluihin tarvittavat määrärahat saatetaan pysyvästi palvelutarvetta vastaavalle tasolle.

Myös turvapaikanhakijoihin liittyvät menot nousevat edelleen kehyspäätökseen verrattuna, ja määrärahojen lisäyksiä osoitetaan useille eri hallinnonaloille. Muita lisäyksiä osoitetaan muun muassa poliisin toimintamenoihin, nuorten työkokeiluun, kansalliseen tukeen ja luonnonhaittakorvauksiin.

Valiokunta pitää siis perusteltuina hallituksen verolinjauksia, jotka tähtäävät kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamiseen. On myös tarkoituksenmukaista, että hallitusohjelmalinjausten mukaisesti kokonaisveroaste ei nouse, sillä verotuksen kiristäminen heikentäisi entisestään Suomen talouden kasvunäkymiä.

Arvoisa puhemies! Mietinnön lopussa on valtiovarainvaliokunnan päätösehdotus, jossa toivotaan, että tämä tulee voimaan ja sitä sovelletaan jo ensi vuoden alusta. — Kiitoksia.

Puhemies Maria Lohela: Sitten siirrytään ryhmäpuheenvuorokierrokselle. Sen aloittaa edustaja Ala-Nissilä. — Olkaa hyvä.

14.27 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elämme murrosaikaa. Syyriassa soditaan, ja Lähi-idän ongelmat ovat pahentuneet. Ukrainan tilanne ja Krimin valtaus ovat voimistaneet lännen ja Venäjän vastakkainasettelua. Maahanmuutto koettelee Eurooppaa. Venäjän talouden kehitys ja kansainvälisen talouden poliittiset riskit luovat epävarmuutta, jota on jo pidempään lisännyt Britannian huominen kansanäänestys. Keskusta tähdentää, että Suomen on murrosaikana huolehdittava ennen muuta kahdesta asiasta.

Ensinnäkin, on harjoitettava vakauden ja liennytyksen ulkopolitiikkaa, jolla Suomi lähialueineen pidetään jännitteiden ulkopuolella. Toiseksi on laitettava taloutemme ja työllisyytemme oikeudenmukaisesti kuntoon ja huolehdittava siitä, että yhteiskuntamme pysyy mahdollisimman ehyenä. Suomi ajautui viime vaalikaudella yhä vakavampiin talous-, työttömyys- ja velkaongelmiin. Maahamme tuli 100 000 työtöntä lisää. Uudistukset jäivät tekemättä. Silloinen hallitus ei pystynyt päätöksiin eikä tehokkaaseen toimeenpanoon.

Uuden, keskustajohtoisen hallituksen strategisen ohjelman tärkeimpänä tehtävänä on ollut ja on työllisyyden parantaminen, palvelujen turvaaminen ja velkaantumisen lopettaminen. Vaikka meillä on edelleen ongelmia ratkaistavana, näissä isoissa asioissa on saatu ratkaisuja aikaan. Ennen kaikkea Suomella on vihdoin suunta.

Viikko sitten pääministerin virka-asunnolla Kesärannassa allekirjoitettiin historiallinen kilpailukykysopimus. Sen on arvioitu luovan 35 000—45 000 työpaikkaa. Sosiaali- ja terveyspalvelujen maakuntauudistus etenee. Keväällä hallitus päätti 4 miljardin euron säästöistä tälle vaalikaudelle. Ne meidän on tehtävä, jotta jokaisen vastasyntyneen lapsen äitiyspakkaukseen ei tarvitse enää tulevaisuudessa laittaa mukaan 100 000 euron velkakirjaa vuosittaisesta lisävelasta.

Arvoisa puhemies! Kilpailukykysopimus on ollut ja on Suomen työllisyys- ja talouskäänteen edellytys. Se luo kilpailukykyä, lisää luottamusta, vakautta ja ennustettavuutta. Missään toisessa Euroopan maassa vastaavaan ei ole kyetty. Kiitos tästä kuuluu ennen muuta liitoille ja pääministerille. Nyt on yhteistyössä voimistettava työllisyys- ja talouskäännettä.

Ensinnäkin, talouden kasvua tukevat investoinnit on saatava nopeasti liikkeelle. Hallitus on päättänyt lähes 3 miljardin euron panostuksista teihin, ratoihin ja muihin väyliin sekä tietoliikenneyhteyksiin. Liikennehankkeet elvyttävät taloutta ja parantavat työllisyyttä, ja hankkeita on tarvittaessa vieläkin aikaistettava.

Toiseksi, työllisyyden parantamisen ja etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämisen on oltava elokuun budjettiriihen ykkösasia.

Kolmanneksi, on jatkettava yritysten toimintaedellytysten kohentamista. Yksi ratkaisu on yrittäjävähennys, jonka mahdollisimman etupainotteista toteuttamista keskusta esittää. Maatalousyrittäjät, etenkin nuoret, tiloihin investoineet yrittäjät, ovat ongelmissa. Keskusta edellyttää, että hallitus jatkaa maatalouden tukalan tilanteen helpottamista ja tekee kriisirahoituspäätöksen viipymättä ja viimeistään sen jälkeen, kun mahdollinen EU:n kriisituki tiedetään.

Neljänneksi, ensi vuoden veronalennukset erityisesti työn verotuksen keventämiseksi voidaan nostaa 515 miljoonaan euroon, jos sopimukseen saadaan mukaan 90 prosenttia suomalaisista työntekijöistä. (Eduskunnasta: Leikataan palveluja!) Aikaa on vielä.

Viidenneksi, on jatkettava työelämän ja työmarkkinoiden uudistamista. Uudella neuvottelukierroksella reilun vuoden päästä tärkeintä on oltava työllisyyden parantamisen. Siinä onnistutaan Suomen mallilla ja paikallista sopimista yhteistyössä lisäämällä.

Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman 110 000 työpaikan tavoitteesta on pidettävä kiinni. Tilastokeskuksen mukaan yksityisellä sektorilla on nyt yli 40 000 työllistä enemmän kuin vuosi sitten. Mitä enemmän työllisyys saadaan paranemaan, sitä kestävämmin voimme huolehtia yhteiskuntamme heikompiosaisista ja pitää Suomen ehyenä.

Säästöistä huolimatta olemme pystyneet tekemään myös parannuksia. Esimerkiksi takuueläkettä on korotettu ja korotetaan. 300 000 pienituloisinta suomalaista on vapautettu Yle-verosta. Omais- ja perhepäivähoitoa laitetaan vihdoin kuntoon. Nimenomaan hallituksen ja eduskunnan on pidettävä niiden suomalaisten puolta, joilla ei ole raharikkaita ja vahvoja etujärjestöjä tukenaan.

Puhemies! Keskusta tukee julkisen talouden suunnitelmaa vuosille 2017—2020. Maamme nousu ei tule ulkoa päin. Me emme voi nostaa itseämme hiuksista ylös, vaan parempi tulevaisuus on tehtävä itse uudistamalla ja sopimalla sekä tekemällä. Suomi on laitettava kuntoon. Vain siten selviydymme hyvin koko ajan vaativammaksi muuttuvassa maailmassa.

14.32 **Toimi Kankaanniemi ps** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi kulkee kohti valoa hallituksen määrätietoisten toimenpiteiden ansiosta. Vuodessa on tapahtunut paljon positiivista. Kipeät menoleikkaukset on tehty tai sovittu. Eläkeuudistus on hyväksytty. Kilpailukykysopimus on syntynyt. Sote ja kuntien tehtävien purku etenevät. Kärkihankkeet tuovat uutta kasvua. Telakat saavat tilauksia. Asunto- ja muu rakentaminen on kiihtynyt. Liikenneinfraan panostetaan historiallisen paljon. Säädöksiä on purettu enemmän kuin edellisinä vuosikymmeninä.

Paljon on työtä vielä tehtävä. Hallitus ei luovuta 110 000 uuden työpaikan ja 72 prosentin työllisyysasteen tavoitteista. Oppositio, kuulitteko? Me emme luovuta. Jatkamme päätösten tekemistä vastalauseistanne huolimatta. (Pia Viitanen: Aloittakaa edes!) Tavoitteisiin pääsemiseksi tarvitaan uusia rohkeita avauksia, kuten työministeri on kiitokset ansaiten esittänyt. (Jukka Gustafsson: Miten nuorisotakuu ajetaan alas?) Syksyn työllisyys- ja yrittäjyyspakettiin on ladattu valtavasti odotuksia. Uskomme talouden käänteeseen: tämä hallitus sen tekee. Kansantalous elpyy. Usko muuttuu näkemiseksi.

On syytä muistaa, mitä tapahtui vuosina 2010—2015. Valtio otti uutta velkaa 25 miljardia euroa. Kunnat velkaantuivat 7 miljardia euroa lähinnä valtionosuusleikkauksien johdosta. Valtion kassaa syötiin 7 miljardia euroa. Korjausvelka kasvoi miljardin. Omaisuutta myytiin yli 3 miljardilla. Yhteensä viidessä vuodessa julkinen sektori söi yli 40 miljardia euroa enemmän kuin tienasi. Näin ei voi jatkua.

Valtion takaukset ja vastuut kasvoivat 75 miljardia euroa, mistä on syytä olla huolissaan. Suomi oli velkasyöksyssä ja kulki kohti liiallisen alijäämän menettelyä ja luottoluokituksen alenemista. Valtavasta velanotosta huolimatta viime vaalikaudella työttömyys kasvoi 100 000 ihmisellä. Vienti ei vetänyt, investoinnit ja rakenneuudistukset olivat jäissä, ja kilpailukyky kadoksissa.

Vuosina 2012—2014 bruttokansantuote supistui. Nyt on toisin. Tänä vuonna sen arvioidaan kasvavan 1,4 prosenttia, ja maltillisen kasvun ennustetaan jatkuvan. Työttömyys kääntyy laskuun ja velkaantuminen hidastuu.

Kilpailukykysopimus tulevine verokevennyksineen parantaa tilannetta. Ammattiyhdistysliikkeelle annamme kiitoksen. Se tuli laajasti ja ryhdikkäästi suoraselkäisen hallituksen rinnalle rakentamaan tulevaisuutta. (Jukka Gustafsson: Kiristyksen edessä!) Luottamus palautui yhteiskuntaan. Kilpailukykymme saavuttaa tärkeimmät kilpailijamme Ruotsin ja Saksan.

Elinkeinoelämältä odotamme investointeja ja työllistämistä. Nyt on yritysten vuoro. Hallitus on tehnyt sen, mitä on luvannut. (Kimmo Kivelä: Tarvittiin perussuomalaisia!)

Arvoisa puhemies! Perussuomalainen eduskuntaryhmä tukee julkisen talouden suunnitelman linjauksia. Ne ovat vastuullisia ja realistisia. Jatko vakaalla kasvu-uralla turvataan. Vaikka talouden ja työllisyyden suunta on kääntymässä, kehysten on oltava edelleen tiukat. Kasvu löytyy ensi sijassa uudistuksista ja työstä sekä viennistä, jonka osalta mietinnössä korostetaan erityisesti markkinoinnin tehostamisen tärkeyttä.

Perussuomalainen eduskuntaryhmä kantaa huolta sisäisestä ja ulkoisesta turvallisuudesta. Seuraavassa julkisen talouden suunnitelmassa hallituksen tulee osoittaa resurssit, joilla turvataan poliisien määrän pysyminen vuoden 2017 jälkeenkin yli 7 000:ssa. (Kari Uotila: 100 miljoonaa puuttuu!) Tämä linjaus on myös valtiovarainvaliokunnan sisäisen turvallisuuden selontekoa koskevassa lausunnossa.

Valtiovarainvaliokunta kertaa kehysmietinnössään viime syksyn vastaavan mietinnön lausumat. Erittäin tärkeää on pitkään jatkuneiden sosiaalisten ongelmien ehkäisy. Lausumissa edellytetään lisäksi muun muassa koulutuksen ja tutkimuksen korkean tason turvaamista, talouden sopeuttamispäätösten kokonaisarvioinnin kehittämistä ja turvapaikanhakijoiden kustannusten nousuun reagoimista. Perussuomalainen eduskuntaryhmä painottaa näiden toimenpiteiden tärkeyttä.

Arvoisa puhemies! Oppositioryhmät tekivät valtiovarainvaliokunnan mietintöön 121 lausumaehdotusta. Kaikille kaikkea hyvää, kuten oppositiolle sopii. (Eduskunnasta: Rahaa seinästä!) Esitysten yhteenlaskettu hintalappu olisi väistämättä miljardiluokkaa. Ra-

hoituksesta oppositio ei paljon huolta kanna. On todettava, että meillä ei ole varaa siihen kevytmieliseen velkavetoisuuteen ja pysähtyneisyyteen, jota koettiin viime vaalikausi. Onneksi meillä on hallitus, joka ei pelkää eikä selittele vaan tekee päätöksiä, joilla Suomi nousee. Me teemme päätöksiä.

14.38 **Timo Heinonen kok** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hyvä tuore valtiovarainministeri! Hyvät edustajakollegat! Suomen taloustilanne pysyy lähivuodet vaikeana, vaikka nähtävissä onkin ollut merkkejä käänteestä parempaan. Orastavat merkit käänteestä eivät ole sama asia kuin käänne. Merkit eivät ole lupa lopettaa vaan päinvastoin vaatimus jatkaa. Selvää on, että hallituksen suunnitelmat julkisen talouden tervehdyttämiseksi on johdonmukaisesti pantava toimeen. Vaalikauden aikana tehtävän sopeutuksen 4 miljardin tasosta on pidettävä kiinni ja velkaantuminen saatava taittumaan suunnitellulla tavalla. Näin voimme taata luottamuksen säilymisen maamme kykyyn hoitaa omat asiansa. Kaiken keskiössä on työllisyys. Nykyisellä työllisyysasteella ei ole mahdollista rahoittaa nykyisen laajuista hyvinvointiyhteiskuntaa, koulutusta, terveydenhuoltoa ja välttämättömiä tulonsiirtoja. Siksi työllisyyttä on pakko saada ylös samalla, kun julkisten menojen kehitys pidetään hallinnassa.

Paljon on saatu aikaankin. Esimerkiksi kilpailukykysopimuksen myötä odotetaan syntyvän ehkä jopa 35 000 uutta työpaikkaa. Tämä on arvostettava saavutus. Sopimuksen myötä tulevat ennen muuta vastaan ne, joilla on turvattu työ. Järjestöjen valitsemassa mallissa muita suuremman kuorman saavat kantaakseen julkisen sektorin naisvaltaisten alojen työntekijät, kuten opettajat ja sairaanhoitajat. Paikallisen sopimisen lisääminen harmillisesti vesittyi ja jäi järjestäytymättömien yritysten kohdalla toteutumatta. Juuri se olisi kaikista yksittäisistä toimista ollut pitkällä aikavälillä se vaikuttavin ja ilmainen. Ilman työmarkkinoiden toiminnan merkittävää parantamista maamme työttömyys jää pysyvästi korkealle. Tähän on aivan välttämätöntä palata niin pian kuin mahdollista.

Aiemmin keväällä julkistettu työllisyys- ja yrittäjyyspaketti sisältää pieniä mutta tarpeellisia keinoja työllisyyden vahvistamiseksi. Juuri annettu hallitusohjelman mukainen esitys koeaikojen pidentämisestä, määräaikaisuuksien helpottamisesta ja takaisinottovelvoitteen keventämisestä tulee myös lisäämään työtilaisuuksia. Hallitusohjelman tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ja 110 000 uudesta työpaikasta on voimassa, mutta toteutuakseen ne vaativat uusia toimia. Tähän mennessä toteutetuilla tai sovituilla ratkaisuilla tavoitteeseen ei tulla pääsemään. Uusia keinoja on saatava sovittua jo syksyn budjettiriihessä, ja tähän valtiovarainvaliokuntakin hallitusta kannustaa. Työtä on tehtävä sen puolesta.

Valtiovarainvaliokunta kiittelee hallituksen verolinjauksia kasvun, yrittäjyyden ja työllisyyden vahvistamisen näkökulmasta. Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä hallituksen talouspolitiikan uskottavuuden kulmakiviin kuuluu kiinnipitäminen aiemmin mainituista tavoitteista ja uskottavista toimista niihin pääsemiseksi. Hallituksen tilannekuva ja politiikan suuri linja saavat isossa kuvassa myös kansainvälisten talouspolitiikan arvioitsijoiden tuen.

Arvoisa puhemies! Kokoomuksen eduskuntaryhmä haluaa lopuksi kiinnittää erityistä huomiota muutamaan yksityiskohtaan. Normienpurussa, sääntelyn purkamisessa, kokoomus on valmis jatkossakin olemaan edelläkävijä. Kiritämme tässä mielellämme hallitusta jatkossakin. Koulutuksesta säästämisen tie on loppuun kuljettu. Kokoomuksen eduskuntaryhmä ei hyväksy enempää leikkauksia koulutuksesta. (Välihuutoja) Koulutussäästöjen kiistatta kielteisiä vaikutuksia tasoittaa se, että meneillään olevat merkittävät uudistukset

kaikilla koulutusasteilla ovat toteutumassa. Tämä auttaa saavuttamaan hyviä tuloksia nykyistä niukemmillakin voimavaroilla.

Kokoomuksen eduskuntaryhmän mielestä on huolestuttavaa, että sisäisen turvallisuuden selonteon ja kehyspäätöksen välillä vallitsee ristiriita. Kehyspäätöksen mukainen kehitys johtaa poliisien määrän laskuun selvästi alle turvallisuusselonteossa linjatun määrän, joka on 7 000 poliisia. On syytä edellyttää, että hallitus ratkaisee tämän ristiriidan siten, että poliisien määrä pystytään turvaamaan. Asialla on kansalaisten turvallisuudentunteen kannalta huomattava merkitys.

Viimeisenä, rahallisesti vähäisenä mutta periaatteelliselta merkitykseltään suurena, asiana kokoomuksen eduskuntaryhmä nostaa esiin sotaveteraanien kuntoutusmäärärahat. Kuten tiedetään, sotaveteraanien määrä vähenee tasaisesti. Tätä toistuvasti käytetään perusteena kuntoutusmäärärahojen pienenemiselle. Perustelu on virheellinen siitä syystä, että veteraanien keski-ikä alkaa olla 95 vuotta ja heidän kuntonsa heikkenee. Näin myös palveluiden tarve kasvaa. Pidämme välttämättömänä, että pian 100-vuotiaan Suomen kunniakansalaiset saavat viettää jäljellä olevat vuotensa arvokkaasti, mahdollisimman terveinä ja hyväkuntoisina. Se on meidän velvollisuutemme ja kunniatehtävämme.

14.44 **Pia Viitanen sd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Budjetin palautekeskustelussa siteerasin professori, kirjailija Merete Mazzarellaa: "Työ ja rakkaus ovat ainoat todelliset asiat elämässä, eikä ole hyvä, jos toinen puuttuu."

Kuultuani hallituksen kehyslinjauksen alan epäillä, että tämä hallitus on sittenkin lähinnä rakkauden hallitus. Ei hallitus ainakaan työtä pidä tärkeänä, sillä kehyksestä ei työllistävää linjaa löydy. Hallitus puhuu hennosta puolen prosentin talouskasvusta kuin merkkinä oman työnsä hedelmistä. Mutta kun itse ei tee mitään, ei voi mitään odottaakaan. Ollaan markkinavoimien armoilla, lastuna laineilla.

Joku sentään tekee jotain: kiittäkäämme osuuspankkeja ja pääjohtaja Reijo Karhista. Osuuspankkien lainojen lyhennysvapaa on ollut viime vuonna vaikuttavampi työllisyystoimi kuin hallituksen kaikki askareet yhteensä. Lyhennysvapaiden arvioitu kansantuotteen kasvuvaikutus on 0,4 prosenttia.

Pääministeri Sipilä sanoi kehyksen julkistaessaan, että jatkossa hallitus keskittyy työllisyyteen. Siis vuoden vallassa oltuaan hallitus ilmoittaa tekevänsä jotakin. Hitaita ovat herrojen kiireet, sanoo suomalainen sananlasku. Pääministeri kertoi, että työllisyystoimia tehdään elokuun budjettiriihessä, siis vasta elokuussa. Kuitenkin työttömänä on 332 100 ihmistä. Ja kun katsotaan todellinen työtä vailla olevien joukko, ollaan kohta puolessa miljoonassa.

Mitä tekee valtiovarainvaliokunta kehystä käsitellessään? Pitää oikein hieraista silmiä mietintöä lukiessaan. Hallituspuolueiden kansanedustajat päätyvät päätä huimaavaan johtopäätökseen: "Eduskunnalla ei ole huomautettavaa selonteon johdosta." Ei ole huomautettavaa? (Eduskunnasta: Ei tietenkään!) Vuoret järisevät — ja syntyy hiiri.

Syksyllä eduskunta vielä velvoitti hallitusta katsomaan määrätietoisesti työllisyyden perään ja kiinnittämään vakavaa huomiota sosiaalisiin ongelmiin syrjäytymiskehityksen pysäyttämiseksi. Tämän jälkeen hallitus on uudessa kehyksessä jättänyt työllisyystoimet pois ja leikannut perusturvasta — siis perusturvasta — 200 miljoonaa euroa. (Jukka Gustafsson: Kylmää kyytiä!) Leikkausten kohteena ovat vähimmäispäivärahat, kansaneläkkeet, takuueläkkeet, rintamalisä, kotihoidon tuki, vammaistuki, työmarkkinatuki, asumistuki ja

lapsilisät. Ja hallituspuolueet eduskunnassa päätyvät järisyttävään johtopäätökseen: ei ole huomautettavaa!

Luulenpa, että Mazzarellalla olisi huomautettavaa. Luulen, että puolella miljoonalla työtä vailla olevalla suomalaisella on huomautettavaa. Arvelen, että isolla joukolla lapsiperheitä on huomautettavaa, kun hallitus näyttää peruuttavan muutaman viikon takaisen lupauksensa peruuttaa päivähoitomaksujen korotus. Uskon, että huomautettavaa on myös eläkkeensaajilla, joiden verotus eriarvoistettiin suhteessa palkansaajiin vastoin vaalilupauksia.

Arvoisa ministeri Orpo, voitteko luvata, että korjaatte kokoomuksen petetyn lupauksen ja saatatte eläkkeensaajien verotuksen tasa-arvoiseksi palkansaajiin nähden? Ja lunastatteko lupauksen jättää päivähoitomaksujen korotukset toteuttamatta?

Nyt ollaan siinä, mistä varoitimme jo vuosi sitten. Jos työllisyyteen ei panosteta, eivät verotulot kasva, ja sen seurauksena velkaantuminen ei taitu vaan kääntyy kasvuun. Valiokunta kirjaa tosiasiat. Tänä vuonna hallitus ottaa velkaa 5,6 miljardia. Se on enemmän kuin viime vuonna. Ensi vuonna velkaa otetaan 5,8 miljardia — enemmän kuin tänä vuonna. Velkaantuminen siis lisääntyy, ei vähene, arvoisa kokoomus. Kokoomus luulee, että velkaantumisen saa laskemaan puhumalla velkaantumisesta ja sen vaaroista. Lukekaa oma kehysmietintönne, niin huomaatte, ettei velka puhumalla vähene. Sosialidemokraattien vaihtoehtobudjetissa tartuttiin myös tulopuoleen, muun muassa rahoitusveron ja suurten perintöjen veron kautta. Näin velkaantumisessa pysyttäisiin laskevalla uralla.

Työllisyyteen pitää tarttua heti — tässä ja nyt. Siksi olemme esittäneet, moneen kertaan, konkreettisia toimia työllisyyden tukemiseksi. Lähetekeskustelussa eduskuntaryhmämme puheenjohtaja Antti Lindtman esitti viiden kohdan listan: esitimme Emu-puskureiden käyttöönottoa, ensimmäisen työntekijän palkkaamisen verovähennystä yrittäjille, investointeja koulujen ja päiväkotien kuntoon laittamiseksi ja kotien rakentamiseksi, työllisyysmäärärahoista huolehtimista sekä kannustusta pankeille jatkaa lyhennysvapaitaan. Olemme esittäneet muun muassa Rinteen työllistymisseteliä ja täsmätoimia viennin sekä yrittäjyyden tukemiseksi. Esityksemme ovat edelleen käytettävissä.

Arvoisa puhemies! Suomen suuntaa on käännettävä. Se vaatii tämän kehyksen hylkäämistä ja uuden, työllistävän ja ihmisistä välittävän kehyksen laatimista.

Esitän, että eduskunta hyväksyy vastalauseiden 1, 6, 7 ja 8 mukaiset kannanotot.

14.50 **Ozan Yanar vihr** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssämme on julkisen talouden suunnitelma vuosille 2017—2020, ja nyt on hyvä aika käydä keskustelua Suomen talouden tulevaisuudesta. Taloudessa on kyse ihan jokaisen suomalaisen elämästä.

Kun asiat ovat taloudessa hyvin, ihmisillä on mahdollisuuksia: Ammattikoulusta tai vaikka korkeakoulusta valmistuvalle löytyy töitä. Sataan työpaikkaan hakenut saa vihdoin työtä. Mutta kun asiat ovat huonosti, toivottomuus valtaa alaa: Työpaikat eivät riitä kaikille. Syntipukkien etsintä alkaa. Me päättäjät olemme vastuussa siitä, että heikoimmista huolehditaan ja tulevaisuuden vauraus rakentuu vakaalle pohjalle. Syntipukkijahdin sijaan tarvitaan inhimillistä talouspolitiikkaa.

Arvoisat kollegat! Vihreät jakavat julkisen talouden suunnitelman tavoitteet. Meistäkin on hyvä panostaa kilpailukykyyn, työllisyyteen ja rakenneuudistuksiin. On oikein, että julkisen talouden suunnitelmassa tähdätään julkisen velan kasvun taittamiseen ja kestävyys-

vajeen umpeen kuromiseen, mutta — tämä on valtavan iso mutta — me emme ole samaa mieltä hallituksen kanssa niistä keinoista, joilla näihin tavoitteisiin päästäisiin.

Suunnitelmassaan hallitus aikoo vähentää menoja. Ongelma hallituksen ajattelussa on se, että hallitukselle vastuullisuuden mittari on leikkausten suuruus eikä saavutetut tavoitteet. Hallitus unohtaa, että suuresti leikkaaminen romahduttaa kulutuskysyntää, mikä vaikuttaa yritysten tuloihin ja sitä kautta luo lisää työttömyyttä, ja näin vaarantuu myös velkaantumisen hillintä.

Vihreät sen sijaan esittävät maltillisia menoleikkauksia, joita kohdennetaan eri tavoin. (Ben Zyskowicz: Mistä leikkaatte?) Köyhiltä ja tulevaisuuden kasvupotentiaalista emme leikkaisi. — Edustaja Zyskowicz, kerroin juuri. — Käyttäisimme tarvittavissa määrin myös veroinstrumentteja, kuten talouden arviointineuvosto suosittaa. Veroinstrumenttien poissulkeminen on poliittinen virhe, eikä sillä ole mitään tekemistä järkevän talouspolitiikan kanssa. (Ben Zyskowicz: Mistä leikkaatte?) — Tässä vastataan. Jatkuvasti huudellaan, että mistä, ja vastaukset kuuluvat perästä.

Arvoisat kollegat! Julkisen talouden suunnitelma on tärkeä dokumentti, mutta olemme viime päivinä kuulleet hallitukselta myös muuta puhetta. Tuore valtionvarainministeri Petteri Orpo linjasi, ja myös edustaja Heinonen, että koulutuksesta ei enää leikata lisää. Muistutamme hallitusta, että hallitus on leikkaamassa koulutuksesta 200 miljoonaa tänä vuonna ja ensi vuonna 300 miljoonaa euroa. On siis selvää, että koulutusleikkauksista merkittävä osa on vielä edessä. Me vihreät jäämme odottamaan, miten kokoomuksen uusi linja koulutusleikkauksissa tulee näkymään, tai oikeastaan, onko mitään uutta linjaa olemassakaan. (Vasemmalta: Ei ole!) Meistä sivistyksen ja koulutuksen leikkausten todellakin pitäisi olla ohi.

Ministeri Orpo puhui myös siitä, että kokoomus on puhunut liian vähän köyhyydestä. Me olemme samaa mieltä. Keskustelut kannattaisi aloittaa välittömästi hallituksen sisällä. Esimerkiksi lapsi-, sukupuoli- ja tulonjakoarvioiden pitäisi olla hallituksen jatkuvaa talouspolitiikkaa, toisin kuin tällä hetkellä vaikuttaa olevan.

Arvoisat kollegat! Julkisen talouden suunnitelmassa unohdetaan myös se, että köyhyys on vaarallinen asia ja väärin myös Suomen rajojen ulkopuolella. Hallituksen näennäinen tavoite nostaa kehitysyhteistyöhön käytetyt varat 0,7 prosenttiin bkt:stä on lähinnä naurettava, kun hallitus on leikannut valtavasti kehitysyhteistyövaroista. Tässä suunnitelmassa leikataan vielä lisää.

Me haluamme myös muistuttaa, että ympäristö ja ilmasto eivät ole talouskeskustelusta irrallisia asioita. Suomen talous pitää rakentaa kestävälle pohjalle. Ympäristölle haitallisiin tukiin pitäisi myös puuttua. Esimerkiksi VATTin tuoreen tutkimuksen mukaan 200 miljoonan euron tuki energiaintensiiviselle teollisuudelle menee hukkaan eikä paranna teollisuuden kilpailukykyä. Sen sijaan se on ristiriidassa ilmastonmuutoksen torjunnan kanssa.

Arvoisat kollegat! Vihreiden talouspoliittinen vaihtoehto perustuu kahteen periaatteeseen: 1) Heikoimmista pidetään huolta aina. 2) Kohdennetaan menoleikkaukset ja veronkorotukset siten, että ne ovat ympäristön ja talouskasvun kannalta mahdollisimman vähän haitallisia.

Tähän loppuun teen vastalauseeseen 2 sisältyvät lausumaehdotukset. Lisäksi kannatan edustaja Viitasen esittämää vastalauseen 8 lausumaehdotusta.

Haluan vielä sanoa: Katse tulevaisuuteen, Suomi. Hallituksen talouslinjalle on vihreä vaihtoehto.

14.55 **Kari Uotila vas** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden suunnitelman valmistelusta vastannut ministeri Stubb on juossut täysiä maratoneja, kuten minäkin. Maratonilla ei neljänneksen elikkä reilun kympin jälkeen vielä tiedä, pääseekö maaliin ja onko loppuaika tavoitteen mukainen. Sipilän hallituskausimaratonista on reilu neljännes takana, mutta nyt jo tiedämme, että hallitus ei maaliin pääse tavoitteensa mukaisesti. Voi olla, että eteen tulee vielä hallituksen poistaminen reitiltä kesken matkan epäonnistumisen takia.

Pahiten hallitus on epäonnistunut työllisyyden hoidossa. Tässä maratonissa se on lähtenyt juoksemaan taaksepäin, ja matkaa on nyt enemmän jäljellä kuin sitä oli lähtöhetkellä. Vaikka työttömyysaste on laskenut, on työttömiä työnhakijoita silti tuhansia viime vuotta enemmän.

Suomen Pankin mukaan 72 prosentin työllisyysaste vaatisi keskimäärin 1,3 prosenttiyksikköä ennustetta suurempaa talouskasvua. Tätä ei ole näköpiirissä. Työllisyys ei parane, jollei talouskasvu vauhditu, ja talouskasvu ei vauhditu, ellei työllisyys parane. Työttömyys on julkisen talouden velkaantumistakin suurempi ongelma, ja tämän kieltäminen on hallituksen suurin virhe. Työllisyyden hoidon epäonnistumisen pääsyynä onkin ulkoisten syiden, kuten kansainvälisen taloustilanteen ja rakenneongelmien, sijaan hallituksen väärä politiikka. Vasemmistoliitto ei epäile, etteikö hallituksella olisi lainkaan haluja vähentää työttömyyttä. Sen sijaan väitämme, että syy epäonnistumiseen ovat väärät ja alimitoitetut keinot niin lyhyen aikavälin työllisyystoimissa, pidemmän aikavälin ratkaisuissa kuin talouspolitiikan peruslinjassakin.

Työllisyysmäärärahat, kuten starttiraha ja palkkatuki, ovat jälleen loppumassa kesken vuoden. Tähän ei hallitus ole reagoinut kummallakaan tämän vuoden lisätalousarviolla. Hallitus kehuu liikennepaketilla ja asuntorakentamisen tukemisella, mutta tosiasiassa perusinvestointien taso ei ole perinteisellä kehystasolla. Esimerkiksi liikennehankkeita on perinteisesti käynnistetty vaalikauden aikana noin 2 miljardilla. Nyt niitä on päätetty käynnistää vain 764 miljoonalla. Kiitos kuitenkin perusväylänpitoon satsaamisesta, korjausvelkaohjelman toimeenpanosta ja raidehankkeiden edistämisestä.

Arvoisa rouva puhemies! Suurin syy hallituksen maratonin epäonnistumiseen on leikkauspolitiikka, jolla hallitus kuristaa ostovoimaa, murentaa hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteita, lisää eriarvoistumista ja vaarantaa työllisyyden ja talouden kasvun myös pitemmällä aikavälillä. Valiokuntakin toteaa mietinnössään osan asiantuntijoista arvioineen, että elvyttävämpi finanssipolitiikka toisi nopeampaa talouskasvua ja vähentäisi muun muassa työttömyydestä johtuvia menoja. Myös sopeutustoimien kohdentamista on kritisoitu ja niiden on arvioitu heikentävän liikaa kotitalouksien ostovoimaa. Osaamiseen kohdistuneiden säästöjen on puolestaan katsottu heikentävän kasvua myös pidemmällä aikavälillä.

Hallitus vie pohjaa tuottavuuden kasvulta — tuottavuuden, joka on ollut ja tulee jatkossakin olemaan talouden kasvun tärkein tekijä. Kokoomuksen kunniapuheenjohtaja Ilkka Suominenkin totesi vastikään kokoomuksen politiikan olevan liian markkinaliberaalia. On käsittämätöntä, että keskusta ja perussuomalaiset taipuvat mukaan tähän kaikkien aikojen kokoomuslaisimpaan hallituspolitiikkaan.

Suomelle ja kansalaisille välttämättömän sote-uudistuksenkin mahdollisuudet kokoomus haluaa tuhria markkinaintoilunsa alttarille. Kokoomus ei lotkauta korvaansa sen paremmin Ruotsin huonoille kokemuksille kuin suomalaisten asiantuntijoiden varoituksille valinnanvapauden vaaroista sosiaali- ja terveyspalveluissa, siis kustannusten kasvusta ja eriarvoisuuden lisääntymisestä kansalaisten ja alueiden välillä. Herätys, ministerit Sipilä,

Soini ja Orpo! Lopettakaa liian markkinaliberaalin politiikan teko ja ryhtykää tekemään ratkaisuja, joita Suomi ja suomalaiset tarvitsevat. Ellette halua, kykene tai jaksa, keskeyttäkää vaivalloinen maratoninne ja tehkää tilaa inhimillisemmälle politiikalle.

Vasemmistoliiton eduskuntaryhmä tarjoaa leikkauspolitiikan ja hyvinvointivaltion alasajon tilalle välittömiä toimia työllisyyden parantamiseksi ja rohkeaa hyvinvointiyhteiskunnan uudistamista. Uudistusohjelmamme keskeiset kohdat ovat laaja investointiohjelma, verouudistus, yrittäjyyden edistäminen, suuri koulutuspanostus osaamiseen ja tuottavuuteen, työntekijöiden aseman parantaminen, vanhempainvapaajärjestelmä, uusi, automaattinen palkkatukimalli, perustuloon perustuva sosiaaliturvauudistus sekä ekologinen liikenteen ja energiaveron uudistaminen.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi teen vastalauseeseen 3 sisältyvät lausumaehdotukset sekä kannatan edustaja Viitasen esittämää vastalauseen 6 lausumaehdotusta.

15.01 **Mats Nylund r** (ryhmäpuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Svenska riksdagsgruppen förenar sig i regeringens ekonomiska lägesbild. Vi behöver en bättre sysselsättning, vi behöver ett uppsving för vår export och vi behöver anpassa den offentliga ekonomin. Men, vi kan inte omfatta regeringens åtgärder. Vi kan inte godkänna massiva nedskärningar i utbildningen och biståndet eller en nedmontering av sjukhusnätet. I politiken är det alltid möjligt att välja annorlunda. Det handlar om värderingar. Det har vi visat i vår egen alternativa budget och vi kommer att visa det på nytt inkommande höst.

Det är i sig bra att det så kallade konkurrenskraftsavtalet nu äntligen uppnåtts. Men vi måste kunna vara ärliga. Avtalet är en inkomstpolitisk uppgörelse, inte en historisk reform. En bra början alltså, men vi måste höja ambitionsnivån. Arbetsmarknadsreformerna måste fortsätta. Det finns inte andra utvägar. Företagen bör få ordentliga verktyg för lokala avtal, utkomstskyddet måste vara mer sporrande och arbetsförmedlingen mer effektiv.

Arvoisa puhemies! Työnteko on hyväksi niin kauan kuin emme unohda elämistä, sanotaan afrikkalaisessa sananlaskussa. Sairauspoissaoloista ja sairauseläkkeistä aiheutuu suunnattomat kustannukset yhteiskunnalle. Professori Guy Ahosen tuoreen raportin mukaan kyse on noin 25 miljardista eurosta vuodessa. Lisäksi kyseessä on aina yksilön tragedia, kun työiässä oleva ihminen menettää työkykynsä. Panostukset työhyvinvointiin maksavat aina itsensä moninkertaisesti takaisin. Tämän vuoksi on valitettavaa, ettei hallitus eivätkä työmarkkinaosapuolet ole osoittaneet kiinnostusta työhyvinvoinnin esiin nostamiseen kilpailukykysopimusta kootessaan.

RKP:n ajatuspaja Agenda on tänään julkaissut tutkijaprofessori Guy Ahosen laatiman raportin. Raportissa esitetään panostuksia henkilötuottavuuden parantamiseen lisäämällä työhyvinvointia kaikilla yhteiskunnan tasoilla. Panostukset mahdollistaisivat talouden tuottavuuden nousun jopa 20 prosentilla. Hyvä valtiovarainministeri, ruotsalainen eduskuntaryhmä antaa tämän ehdotuksen myös hallituksen käytettäväksi. Olemme valmiita auttamaan.

Arvoisa puhemies! Konservatiivi on valtiomies, joka on ihastunut vallitseviin epäkohtiin, toisin kuin liberaali, joka haluaa korvata ne toisilla, sanoi amerikkalainen kirjailija Ambrose Bierce aikoinaan. Maamme työllisyystilastot puhuvat selvää kieltään. Esimerkiksi Ruotsissa nuorten naisten työllisyyden taso on huomattavasti korkeammalla kuin meillä. Nykyinen perhevapaajärjestelmä ja kotihoidon tuki eivät kannusta naisia osallistumaan työelämään. Päinvastoin, ne jarruttavat tasa-arvoa työmarkkinoilla. Sipilän hallitus

on tehnyt selvän ideologisen valinnan, kun se ei halua edistää naisten uramahdollisuuksia eikä palkka- ja eläkekehitystä.

Ruotsalainen eduskuntaryhmä esittää perhepoliittista kokonaisuudistusta. Vanhempainvapaat tulee uudistaa esimerkiksi 6+6+6-mallin mukaisesti. Kotihoidon tuki on tehtävä kannustavammaksi. Myös päivähoidossa tarvitaan uusi malli, kun hallitus on romuttanut subjektiivisen päivähoito-oikeuden. Haluamme turvata kaikille lapsille laadukkaan varhaiskasvatuksen. Se on myös merkittävä edellytys työn ja perhe-elämän yhdistämiselle. Esimerkiksi Ruotsissa jokaisella lapsella on oikeus 4 tunnin maksuttomaan varhaiskasvatukseen päivittäin. Tulemme selvittämään, olisiko Ruotsin malli tai jokin muu malli vaihtoehto Suomellekin.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Östman, ja hänen jälkeensä, ennen debattia, ministeri Orpolle mahdollisuus käyttää lyhyt puheenvuoro.

Värderade talman! "Det ska alltid vara lönsamt att arbeta" är ett ofta upprepat citat. Men lika sant är det som Charles de Gaulle i tiderna uttryckte: "I politiken räknas inte avsikterna, endast resultaten." Vi måste därför skrida från ord till handling. Vi behöver en skatteväxling där tyngdpunkten i beskattningen förskjuts från beskattningen av arbete till beskattning av konsumtion. Svenska riksdagsgruppen tror på de dynamiska effekterna av sänkt inkomstbeskattning. Inkomstbeskattningen bör bli lägre, samtidigt som mervärdesskatten kan höjas en aning.

Till sist. Det tre större helheter som svenska riksdagsgruppen nu föreslår är ett trovärdigt och verkställbart alternativ för Finland. Finansminister Orpo, vi hoppas att regeringen lyssnar och tar lyra.

Puhemies Maria Lohela: Seuraavaksi edustaja Östman, ja hänen jälkeensä ennen debattia ministeri Orpolle mahdollisuus käyttää lyhyt puheenvuoro. Edustaja Östman.

15.07 **Peter Östman kd** (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden tasapainottaminen vaatii tiukkaa menokuria ja toimivia rakenteellisia uudistuksia. Kristillisdemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä se on välttämätöntä, mutta samalla tulee tehdä panostuksia, joilla luodaan talouskasvua ja uskoa tulevaisuuteen. Hallituksen väärin kohdennetut säästötoimet johtavat päinvastaiseen lopputulokseen. Innovaatioita ja tuottavuuden kasvua ei voi saavuttaa, jos samaan aikaan leikataan koulutuksesta ja tutkimustoiminnasta. Työllisyyttä ei voi parantaa vähentämällä panostuksia työllisyyden hoitoon. Maatalousyrittäjiä ei voi pelastaa ilman tarpeellisia ja oikea-aikaisia toimenpiteitä. Hyvinvointiyhteiskunnan rakenteita ei voi romuttaa ja myydä, jos halutaan taata hyvinvointi kaikille suomalaisille.

Arvoisa puhemies! Hallitus leikkaa lapsilisiä ja lastenhoidon tukia, on suunnitellut korotuksia päivähoito- ja iltapäivähoitomaksuihin, kasvattaa päiväkotiryhmiä ja luokkakokoja sekä leikkaa vanhempainpäivärahaa ja sen ajalta kertyvää lomaoikeutta. Hallitusohjelmassa on kyllä asetettu tavoitteeksi vahvistaa lasten ja perheiden hyvinvointia ja voimavaroja sekä luvattu kehittää koulua ja varhaiskasvatusta. (Timo Heinonen: Eivätkö nekään kelpaa?) Tässä on tekojen ja tavoitteiden ristiriita. KD:n mielestä on nyt panostettava perheiden hyvinvointiin. Mikäli syntyvyys säilyy alhaisella tasolla tai edelleen laskee, väestörakenteen vinouma ja sen myötä kestävyysvaje pahenevat entisestään.

Arvoisa rouva puhemies! Viime viikon maataloutta koskevassa välikysymyskeskustelussa nousi selvästi esille, että kaikilla puolueilla on yhteinen näkemys kriisin vakavuudesta. Hyvä näin, mutta tilanne on edelleen yhtä akuutti. KD edellyttää, että hallitus tuo välittömästi syysistuntokauden alussa lisätalousarvion, johon sisältyy luvattu maatalouden kriisipaketti. Esitämme myös parlamentaarisen työryhmän asettamista. Maatalous on niin tärkeä elinkeino, että sen tulevaisuuden suunnasta tulee päättää yhdessä kaikkien eduskuntapuolueiden kanssa.

Arvoisa puhemies! Pääministeri Sipilä on todennut, että hallituksen tähänastiset toimet eivät riitä vielä siihen 72 prosentin työllisyysasteen saavuttamiseen. On hyvä, että tämä todetaan rehellisesti ja avoimesti. Kilpailukykysopimuksen yhteydessä työmarkkinajärjestöt sopivat paikallisen sopimisen periaatteista, mutta ne eivät edusta kaikkia työnantajia ja työntekijöitä, ja siksi hallituksen tulee pitää kiinni tavoitteistaan ja ryhtyä toimiin, joilla mahdollistetaan paikallinen sopiminen pienissä ja keskisuurissa yrityksissä. Kiky-sopimuksen lisäksi tarvitaan yhä perinteisiä työllisyystoimia. Julkisen talouden suunnitelmassaan hallitus leikkaa työllisyys- ja yrityspolitiikan määrärahoja yli 10 prosenttia kehyskauden aikana. KD:n eduskuntaryhmä näkee tärkeänä, että työttömyysturvan aktiivikäytön mahdollistamisen lisäksi työllisyysmäärärahoja korotetaan tarvittavalle tasolle.

Kannamme myös huolta valtion perustehtäviin kuuluvan sisäisen turvallisuuden voimavaroista. Poliisitoimeen ei voida kohdistaa lisäsäästöjä tehtävien lisääntyessä ja muuttuessa haasteellisemmiksi. Jotta sisäisestä turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toimintaa voidaan kehittää pitkäjänteisesti, on toimintaan osoitettava riittävät määrärahat.

Lopuksi, arvoisa puhemies, maailmantalouden osalta voimme joutua todistamaan merkittäviä mullistuksia lähiaikoina. (Eduskunnasta: Kyllä!) Britannian mahdollisella EU-erolla voi pahimmillaan olla merkittäviä negatiivisia vaikutuksia myös Suomen talouteen. Toteutuessaan brexit johtaisi laajempaan poliittiseen ja taloudelliseen kriisin Suomessa ja Euroopassa. Näihin mahdollisiin muutoksiin tulee varautua.

Arvoisa puhemies! Teen vastalauseen numero 5 mukaisen kannanottoesityksen.

Puhemies Maria Lohela: Sitten seuraavaksi ministeri Orpo, enintään 5 minuuttia tuosta puhujakorokkeelta.

15.12 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo:** Arvoisa rouva puhemies! Hyvä eduskunta! Ensinnäkin, kiitos valtiovarainvaliokunnalle hyvästä työstä ja mietinnöstä, ja kiitos eduskuntaryhmille hyvistä puheenvuoroista.

Tänään on julkaistu talousennuste, joka ennustaa tälle vuodelle 1,4 prosentin talouskasvua. Tästähän täytyy olla tyytyväinen. Tämä on pitkä marssi, olkoon vaikka maraton, mutta meillä on kuitenkin valoa näköpiirissä. Meillä on suuret haasteet, me velkaannumme edelleen paljon, mutta meillä on valoa. Meidän taloutemme on lähtenyt hienoiseen kasvuun, ja meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta tätä talouskasvua tuetaan, jotta julkisen talouden tilanne ja ennen kaikkea työllisyystilanne saadaan Suomessa paremmaksi ja sitä kautta hyvinvointiamme ja tulevaisuudenuskoa vahvistettua.

Me nimittäin nimenomaan tarvitsemme tulevaisuudenuskoa Suomessa. Me tarvitsemme tulevaisuudenuskoa yrittäjille, työnantajille, jotta he investoivat, jotta he uskaltavat palkata uusia ihmisiä, jotta ihmiset saavat työtä. Me tarvitsemme tulevaisuudenuskoa suomalaisille perheille, jotta he voivat rakentaa tulevaisuuttaan, miettiä vaikkapa uuden asunnon

hankkimista. Me tarvitsemme uskoa, ja silloin meidän kannattaa hetki uhrata myöskin oppositiossa aikaa sille, että talous on lähtemässä kasvuun.

Edustajat, me tarvitsemme jatkuvasti lisää toimenpiteitä, joilla työllisyyttä voidaan parantaa. Minä olen erittäin tyytyväinen kilpailukykysopimuksen syntymisestä, vaikka se ei täyttänytkään kokonaisuudessaan niitä hallitusohjelmassa sille asetettuja tavoitteita. Se vie kuitenkin selkeästi eteenpäin: yhteiskunnassa on sovittu ratkaisusta, jolla arvioidaan syntyvän noin 35 000 uutta työpaikkaa. Ainakin eturivin kommenttien perusteella tämäkään ei ollut hyvä asia, vaikka me olemme pystyneet laajapohjaisesti tällaisen ratkaisun löytämään.

On erittäin hyvä asia, että kattavuus on jo tällä hetkellä sitä luokkaa, että 415 miljoonan verokevennykset tai paremminkin kiristyksen kompensaatio pystytään tekemään, ja olin tyytyväinen kuullessani muun muassa keskustan eduskuntaryhmän puheenvuorossa, että kiritetään vielä ulkona olevia järjestöjä liittymään mukaan kilpailukykysopimukseen, jotta 90 prosentin raja ylitetään, jotta myöskin aito veronkevennys, tuo noin 100 miljoonaa, voidaan toteuttaa.

Hallitus on tehnyt oikeita toimenpiteitä, oikeansuuntaisia toimenpiteitä, joilla talouskasvua on saatu aikaan. Kilpailukykysopimuksen jo mainitsin. Me olemme tehneet hyvää veropolitiikkaa, palaan siihen kohta. Ensi vuoden alkuun valmistellaan yrittäjäveropakettia, jossa on useita toimenpiteitä — muun muassa yrittäjävähennys, maksuperusteinen arvonlisävero, kotitalousvähennyksen parantaminen — joilla me parannamme työllisyyttä ja yritysten tilannetta. Me olemme laskeneet työllistämisen kynnystä viime viikolla hallituksessa hyväksytyllä lakipaketilla.

Mutta on selvää, että tarvitaan lisää työllisyystoimia, ja me valmistelemme tällä hetkellä seuraavaan budjettiriiheen syksyllä tai loppukesään lisää työllisyystoimenpiteitä, koska 110 000 työpaikan tavoite on hallitukselle keskeisimpiä tavoitteita ja meidän täytyy tehdä lisää toimia. On totta, että kyseessä on maraton. On totta, että olemme edenneet neljänneksen maratonista. Me olemme saaneet selkeitä tuloksia aikaan työllisyysrintamalla, ja me teemme lisää, jotta me voimme olla ylpeinä maalissa sen maratonin jälkeen. On myöskin hyvä, että tässä ei ole yksinjuoksusta kyse, vaan tämä on joukkuepeliä, ja viestikapulaakin voidaan välillä vaihtaa — saadaan vereksiä voimia.

Muutamia kommentteja: SDP:n puheenvuorossa ei paljonkaan valoa näkynyt, ei kiitosta niille toimille, jotka selkeästi ovat luoneet Suomeen työpaikkoja. (Välihuutoja sosialidemokraattien ryhmästä) Mutta ehkä haluaisin kommentoida tätä jo aikaisemmin täällä käytyä eläkeläisten verotukseen liittyvää keskustelua, ennen siihen ei ollut mahdollisuutta. Siis yhdenkään eläkeläisen verotus ei ole kiristynyt. On totta, että eläkeläisille ei ole kohdistettu suoria täsmäveronkevennystoimia, mutta en voi ymmärtää sitä, miksi te, työväenpuolue, olette niin kovasti sitä vastaan, että pieni- ja keskituloisten työtulovähennystä voitaisiin alentaa. Tämä on teille ideologinen kysymys. Minulle se on työllistämiskysymys, ja työllisyys on hyvinvoinnin kaikkein tärkein elementti. (Välihuutoja) Sen lisäksi indeksitarkistukset on tehty kaikille tänä vuonna, ei siis ainoastaan työtuloon vaan myöskin eläketuloon, mikä on tärkeää, ja ensi syksynä hallitus päättää riihessään tulevien veronkevennysten profiilista ja niiden kohdentamisesta.

Vihreille sivistyksestä ja koulutuksesta: On totta, että nämä leikkaukset ovat kovia. Mutta kun meillä on 4 miljardin tavoite, jolla tasapainotetaan taloutta, meidän on siihen päästävä. Nämä päätökset on tehty, ja niitä viedään toimeen. Mutta samaan aikaan toivon, että kiinnitätte huomiota niihin kaikkiin uudistuksiin, joita tehdään, koska me käytämme kui-

tenkin miljardeja rahaa Suomessa koulutukseen ja sivistykseen, tieteeseen ja tutkimukseen. Me teemme tällä hetkellä runsaasti toimenpiteitä, joilla me parannamme koulutuksen vaikuttavuutta ja uudistamme sitä tulevaisuuteen niin varhaiskasvatuksessa, peruskoulussa, opettajankoulutuksessa, ammatillisessa koulutuksessa kuin yliopistoissa ja korkeakouluissa. — Jatketaan myöhemmin. Kiitos.

Puhemies Maria Lohela: Näin tehdään. Ja nyt on mahdollisuus ilmoittautua debattiin.

15.18 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on suunnitelma, jonka pohjalle hyvinvointivaltion tulevaisuus rakennetaan: mitkä ovat ne palvelut ja millä ne rahoitetaan? Se, tehdäänkö 4 miljardin euron sopeutuksessa 10:n tai jopa 100 miljoonan euron siirtoja, ei ratkaisevasti vaikuta siihen pohjaan, jonka pohjalle hyvinvointivaltio istutetaan. Työn verotus ja lisävelka on kuitenkin sitä kaikkein kovinta myrkkyä, joka tuhoaisi tämän suunnitelman. Sen tähden on tärkeätä, että suunnitelma on uskottava, luotettava, se on tasapainossa ja se lisää ennustettavuutta ja mahdollistaa sen, että Suomeen tulee jatkossa investointeja, yrityksiä ja työpaikkoja. Yksin sopeuttamisella tämä suunnitelma ei voi toteutua, tarvitaan kasvua ja lisää työllisyyttä. Sen tähden on tärkeätä, että tämä suunnitelma joka osaltaan luo pohjan tulevaisuuteen.

15.19 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Todella tässä puhuttiin maratonjuoksusta. Todella tämä kansainvälinen ympäristö on nyt vaativa. Meillä on brexit-äänestys tulossa. Näemme, että Euroopan keskuspankin ruuti alkaa kastua. Kun jäsenmaat eivät tee niitä uudistuksia, mitä pitäisi tehdä, niin rahapolitiikalla ei enää mitään voi tehdä.

Te puhuitte, edustaja Uotila, kreikkalaisesta maratonista. Siellä on syntynyt tämä Varoufakis, ministeri Orpon kollega aikanaan. Se maksoi noin 60—70 miljardia, kun siellä hänen toimestaan lähdettiin ajamaan uudistuksia taakse. Nyt näemme, että vasemmistolainen (Eero Heinäluoma: Kuka maksaa?) politiikka, myöskin sen nousu, johtaa Portugalissa, Espanjassa siihen, että ihmisten hyvinvointi rapautuu ja kärsii, kun uudistustoimet keskeytetään. Suomessakin on se vaara, että me lähdemme tälle vasemmiston linjalle, joka merkitsee suomalaisen yhteiskunnan hyvinvointipohjan romuttamista.

15.21 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä odotin oppositiolta ja erityisesti vasemmistolta ja vihreältä oppositiolta rakentavia vaihtoehtoja, mutta niitä ei kyllä yhtäkään ole kuulunut, vain periaatteita, ja periaatteilla tässä ei nyt politiikkaa ja Suomea voida pelastaa. Viime kaudella oppositio sosialidemokraattisen valtiovarainministerin johdolla, ei oppositio silloin vaan hallituspuolueet saivat aikaan sen, että velkaa otettiin todellakin itseisarvoisesti jopa 40 miljardia euroa veronmaksajien piikkiin. Bruttokansantuote aleni, työttömyys nousi, ja kilpailukyky oli täysin menetetty. (Eero Heinäluoma: Ja te otatte velkaa lisää!) Tässä tilanteessa, jos oltaisiin ja jatkettaisiin nyt niin kuin oppositio — vasemmisto — esittää, niin joutuisimme liiallisen alijäämän menettelyyn ja luottoluokituksen laskuun, ja se olisi katastrofi suomalaisille köyhille.

15.22 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreiden perästä ei kuulunut vielä mitään, palataan siihen kohta.

Mutta kilpailukykysopimus on maamme tulevaisuuden kannalta kyllä erittäin tärkeä. Se osoittaa ennen muuta tavallisilta suomalaisilta työntekijöiltä suurta vastuunkantoa ja vastuuntuntoa maamme tulevaisuudesta. Hallitus on luvannut, että jatkossa luotamme työntekijöihin ja työnantajiin yhä enemmän ja vahvistamme sopimisen mahdollisuuksia työpaikoilla. Kysyisin teiltä, tuoreelta valtiovarainministeriltä, ministeri Orpo: millä tavalla hallitus tulee ensi vuoden jälkeen edistämään paikallista sopimista hallitusohjelman kirjausten täyttämiseksi?

15.22 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa valtiovarainministeri, kun tulitte uuteen tehtävään — onneksi olkoon siitä — sanoitte, että haluatte puhua enemmän köyhyydestä. Se oli minusta hyvä, varsinkin kun samaan aikaan myös keskustan uusi ryhmäpuheenjohtaja kertoi, että nyt alkiolaisuutta. Mutta nyt on pieni ongelma tässä, nimittäin yritin tästä kehyslinjauksesta ihan suurennuslasinkin kanssa etsiä joitain linjauksia, jotka olisivat puhuneet sen köyhän puolesta — päinvastoin, siellä on uusia lisäleikkauksia. (Markku Rossi: Taisi olla lasi väärinpäin!) Olin hyvin hämmentynyt siitä. Vielä enemmän tunnen tarvitsevani suurennuslasia myös siinä, että täältä ei vieläkään, arvoisa valtiovarainministeri, löydy sitä paikkaavaa toimenpidettä, jolla kokoomus korjaisi petetyn vaalilupauksensa. Te sanoitte ennen vaaleja, kokoomus sanoi silloisen puheenjohtajan suulla, että se on perusfilosofia, että eläkkeensaajien verotus on yhdenmukainen palkansaajien kanssa. (Eero Heinäluoma: Se oli silloin se!) — Se oli silloin se. — Ja ei kai nyt voi olla niin, että kun linjanmuutosta (Puhemies koputtaa) muutenkin tarvitaan ja aletaan puhua sosiaalisemmin köyhyydestä, niin otetaan myös tämä eläkkeensaajien... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

15.23 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Arvoisa ministeri Orpo, jos aiotte jatkaa koulutusleikkauksia, niin minkä takia hoette, että te ette jatka niitä? Te olette leikkaamassa tänä vuonna 200 miljoonaa, ensi vuonna 300 miljoonaa. Valtaosa koulutusleikkauksista on tavallaan tulevaisuudessa. (Timo Heinonen: Vähempi kuin vihreillä!) Jos te aiotte jatkaa tätä leikkaamista, minkä takia tämä on yhtäkkiä kokoomuksen retoriikkaa, minkä takia tästä on muodostunut hokema? Ovatko kunnallisvaalit tulossa? Mitä tässä on tapahtumassa? Onko ikään kuin käsienpesun aika? Tätä kyllä ihmettelen. Todella, todella ihmettelen tätä.

15.24 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä sekä ministeri että hallituspuolueiden edustajat ovat korostaneet johdonmukaisuutta ja uskottavuutta politiikassaan. Ei puolitoista vuotta sitten vaalien alla taloustilanne ollut kovin paljon vaikeampi kuin se on nyt. (Eero Heinäluoma: Ei todellakaan!) Silloin kuitenkin kaikki nykyiset hallituspuolueet kameroiden edessä totesivat, että koulutuksesta on leikattu jo aivan liikaa: opetuksesta, osaamisesta, tutkimuksesta ja koulutuksesta ei leikata. Nyt on leikattu valtavia summia, jotka ovat, niin kuin tässä edustaja Yanar totesi, vasta tulossa voimaan. Mitä johdonmukaisuutta tämä on? Mitä uskottavuutta tämä on? Tämä vie pohjan myöskin tämän päivän puheiden johdonmukaisuudelta ja uskottavuudelta, kun ei pidetä sitä, mitä luvataan, silloin kun päästään vallan kahvaan ja käyttämään valtaa.

15.25 **Mats Nylund r** (vastauspuheenvuoro): Ärade fru talman, arvoisa rouva puhemies! Sairauseläkkeet ja sairauspoissaolothan aiheuttavat 25 miljardin menetyksen yhteiskunnal-

le vuosittain. Tässähän olisi valtava mahdollisuus nostaa yhteiskuntamme tuottavuutta paljon enemmän kuin millään kilpailukykysopimuksilla nyt saadaan aikaan. Siksi on valitettavaa, että tämä asia on jäänyt taka-alalle työmarkkinoita koskevassa keskustelussa. Työhyvinvoinnin parantamisen pitäisi olla yksi kaikkein tärkeimmistä kärkihankkeista. Olen iloinen, että valtiovarainministeri Orpo jo ennen tätä debattia on saanut tutkijaprofessori Guy Ahosen tuoreen raportin käsiinsä, ja toivon todella, että tutustutte siihen huolellisesti. Kysyn lopuksi: onko hallituksella aikomusta ryhtyä konkreettisiin toimenpiteisiin työhyvinvoinnin parantamiseksi?

15.26 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuulimme tuoreen valtiovarainministerin suusta listan hallituksen hyvistä saavutuksista, ja minäkin iloitsen niistä — kyllähän totta on, että hallitus on myös onnistunut eräissä asioissa, ja kiitän hallitusta näistä onnistumisista.

Toisaalta on syytä nöyrästi myöntää, että kyllähän hyvinvointiyhteiskunnassamme on edelleen tekemistä ja heikkoja kohtia. Vaikka Valvira esimerkiksi on raportoinut vanhusten yleisestä kaltoinkohtelusta hoitolaitoksissa, hallitus hyväksyy vanhustenhoitajien vähentämisen entisestään alentamalla suositusta nykyisestä 0,5 hoitajasta 0,4 hoitajaan potilasta kohden. Ja kysyn, mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta vanhustenhoito Suomessa saataisiin sellaiselle tasolle, ettei vanhenemista tarvitsisi pelätä.

15.27 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies ja valtiovarainministeri Orpo! Ensinnäkin, onnittelut uudelle valtiovarainministerille ja opposition puolesta tervetuloa tänne saliin nyt myös valtiovarainministerinä.

Minä kyllä pistin myönteisesti merkille, kun tulitte valituksi kokoomuksen puheenjohtajaksi, että teillä oli muutamia linjauksia: totesitte, että hallituksen työtapoja pitäisi uudistaa ja keskiluokka pitäisi paremmin huomioida ja köyhyyteenkin pitäisi tarttua paitsi puheissa niin myös teoissa. Huomasin, että keskustan uusi ryhmäpuheenjohtajakin kiinnitti huomiota siihen, että köyhyyteen pitäisi puuttua.

Tämä antoi paljon signaalia siitä, että tässä olisi nyt rytmin muutos tapahtumassa hallituksen politiikassa, ja asetin paljon toiveita. Tähän keskiluokkaanhan kuuluu myös muun muassa nämä eläkkeensaajat, pieni- ja keskituloiset eläkkeensaajat. Ja nyt lopputulema on sitten kuitenkin se, että hallituspuolueet toteavat, että ei ole huomauttamista siihen politiikkaan, jossa näitä ei ole huomioitu, ei keskiluokkaa, eläkeläisiä, varhaiskasvatusmaksujen peruminen on peruttu. (Puhemies koputtaa) Arvoisa valtiovarainministeri: miten tässä nyt näin kävi?

15.29 **Hanna Halmeenpää vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun kuuntelee tätä keskustelua julkisen talouden suunnitelmasta ja erityisesti keskustelua opposition ja hallitusryhmien edustajien välillä siitä, onko esitetty vaihtoehtoja vai eikö ole, niin täytyy kyllä todeta, että mielestäni reilun vuoden eduskuntakokemuksen perusteella on aika arvotonta pötypuhetta väittää, ettei vaihtoehtoja olisi esitetty. On hölynpölyä sanoa, että niitä ei olisi olemassa. (Välihuutoja) Niitä on esitetty useiden satojen miljoonien eurojen edestä. On kohtuutonta sanoa, että ne tulisi esittää uudelleen kohta kohdalta joka ikisessä istunnossa, jossa käsittelemme taloutta. (Kokoomuksen ryhmästä: No, edes kerran!) Jokainen oppositioryhmä on esittänyt vaihtoehtobudjettinsa ja yksityiskohtaisesti ni-

mennyt niissä toimenpiteitä, joita olemme vaihtoehtona esittäneet. Ja tänäänkin niitä on tuotu esille. (Puhemies koputtaa) Toivoisin kuunneltavan näitäkin puheenvuoroja.

15.30 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun vihreiden ryhmäpuhujan, edustaja Yanarin kohdalla pyydettiin tietoa vihreiden säästökohteista, niin hän sanoi, että perästä kuuluu. Siinä vaiheessa terästin kuuloani mutta vaikka kuuntelin tarkkaan edustaja Yanarin ryhmäpuheenvuoron loppuun, en kuullut yhtään ainoata konkreettista säästökohdetta, josta vihreät säästäisivät sen sijaan, kun torjuvat hallituksen säästöt ja esittävät paljon lisämenoja. (Eero Heinäluoma: Rivien välistä!) Tähän mennessä vihreät ovat esittäneet yhden konkreettisen säästökohteen. Se oli viime syksynä, jolloin vihreät olivat tässä salissa ainoa, siis ainoa, puolue, joka vaati yksityislääkäreiden Kela-korvausten lopettamista. Kun STM:n työryhmä muutama viikko sitten esitti tätä samaa, vihreät aloittivat vimmatun rummutuksen tätä hallituksen katalaa leikkausaietta vastaan. Eli uudelleen virheät, kertokaa teidän konkreettiset säästökohteenne, olkaa hyvä.

15.31 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Budjettia tehdään aina vuosi kerrallaan, ja viime syksyn osalta meidän budjetistamme löytyy menosopeutuksen kokoluokka, jossa tuloja lisääntyy 311 miljoonaa euroa, menoja on 527,2 miljoonaa euroa, vaikutus budjettiin on 216,2 miljoonaa enemmän velkaa ottava, mutta siinä on talouskasvulle haitallisia elementtejä vähemmän kuin hallituksen versiossa. (Ben Zyskowicz: Kertokaa ne säästökohteet!) Osinkoverouudistuksesta plus 261 miljoonaa. (Ben Zyskowicz: Entäs säästöt?) — Menosopeutus! — (Ben Zyskowicz: Joo, mutta kertokaa säästökohteet!) Solidaarisuusveron kiristys 31 miljoonaa euroa, pääomatulon ylin luokka 31 miljoonaa euroa, asuntolainojen korkovähennyksen leikkaaminen plus 40 miljoonaa, harmaan talouden torjunta 50 miljoonaa, kilometrikorvausten ylikompensaation poisto 140 miljoonaa euroa, työmatkavähennyksen pienennys 58 miljoonaa euroa, eli yhteensä lisää tuloja 311 miljoonaa euroa. Finnfundista oltiin valmiita leikkaamaan se 90 miljoonaa euroa, näistä Kela-korvauksista 23 miljoonaa euroa, (Puhemies: Nyt on aika täynnä!) ja ennen kaikkea työttömyysmenojen vähentäminen on se keskeinen asia. (Ben Zyskowicz: Onko se Kela-korvauskanta voimassa?)

15.32 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos halutaan tukea kasvua elvyttämällä, niin kuin hallitus nyt ilmeisesti haluaa, niin on julkisinvestointien määrän kasvattaminen kaikista tehokkain keino, koska silloin kerrannaisvaikutukset ovat kaikista suurimpia. Elvyttää voi toki myöskin verokevennyksillä, mutta silloin näitä verokevennyksiä pitää toteuttaa viisaalla tavalla. Jos kevennetään esimerkiksi keskituloisen verotusta, niin se ei mene kulutukseen suoraan yhtä varmasti kuin silloin, kun kevennetään pienituloisten verotusta. Siinä tapauksessa, että verokevennyksiä suunnataan suuri- ja keskituloisille, on siis riski, että nämä lähinnä kasvattavat alijäämää eivätkä lisää työllisyyttä tai ostovoimaa. Siksi vasemmistoliiton näkemys on ollut, että mikäli tuloverokevennyksiä tehdään, niin niitä kannattaa suunnata kaikille pienituloisille suomalaisille esimerkiksi kunnallisverotuksen perusvähennystä nostamalla, jolloin myöskin päästään siitä ongelmasta, että työttömien ja eläkeläisten sekä palkansaajien verotuksen välinen erotus kasvaa entuudestaan. Siitähän tässä on kyse, miten oikeudenmukaiseksi kansalaiset kokevat meidän verotuksen rakenteen.

15.33 **Eero Heinäluoma sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän onnittelut ministeri Orpolle uudesta, entistä vaativammasta tehtävästä. Hoiditte sisäministerin tehtävät erinomaisen hyvin, ja uskon, että täällä koko salissa on kova odotus sen suhteen, miten käytte nyt tähän uuteen, vielä vaativampaan työhön käsiksi. Suurella mielenkiinnolla jäin odottamaan ilmeisesti neitsytpuhettanne, jonka juuri sitten hetken piditte, ja nyt täytyy sanoa, että ensimmäinen puhe oli kyllä pettymys. Siis oli puhuttu siitä, että tulee uutta ajatusta, ja kun luin teidän puoluekokouspuheenne hyvin tarkkaan, siinä oli hyvin sosiaalinen henki. (Eduskunnasta: Erittäin!) Mutta sitten kun kuuntelin teidän äskeistä esiintymistänne, niin sehän oli ihan kuin ministeri Stubb olisi puhunut, ei siinä ollut ensimmäistäkään merkkiä, että kehyshommaa tarkasteltaisiin uudelleen, ei mitään merkkiä politiikan tarkastuksesta miltään osin. Ei eronnut yhtään ministeri Stubbin puheista, joten kylmää kyytiä, ja eläkeläiset ovat aivan ihmeissään tuon teidän lausuntonne jälkeen.

15.34 **Sampo Terho ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pois nyt juuri kesätauon alla tällainen synkkyys, mitä tässä on nyt levitetty. Suomen suunta on oikea, ja Suomen suunta on kääntynyt. Tästä on jo selvät merkit olemassa. Yhdessä vuodessa tämä hallitus on kääntänyt Suomen suunnan — yhdessä vuodessa. Myönnän, että käänne on vielä kesken ja sen tulee jatkua, mutta se suunta on kääntynyt monen taantumavuoden jälkeen ja pitkän velkaantumisen jälkeen. Tässä suhteessa kiitän valiokuntaa, että se on valinnut tällaisen vastuullisen ja vakaan linjan, joka tukee tämän uuden suunnan ylläpitämistä. Suunta on siis oikea, eikä toimivaa vaihtoehtoa — huomatkaa toimivaa, uskottavaa vaihtoehtoa — oppositiosta ole kuultu tälle uudelle suunnalle. Kyllä te olette vaihtoehtoja esittäneet mutta sellaisia, joihin ette uskoneet itsekään, siis itsekään uskoneet silloin, kun olitte hallituksessa. Ette toteuttaneet niitä asioita, mitä nyt lupaatte. Nyt voimme olla tyytyväisiä siihen, että suunta on sentään kääntynyt. Maalissa ei olla, perillä ei olla, tavoitteita ei olla saavutettu vielä kaikkia, mitä on asetettu, mutta suunta kohti niitä tavoitteita on nyt vakaa, ja tämä mietintö tukee sitä suuntaa.

15.36 **Joakim Strand r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! On aina välillä hyvä hieman pysähtyä ja miettiä, miksi erilaisia tasapainottamistoimenpiteitä tarvitaan. Syy on kaikessa yksinkertaisuudessaan siinä, että vienti ei vedä tarpeeksi hyvin ja uusia teollisia työpaikkoja on viimeisen kymmenen vuoden aikana Tilastokeskuksen mukaan käytännössä syntynyt lähinnä Vaasan energiaklusteriin. Kaikella poliittisella päätöksenteolla, myös sote-ratkaisulla, on suora yhteys elinkeinoelämän toimintaedellytyksiin, viennin edistämiseen ja siten uusien resurssien ja työpaikkojen luomiseen.

Pohjanmaan viennin arvo on viisi kertaa korkeampi kuin vähiten vievien yhteensä, myös euroissa. Vaasasta viedään 30 prosenttia koko maan teknologiaviennistä ulkomaille. Näillä miljardeilla, arvoisa ministeri, ylläpidetään monia valtionhallinnon, maakuntien ja sairaanhoitopiirien palveluja. Arvoisa ministeri, ei kai ole niin, että hallitus vie uudistuksia ja säästöjä läpi analysoimatta ja peilaamatta toimenpiteitä siihen kaikista tärkeimpään eli vientiteollisuuden toimintaedellytyksiin?

15.37 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Perhepolitiikka on aivan keskeisessä roolissa, kun haluamme kuroa umpeen kestävyysvajetta ja toisaalta parantaa huoltosuhdetta. Ilolla kiinnitin huomiota siihen, että kun te, ministeri Orpo, pidit-

te ensimmäisen puheenne puheenjohtajana, niin otitte siinä kantaa paitsi vähäosaisten puolesta niin myöskin keskiluokan puolesta.

Haluaisinkin kysyä, kun teillä on tällä hetkellä hallituksessa esitys siitä, että päivähoitomaksuja ollaan korottamassa, mikä tulisi nimenomaan kurittamaan keskiluokkaisia perheitä: Kahden päivähoidossa olevan lapsen perheen kohdalta nuo kulut nousisivat yli 1 300 euroa vuodessa. Tämä on myöskin kannustinloukku monille niille, jotka miettivät sitten äitiysvapaalta tai vanhempainvapaalta työelämään palaamista. Voisitteko tässä nytten — voisi sanoa, kaikille hyvän kesälomamielen antamiseksi — luvata, että tuo päivähoitomaksujen korotus vedetään kokonaan pois, ei pelkästään harkita ensi syksynä, vaan vedetään pois?

15.38 **Kalle Jokinen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta on vastuullinen asiakirja, ja siinä osoitetaan se, että tässä vaikeassa taloustilanteessa hallitus hakee 4 miljardin euron sopeutusta talouteen, määrätietoisesti ja ratkaisuhakuisesti pyrkii parantamaan työllisyysastetta. Tuo tavoite 68:sta 72:een on aivan välttämätön, koska kaikki tiedämme, että vain työllisyysastetta nostamalla saadaan valtiontalous ja julkinen talous jälleen siihen kuntoon, että voidaan kantaa huolta kaikista ihmisistä tässä yhteiskunnassa ja niistä tarpeista, joita meillä kaiken kaikkiaan on.

Vihreille voisin sanoa, että on päätös myös siitä, että uusia koulutusleikkauksia ei tule, ja se on erittäin merkittävää koulutuksen, tutkimuksen ja tuotekehityksen kannalta.

Mutta ei ole niin, että kaikki olisi hyvin. Tuossa valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa nousi vahvasti esille se, että vienti on se, jonka kautta Suomi nousee ja työllisyys nousee. Ja viennin markkinoinnissa meillä on vielä paljon tehtävää. Meidän markkinointikoulutuksemme ei ole sillä tasolla, että me pärjäisimme tuolla maailmalla hyvillä tuotteillamme. Me tarvitsemme parempaa markkinointia ja osaamista siinä.

15.39 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Äskeinen puheenvuoro oli taas, jälleen kerran, aika kokoomuslainen puheenvuoro. Sanottiin, että ei olla leikkaamassa lisää, vaikka ollaan leikkaamassa koulutuksesta jälleen kerran. Ja tavallaan tässä on myös toinen vaihtoehto. Eli oliko siis tulossa lisäleikkauksia koulutukseen? Me emme tienneet tästä. Oliko suunnitteilla ennätyksellisten koulutusleikkausten lisäksi vielä uudet toimet? Jos oli, niin tämäkin on yllätys. Jos ei ollut, niin on myös virheellistä sanoa, että koulutuksesta ei leikata lisää, koska olette leikkaamassa lisää.

Puhemies Maria Lohela: Nyt on tullut niin paljon kysymyksiä, että ministeri Orpolle lienee syytä myöntää 5 minuuttia. — Täältä puhujakorokkeelta, kiitos.

15.40 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo kok:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! On hyvä, että puheita luetaan ja myöskin, kun niitä kirjoitetaan, niitä tehdään ihan tosissaan.

Uskon, että koko hallitus jakaa sen tavoitteen siitä, että meidän täytyy tehdä töitä sen eteen, että eriarvoisuutta Suomessa vähennetään, tuloeroja vähennetään, köyhemmistä ja heikommassa asemassa olevista pidetään huolta. Se on takuuvarmasti joka ainoan tässä hallituksessa istuvan hallituspuolueen tavoite, mutta sen yksi keskeinen perusta on terve talous. Siihen tarvitaan kilpailukykyä, työpaikkoja, työllisyyttä, talouskasvua ja siihen tarvitaan terve julkinen talous.

Terve julkinen talous vaatii akuuttina toimena sen, että me teemme menosopeutuksia, 4 miljardin leikkaukset, jotka ovat kova tavoite. Se määriteltiin viimeistään hallitusohjelmaneuvotteluissa. Jos muistan oikein, niin suurin osa eduskuntapuolueista ei ollut ennen vaaleja niin nopean tahdin puolella, mutta kun me katsoimme sitä kehikkoa, niin oli selvää, että tämä pitää tehdä nopeammassa ja tässä tahdissa, jos velkaantuminen halutaan taittaa, ja velkaantumisen taittaminen on aivan oleellinen asia. Me emme voi jättää velkaa ja kasvavaa velkataakkaa tuleville sukupolville. Se on yksi kestävän politiikan aivan keskeisiä elementtejä, ja silloin joudutaan tekemään leikkauksia. Edustaja, eivät nämä edes ole ennätyksellisiä säästöjä. Ennätykset tehtiin viime kaudella, olitte mukana. 850 miljoonaa suoria leikkauksia sivistykseen ja koulutukseen. 850 miljoonaa. (Välihuutoja) — Kyllä, 630 miljoonaa on paljon, joka on tämän hallituskauden määrä, se on erittäin paljon, mutta me voimme tästäkin saivarrella, ei uusia päätöksiä lisäleikkauksista sivistykseen, koulutukseen. Tämä on merkittävää. Jos talouskasvu ei lähde liikkeelle, jos työllisyystilannetta ei saada paranemaan, niin me olemme siinä kierteessä, että me joudumme tekemään lisäleikkauksia. Siksi tämä on tärkeä periaate. Tämä on erittäin tärkeä periaate.

Tässäkin taas voidaan kyllä loputtomasti itkeä leikkauksista, mutta ajatellaan niin päin, että korkeakoulutukseen, yliopistoihin ja tutkimukseen käytetään 3,1 miljardia tänä vuonna, ja viime vuonna, siis ennen näitä leikkauksia, määrä oli 3,2 miljardia. Kyllä, 100 miljoonaa on paljon, mutta 3,1 miljardia on erittäin paljon. Tällä hetkellä hallitus tekee töitä sen eteen, että nämä rahat käytetään tehokkaammin ja paremmin, jotta me saamme talouskasvua, työpaikkoja, innovaatioita, ja tässä pitäisi kaikkien olla mukana ja nähdä myöskin tämä hyvä.

Mitä tulee sitten yleensä tähän politiikkaan ja siihen, miten huomioidaan vaikutukset niin sanotusti tavallisten suomalaisten ihmisten arkeen, niin minusta on ollut aivan hyvä periaate se, että hallitus ottaa käyttöön useammin ja useammin tällaisen kotitalousvaikutusarvioinnin silloin, kun tehdään päätöksiä: mikä on se vaikutus sinne tavallisen ihmisen arkeen? Minusta tämä on luonnollinen tapa, ja meidän täytyy etsiä siihen hyvä keino, millä me pystymme tätä asiaa arvioimaan.

Siitä päästään näihin varhaiskasvatusmaksuihin. Tämän asian käsittely pysäytettiin nyt valiokunnassa, ja meillä on nyt budjettiriiheen asti aikaa löytää järkevämpi malli, kun me vielä tiedämme tästä sen, että kunnat eivät juurikaan tule ottamaan näitä maksukorotuksia käyttöön, jolloin se lisätulo ei tule toteutumaan. Minusta on aivan järkevää, että tämä arvioidaan. Malttakaa mielenne, tähän asiaan palataan syksyllä ja katsotaan, minkä tyyppisiä ratkaisuja me pystymme löytämään. Tässäkin on se toinen puoli, että sen esityksen perusteella, joka on eduskunnassa, alennetaan niitä pienempiä päivähoitomaksuja.

Köyhyyden puolesta — kun se ei ollut sieltä löytynyt: takuueläkettä on nostettu aikaisemmin 20 euroa, nyt tässä 8 euroa, eli on tehty erittäin vaikeassakin tilanteessa pieni kädenojennus. Tiedän, että tällä ei maailmaa rakenneta, mutta pieni kädenojennus erittäin vaikeassa tilanteessa.

Vielä sitten eläkeläisten verokohteluun. Yhdenkään eläkeläisen verotus ei ole kiristynyt, ei yhdenkään. Jos katsotaan isoa kuvaa, niin voidaan sanoa, että se on keskimäärin samalla tasolla kuin palkansaajan. Mutta kyllä minä silti uskallan puolustaa sitä, että me haluamme, että pieni- ja keskituloiselle, erityisesti pienituloiselle, jää enemmän rahaa käteen. Se edistää työllistymistä. (Välihuutoja) Se vähentää verokiilaa. Te voitte hymyillä nyt tyytyväisinä. Minä uskallan sanoa sen, että asetan tässä asiassa sen pienituloisen ihmisen etusijalle, sen, että hänen kannattaa ottaa työtä vastaan. Minusta työ on ensisijaista, ja silti,

kun me katsomme isoa kuvaa veropolitiikassa, eläkeläisten ja palkansaajan verotuksessa ei ole tällä hetkellä suuria eroja. Tämä oli täsmätoimi, jonka hallituspuolueet tekivät yhdessä. Minä ainakin olen siitä ylpeä ja toivon, että sillä on pystytty työllistämään ihmisiä.

15.45 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin täytyy todeta ryhmäpuheenjohtaja Terholle ja muille, jotka tästä käänteestä ovat puhuneet ja tätä ovat hehkuttaneet, niin tulee vähän mieleen se vanha sanonta, että "aina on oksan ottajia, kun on kuusen kaatajia". Tosiasiassahan tästä pohjalta noususta, joka nyt näkyy, kuuluu kiitos suurimmilta osin Osuuspankkiryhmälle ja Reijo Karhiselle, joka on tarjonnut näitä lyhennysvapaita, mikä on nostanut yksityistä kulutusta, joka tilastojen mukaan on tämän nousun takana — hyvä niin — ja me olemme siitä iloisia, kuten olemme myös iloisia työmarkkinajärjestöjen tekemästä sopimuksesta, ja olemme myös tarjonneet nyt hallitukselle näitä keinoja.

Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, korkeat odotukset kyllä tulivat hallituksen politiikkaan linjan tarkistukseen, erityisesti esimerkiksi näiden keskituloisten eläkkeensaajien kohdalla. Mutta tuohan oli kuin aivan suoraan Stubbin puheesta tuo, että kenenkään eläkkeensaajan verotus ei kiristy. Ja nyt te sanoitte, että tästä päätöksestä, jossa eläkkeensaajat asetetaan eriarvoiseen asemaan, olette ylpeitä. Mitä mieltä edustaja Zyskowicz on tästä, oletteko te ylpeä tästä linjasta? Ilman muuta veronkevennykset kuuluvat pieni- ja keskituloisille palkansaajille, mutta niin ne kuuluvat myös eläkkeensaajille, jotka ovat ne ansainneet.

15.46 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tuota kiky-sopimusta arvostettu, ja hyvä niin, siitä tulee ennustettavuutta ja vakautta työmarkkinoille, mutta on siinä myös huonot puolensa. Ensinnäkin se syntymistapa oli kyllä hyvin kyseenalainen, ja, kuten jo välihuudossa totesin, se tapahtui kiristyksen ja painostuksen edessä. Se vie ostovoimaa, joka VM:nkin ennusteen mukaan johtaa siihen, että ensi vuonna talous kasvaa vain 1 prosentin, kun se tänä vuonna kasvaa 1,4 prosenttia. Ja kun omassa puheenvuorossani viittasin tuottavuuteen, niin kysyn vaan sitä, mikä merkitys työhyvinvointiin on sillä, että rasitetut raskasta työtä tekevät, pitkää päivää tekevät työntekijät pakotetaan ilman palkkaa tekemään lisätunteja ja sen lisäksi julkisella puolella leikataan kolmannes lomarahoista. Työmotivaation, työhyvinvoinnin ja sitä kautta tuottavuuden kannalta tällä voi olla hyvinkin kielteisiä merkityksiä. Ja pyydän kyllä ministeri Orpoa ja koko hallitusta ottamaan huomioon myös tämän. Silloin kun puhutaan työmarkkinoista, niin niiden toimintaan ja logiikkaan kuuluu monta ulottuvuutta.

15.47 **Olavi Ala-Nissilä kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Todella, suomalaisella tuotannolla ja työllä pitää olla maailmalla ja Suomessa kilpailukykyä. Sen takia on tärkeää, että yhteiskuntasopimus on syntynyt, jotta saamme viennin vetämään.

Arvoisa puhemies! Täällä on todettu, että miksei oppositio ole esittänyt mitään realistisia vaihtoehtoja. Sellaista minusta ei voi esittääkään silloin, kun talous on pienentynyt kolme vuotta peräkkäin, ei se ole vieläkään vuoden 2008 tasolla, joten tästä supistuvasta taloudesta ei pysty esittämään mitään suuria vaihtoehtoja. Meidän on pakko, jos me säästämme, olla kahdessa suuressa pääluokassa.

Kun olen katsonut näitä vaihtoehtobudjetteja, niin vihreillä on siellä epärealistinen kasvuluku, hyvin pieniä, 10 miljoonan vaihtoehtoja. SDP:llä on tämä Sitran sammon ryöstö ja

niin edelleen. Eivät ne ole mitään todellisia vaihtoehtoja. Hyvä, että yritetään tehdä vaihtoehtobudjetteja, mutta, niin kuin edustaja Kalli totesi, niin tätä suurinta kuvaa ei 10 miljoonan siirrolla puoleen eikä toiseen ratkaista, vaan on (Puhemies koputtaa) todella tehtävä näitä suuri kuva mielessä, kun kansainvälinen (Puhemies koputtaa) talous on epävarma, ja mentävä näin eteenpäin, kuten hallitus linjaa.

15.49 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Täällä edustaja Uotila ja Lindtman ovat moittineet hallitusta siitä, että se on unohtanut vaalilupauksensa, siitä, että se tekee kovia leikkauksia koulutukseen ja eläkeläisten keskuuteen. Mutta nyt täytyy virkistää muistia. Nimittäin, eikö viime vaalikaudella tehty opetus- ja kulttuuripuolen osalle 1,7 miljardin euron leikkaus suunitelmiin, jotka kantoivat myös tälle vaalikaudelle osittain? Mutta kuitenkin te teitte nämä samat temput, mitä hallitus on pakotettu nyt tekemään, kun rahat on loppu.

Ja sitten, jos mennään vielä näihin yksityiskohtiin tarkemmin, niin kävin läpi tuossa tämän vaalikauden alussa sosialidemokraattien kolme viimeisintä vaaliohjelmaa. Ja jokaisessa te lupasitte työpaikkoja ja eläkeläisille mannaa. Miten kävi viime vaalikaudella? Me menetimme 100 000 työpaikkaa. Te ette ole onnistuneet siinä lupauksien pitämisessä aikaisemminkaan ettekä ole tahtoneet pitää eläkeläisten indeksiasian korjaamista minään vaalikautena, joten aivan kohtuutonta populismia on (Puhemies koputtaa) syyttää nykyistä hallitusta siitä, (Puhemies koputtaa) mitä se on jättänyt tekemättä.

15.50 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Jo hallituksessa sovittujen ja julki kerrottujen koulutussäästöjen päälle ei tule uusia säästöjä koulutukseen. Se on tärkeä periaate, ja hyvä, että siitä pidetään kiinni.

Vihreät äsken kertoivat verosopeutukset, mutta säästöjä tuli kovin niukasti. Edustaja Yanar, te äsken sanoitte, että perästä kuuluvat nuo säästöt. Te esititte viime vaalien alla yksityislääkäreiden Kela-korvauksen poistoa. Kun STM:n työryhmä sitä esitti, te ryhdyitte sitä vastustamaan: Emma Kari nosti taistelulipun ylös, totesi, että ei käy. Puheenjohtaja Niinistö vastasi, että ei käy. Nyt täällä kuitenkin te, edustaja Yanar, vastaatte vihreiden talouspolitiikasta, niin kysyn: kannatatteko te Kela-korvausten poistoa, niin kuin te kannatitte ennen vaaleja — anteeksi, viime syksynä?

15.51 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me olemme tuhat kertaa vastanneet näihin kysymyksiin liittyen siihen, onko meillä vaihtoehtobudjettia. (Timo Heinonen: Kertokaa kertokaa!) Edustaja Aalto vastasi kymmenen kohdan konkreettisella vastauksella, mutta se ei tietenkään kokoomuksen edustajille riitä. Itse asiassa — puheessanikin mainitsin — kokoomus on kritisoinut sitä, että me haluamme vähentää ympäristölle haitallisia tukia. Eilen VATT julkaisi tutkimuksen, jossa sanottiin, että energiaintensiivisille aloille tehdyistä verotuista ei ole hyötyä, ne eivät paranna kilpailukykyä ja itse asiassa saastuttavat myös ympäristöä. Kun esitin tämän eilen edustaja Zyskowiczille täysistunnossa, kun täällä ei ollut ollenkaan porukkaa, niin hän hämmästyi. Siinä oli konkretiaa, niin hänen ikään kuin räppinsä meni ihan uusiksi. (Timo Heinonen: Ei mene niin pienistä!) Konkretiaa (Puhemies koputtaa) ollaan ehdotettu montaa kertaa, te ette vaan kuuntele.

15.52 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vihreiltä on lukemattomia kertoja pyydetty ehdotuksia, jotka merkitsevät valtion menojen säästöä. Te

olette sanoneet, että osan tasapainosta hoidatte veronkiristyksillä. Mutta olen ymmärtänyt, että pääosan hoidatte kuitenkin valtiontalouden menosäästöillä. Näitä menosäästöjä ei vaan ole kuulunut. Olen sanonut, että nimetkää nyt vaikka yhdeksän merkittävintä, koska olette aikaisemmin nimenneet tämän kilometrikorvausten pienentämisen, joka olisi pienoinen säästö valtiolle ja kunnille, enemmän yksityisille yrityksille.

No, konkreettinen menosäästö on sitten ollut tämä Kela-korvausten poistaminen yksityislääkäreiltä, jonka te esititte viime syksynä ainoana puolueena vaihtoehtobudjetissanne. Kun STM:n työryhmä sitten esitti tämän teidän ehdottamanne säästön toteuttamista, niin te aloititte vimmatun kampanjan tätä säästöehdotusta vastaan, ja nyt edustaja Aalto ilmoitti, että se on voimassa. Emma Kari ja Ville Niinistö ovat kertoneet, että he vastustavat sitä. Kumpikohan on nyt tänä päivänä noin kello 16 (Puhemies koputtaa) vihreiden kanta?

15.53 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaihtoehtobudjetti on voimassa.

Suuntaan kysymykseni valtiovarainministeri Orpolle, jonka kanssa on ilo ja kunnia käydä rakentavaa ja hyvää keskustelua, toisin kuin laidan toisen suunnan kanssa. Kokoomuksella on kuulemma mainoksen mukaan korvat, jotka kuuntelevat. Onko uusi valtiovarainministeri kenties kuullut ja valmis kuuntelemaan akateemista taloustieteellistä tutkimusta, jossa muun muassa todetaan monta kertaa se, että rakenteellisten uudistusten ulottaminen myös yritystukijärjestelmään ja ympäristölle haitallisiin tukiin olisi järkevää, koska se mahdollistaa lisäeurojen kohdentamisen keskeisiin uusiin julkisiin investointeihin ja korkean työttömyyden ja matalien korkojen aikana on erityisen perusteltua toteuttaa näitä merkittäviä julkisia investointeja, joita ollaan joka tapauksessa myöhemmin tekemässä? Myös IMF ja OECD ovat antaneet suosituksia julkisten investointien toteuttamiseen tässä ajassa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, äskeisen debatin vaiheen varsinainen fokus menetettiin, siirryttiin toiseen teemaan. Tästä syystä en anna puheenvuoroa nyt nostetun teeman tiimoilta vaan siirrytään kokonaan uuteen.

15.54 **Jukka Gustafsson sd** (vastauspuheenvuoro): No niin, arvoisa puhemies, siirrytään myöskin uuteen lajiin. Edustaja Uotila puhui maratonista. Otan ajankohtaisemman, jalkapallon.

Otan kaksi asiaa esille.

Työttömyys: Nuorisotyöttömyys on kasvanut merkittävästi. Pitkäaikaistyöttömyys on 125 000:sta noussut 20 000:lla. Mitä hallitus tekee? Käytännössä ei mitään, jos tämä kikysopimus jätetään pois — maali oppositiolle, 1—0. (Eduskunnasta: Oma maali! — Naurua) Me olemme tehneet merkittäviä esityksiä työllisyyteen.

Toinen: köyhyys, keskituloisten asema. Näissä teidän pitkän aikavälin esityksissänne ei ole mitään — oppositiolle toinen maali. Se on 2—0 nyt. Te olette nyt tarkkailussa, ministeri Orpo. Annan teille keltaisen kortin saavutuksistanne, ja arvioimme sitten alkusyksystä, kun budjetti tulee, (Puhemies koputtaa) onko tulossa toinen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Heikkinen. — Tarjosin vastauspuheenvuoroa edustaja Heikkiselle, joka oli pyytänyt sitä aikaisemmin.

15.55 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Anteeksi, ei tämän melun yli kuulunut. — Minä en tiedä, mitenkä tässä pitäisi muotoilla, arvoisa puhemies, tämä, mihinkä maaliin sitten pelataan, kun tässä vaiheessa tämmöisiä väitetään. Hallitus ei todellakaan tee näitä leikkauksia kiusan vuoksi. Myös SDP ymmärsi leikkausten välttämättömyyden omassa vaaliohjelmassaan, jossa se vaati 2 miljardin säästöjä heti sekä varautui 1 miljardin lisäleikkauksiin vuonna 2007. Tällaiset puheet tässä vaiheessa tuntuvat melkoiselta näyttelyltä, jos tätä tähän ajankohtaiseen tematiikkaan, jalkapalloon, viedään.

Mutta edelleenkin haluaisin kiittää hallitusta, pääministeriä ja kaikkia osapuolia siitä, että tuo kilpailukykysopimus saatiin maaliin. Sen vaikutukset reaalitalouteen tulevat näkymään viiveellä, mutta sekä kansalaisten että ulkomaiden usko on siinä, että Suomi selviää talousongelmistaan. Se on vaikuttanut välittömästi.

15.57 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä oppositio—hallitus-jalkapallo-ottelu päättyy 4—2 hallituksen voittoon. Hallitus on onnistunut. Se on juurikin näin, että talous on kasvussa 1,4 prosenttia. Nyt tuli tasoitusmaali, ollaan 1—2-tilanteessa.

Meillä on hyviäkin uutisia työllisyydestä. Niin kuin tänään ollaan kuultu, Rauman telakalla ollaan tehty kauppoja, siellä on 1 000 henkilötyövuotta lisää: 2—2-tilanne.

Ja mitä köyhyyteen tulee, niin kyllähän täällä köyhyydestä ovat puhuneet muutkin kuin ministeri Orpo. Se on koko hallitukselle tärkeä asia, ja perustulokokeilu on yksi sellainen, jolla puututaan köyhyyden torjuntaan. Nyt mentiin jo johtoon, 3—2.

Kun maratonista ollaan täällä puhuttu, niin otetaan tähän jalkapallon sekaan tämä maratonkin. Nyt ollaan semmoiset 10 kilometriä juostu. Nyt on energiatankkauksen aika, ja kiky oli se energiatankkaus: 4—2 tässä vaiheessa. (Puhemies koputtaa) — No, minä palaan tähän vientiin sitten hiukan myöhemmin.

15.58 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa ministeri Orpo, teidän leikkauslinjanne syö valitettavasti tulevaisuutta. Säästöt eivät ole itsetarkoitus, vaan säästöillä haetaan talouden tasapainottamista. Valitettavasti säästöjen vaikuttavuutta ei ole selvitetty, minkä seurauksena meillä ei ole tarkkaa tietoa siitä, mitä nämä teidän tekemänne säästöt aiheuttavat esimerkiksi 10—20 vuoden päästä lapsille ja nuorille.

Arvoisa ministeri, miksi te heikennätte kaikkein heikoimmassa asemassa olevia nuoria leikkaamalla heidän työllisyysmäärärahojaan, nimenomaan palkkatukea kunnilta ja järjestöiltä? Te olette siirtäneet palkkatukea yrityksiin, ja me tiedämme, että yritykset eivät työllistä näitä nuoria. Nyt tämä leikkaus aiheuttaa sen — kun te leikkaatte järjestöiltä ja kunnilta sekä siis myös työpajoilta ja etsivältä nuorisotyöltä — (Puhemies koputtaa) että 10 000 nuorta putoaa koko järjestelmän ulkopuolelle. (Puhemies koputtaa) Mitkä ovat näitten säästöjen vaikutukset tulevaisuuteen?

15.59 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Edustaja Yanar nosti tässä useaan otteeseen esille energiaveropalautukset, energiaintensiiviseen teollisuuteen osoitetut palautukset, joidenka yhteismäärä on noin 200 miljoonaa euroa, kuitenkaan tuottamatta mitään kilpailukykyhyötyä VATTin raportin mukaan. Onko tämän asian tarkastelu teidän paletissanne, kun yritätte tasapainottaa taloutta? Tämän vuoden summalla voisi esimerkiksi poistaa kaikki tämän vuoden koulutusleikkaukset.

Toinen kysymys koskee Talvivaaraa. Edeltäjänne, ministeri Stubb, sanoi, että tämä puoli miljardia, joka siihen todennäköisesti vielä menee, pitää ottaa jostain. Se tarkoittaa lisäsäästöjä. Oletteko katsoneet, mistä nämä säästöt siinä tapauksessa otetaan?

16.00 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun edustaja Gustafsson täällä ryhtyi tuomariksi ja jakamaan keltaisia kortteja jo, niin haluan kyllä tähän jalkapalloteemaan todeta, että äänestäjät jakoivat viime eduskuntavaaleissa SDP:lle punaisen kortin. Tältä pohjalta on hallitus tähän maahan rakennettu, jotta me saamme Suomen nousuun. Nämä opposition 121 lausumaehdotusta ja menojen lisäystä ovat vertaansa vailla olevia virhearviointeja. Korttipelissä, arvoisa puhemies, nuo nokitukset olisivat bluffia, yrityksissä ne merkitsisivät konkursseja, mutta täällä eduskunnassa menojen lisäykset reitataan toiveena poliittisen kannatuksen kasvu. Onneksi meillä on vastuullinen hallitus ja talouspolitiikka jatkuu riippumatta henkilövaihdoksista. (Eduskunnasta: Näköjään!) Tämä on oleellinen kysymys, jotta luotetaan Suomen tulevaisuuteen, siihen, että saadaan Suomi nousuun. Ei se tapahdu itsekseen. Mutta oleellista on, että hallituspolitiikalla on uskottava, johdonmukainen linja, ja julkisen talouden suunnitelma sitä edustaa.

16.01 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Turunen viittasi kilpailukykysopimukseen energiatankkauksena. Kuitenkin VM:n tänään julkaiseman talousennusteen mukaan kilpailukykysopimus heikentää julkistaloutta lyhyellä aikavälillä, myöskin leikkaa talouskasvua, kun se leikkaa palkansaajan ostovoimaa. Sanoisin, että aika erikoinen energiatankkaus on sellainen.

Haluaisin kysyä ministeri Orpolta: Me olemme useaan otteeseen nyt kuulleet, että hallituksen ykköstavoite on työllisyyden parantaminen, ja luulen, että kaikki edustajat ovat samaa mieltä siitä, että se on ainoa keino saada julkistalous tasapainoon. Miksi silloin kaikki hallituksen tekemät toimenpiteet varhaiskasvatuksen osalta ovat olleet täysin ristiriidassa tämän hallituksen ykköstavoitteen kanssa? Eikö naisten työllistyminen ja naisten työllisyys ole tälle hallitukselle tärkeää? Te olette rajanneet subjektiivista päivähoito-oikeutta, te olette kasvattaneet varhaiskasvatuksen ryhmäkokoja, minkä lisäksi olette tehneet esityksen varhaiskasvatusmaksujen korotuksista. Miksi tämän hallituksen ykköstavoite ei näy millään tavalla varhaiskasvatuspolitiikassa?

16.02 **Lauri Ihalainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kohtuullista menestystä ministeritehtävissä, niin kuin on tapana sanoa. (Eduskunnasta: Se on paljon sanottu!)

Täällä on paljon puhuttu kilpailukykysopimuksen merkityksestä, ja tottahan se on, että se on vuoden sisällä merkittävin talous- ja työllisyyspoliittinen toimenpide. Mutta sen tekijät ovat olleet työmarkkinajärjestöt. Sopimusyhteiskunta on toiminut, ja tässä vielä palautettiin pakkolakipolitiikasta asiat neuvottelupöytään ja sopimisen pöytään. Se on iso periaatteellinen muutos niihin aikomuksiin, mitä aikaisemmin oli. Tämä pätee myös paikalliseen sopimiseen. Siinä on edetty sopimusteitse erittäin merkittävästi, jos luette näitä sopimuksia, ja tulevaisuudessakaan ei mitään ylhäältä tulevaa pakkolakia myöskään paikalliseen sopimiseen tehdä.

Arvoisa ministeri, olettehan te samaa mieltä siitä, että sopimusten yleissitovuutta ei pidä lähteä murtamaan? Ei siihen anna hallitusohjelmakaan mitään perusteita. Paikallisen sopimisen pelisäännöissä pk-yritykset, jotka eivät kuulu työnantajajärjestöihin, olisivat saaneet samat mahdollisuudet paikalliseen sopimiseen kuin järjestäytyneet työnantajat, mutta

ei kelvannut. (Eduskunnasta: Ei kelvannut!) Vuosisadan uudistus ei kelvannut, ja tätä minä ihmettelen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustaja Paloniemi ja Essayah, ja sen jälkeen ministeri, lyhyt puheenvuoro paikalta.

16.03 **Aila Paloniemi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Luulisi, että omaishoidon ja perhehoidon kehittäminen kiinnostaa oppositiotakin, kun täällä on tullut niin paljon luetteloita siitä, mistä leikataan, mutta huomatkaa nyt, herranen aika, että tämä on merkittävin sosiaalihuollon palvelujen uudistus tällä kaudella. Suuruusluokaltaan valtion vuosittainen panostus nimenomaan omaishoidon ja perhehoidon kehittämiseen on mittavampi kuin esimerkiksi edellisellä hallituskaudella koko vanhuspalvelulain toimeenpano. Se on erittäin merkittävä satsaus, ja te tiedätte ihan hyvin, kuinka paljon satsauksia sille puolelle nimenomaan nyt tarvitaan. Parhaimmillaan ja suurimmillaan satsaus on lähes 100 miljoonaa euroa vuodessa vuodesta 2018 alkaen, ja nythän saimme noin 50 miljoonaa tähän tarkoitukseen. Pidän tätä historiallisena parannuksena muun muassa omaishoitajien aseman parantamiseen, josta tässä salissa on puhuttu niin monta kautta kuin minä olen talossa ollut eli kolme kautta ja ylikin. Eli tätä tietä eteenpäin, ja kannattaa huomata nyt nämä hyvätkin asiat näissä hallituksen toimenpiteissä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro edustaja Essayah'lle. Sen jälkeen myönnän vielä puheenvuorot edustajille Lindtman, Heinonen ja Niinistö, ja lähinnä fokuksessa olisi tämä kilpailukykysopimus, ja ministeri sen jälkeen siitä.

16.05 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä edustaja Turunen nosti esille hallituksen perustulokokeilun, jolla on tietenkin tarkoitus helpottaa sitä, että pienituloisen kannattaa ottaa vastaan työtä, ja myöskin tuore valtiovarainministeri nosti tämän asian aivan sinne keskeiseen fokukseen hallituksen työskentelyssä. Kuitenkin nyt vaikuttaa siltä, että tämä hallituksen Kela-raportin pohjalta valitsema malli perustulokokeiluun on juuri sellainen, joka saattaa jopa pahentaa näitä kannustinloukkuja. Olen ymmärtänyt ministeri Vehviläisen puheista, että teilläkin olisi kiinnostusta, tai ainakin hänellä olisi kiinnostusta, odottaa siihen asti, että meillä saadaan tällainen kansallinen tulorekisteri aikaiseksi, jolloinka päästäisiin tällaisia parempia malleja kokeilemaan, kuten esimerkiksi kristillisdemokraattien kannustavan perustulon mallia. Toivoisinkin, että valottaisitte vähän, mitä tälle perustulokokeilulle tällä hetkellä kuuluu. Olen lukenut lehdistä, että ollaan kaavailemassa hyvin pientä otantaa siihen tutkimukseen, mikä saattaa sinällään jo vesittää koko tutkimuksen tulokset.

16.06 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on käynyt selväksi, että kilpailukykysopimus ja Karhisen päätös ottaa käyttöön lyhennysvapaat ovat olleet ne viimeisen vuoden merkittävimmät talouspäätökset Suomessa, ja hallituksen toimenpiteitä edelleen odotetaan.

Rossille ja Heikkiselle toteaisin, että jalkapallotermein noilla puheilla ei pääsisi kyllä edes avauskokoonpanoon. SDP on esittänyt vaihtoehdon, jossa velkaantumista on vähemmän. Kun kiinnitin huomiota, että Rossi täällä oikein ilakoi, että mikään ei muutu, ja kun huomasin, että uusi ryhmäpuheenjohtaja, joka valitettavasti ei ole nyt paikalla, sanoi, että

nyt täytyy hallituksen kääntää linjaa enemmän alkiolaiseen suuntaan, ja kun minä en suurennuslasillakaan löydä täältä köyhän asialla oloa, niin nyt on aivan olennainen kysymys, ministeri Orpo. Olette asettaneet kovat tavoitteet: köyhyyden vähentäminen, keskiluokan puolustaminen, hallituksen työtapojen uudistaminen — no, se meni jo — ja sitten tämä eläkekysymys. Arvoisa ministeri, voisitteko kertoa, missä tämä uusi linja nyt näkyy hallituksen politiikassa?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Heinonen ja sitten ministeri Orpo.

16.07 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Aalto vihreistä vahvisti, että yksityislääkäreiden Kela-korvaukset poistetaan, jos vihreät pääsevät valtaan. Miksi te sitten toimitte sosiaalisessa mediassa täysin toisin? Siellä puheenjohtaja Niinistö ja edustaja Emma Kari kertovat, että vihreät vastustavat tätä. Jalkapallossa siitä tulisi keltainen kortti: epäurheilijamainen käytös. (Ben Zyskowicz: Punainen!)

Arvoisa puhemies! Hallitus on linjannut — ja te, valtiovarainministeri Orpo — että tarvitaan lisää toimenpiteitä 110 000 työpaikan saamiseksi. Yrittäjävähennys, maksuperusteinen alvi, sukupolvenvaihdosten helpottaminen perheyrityksissä olisivat tehokkaita keinoja. Millä aikataululla voisimme näitä saada suomalaisten arkeen?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuoro, edustaja Niinistö ja sitten ministeri Orpo.

16.08 **Ville Niinistö vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elättelin jonkin verran toiveita yhdessä yliopistoväen ja koulutusväen kanssa, että hallituksen linja voisi muuttua tästä sivistysvihamielisyydestä. Mutta olen ollut hyvin pettynyt siihen, että kun te, ministeri Orpo, olette sanonut, että koulutuksesta ei enää leikata, niin se tarkoittaakin sitä, että jo päätettyjen, tulevien kehyslinjausten lisäksi ei leikattaisi. Mutta edessähän on lähes miljardin luokan leikkaukset koulutuksesta tulevina vuosina, ja ne ovat todella raskaita meidän korkeakoulujärjestelmälle, tuotekehitykselle ja tutkimukselle, opiskelijoille ja myös siellä varhaiskasvatuksen ja peruskoulun puolella.

Siksi, arvoisa puhemies, haluan kuulla ministeriltä, miten te näette, että nyt pitäisi luoda toivoa siihen, että Suomessa kannattaa panostaa tieteeseen ja tutkimukseen ja että täällä huippututkijoille on tilaa, jos tutkijat nyt lähtevät ulkomaille ja pitävät tätä puhetta leikkausten lopettamisesta lähinnä loukkaavana, koska leikkauksethan jatkuvat teidän johdollanne.

Sitten kysyn myös, oletteko tietoinen siitä, että opintotuen leikkauksissa 100 miljoonaa euroa siirrettiin erilliseen tutkijaohjelmaan ja opintotuen leikkauksia nopeutettiin. (Puhemies koputtaa) Miten on mahdollista tällaista tehdä?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt ministerille 2 minuuttia. Uskon, että te löydätte ne ydinasiat, joihinka siinä ajassa vastaatte.

16.09 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Ensinnäkin totean, että tällä hetkellä olen ollut 5 tuntia valtiovarainministerinä, niin että vielä ei köyhyyttä ole Suomesta poistettu, (Välihuutoja vasemmalta) mutta kiitos edustaja Gustafssonille, annoit-

te syksyyn asti aikaa tuoda toimenpiteitä, ja totta on, että kun lähdetään valmistelemaan ensi vuoden talousarviota, se on seuraava etappi, missä voidaan tehdä konkreettisia toimia, ja työllisyyden parantaminen on se ykkösasia. Me olemme kaikkein eniten niin vähäosaisten, köyhien, työttömien kuin keskiluokankin asialla silloin, kun meillä on Suomessa työpaikkoja ja kykyä.

Tämä kilpailukykysopimus on siihen aivan yksi keskeinen elementti, mikä nyt on saavutettu. Meidän täytyy tehdä lisää toimia. Hallitus kunnioittaa kilpailukykysopimusta ja siihen liittyviä yksityiskohtia. Hallituskausi on 3 vuotta, ja toki meidän täytyy miettiä, voimmeko edistää ja miten voimme edistää paikallista sopimista, kun kilpailukykysopimuksen jakso on ohi. On hallituksen keskeisiä toimia lisätä työmarkkinoiden joustoa ja sopimista, mutta tähän kysymykseen palataan rauhassa.

Budjettiriiheen valmistellaan lisää työllisyystoimia, mutta siis paljon on putkessa: Infrainvestoinneista on iso paketti liikkeellä, jolla pyritään tukemaan asuntorakentamista, kaupunkien kehittämistä. Yrittäjäveropaketti, jossa osa toimista on lähdössä liikkeelle jo ensi vuoden alusta, lisää valmisteilla. Nämä työllistämisen kynnyksen alentamiseen liittyvät lakiesitykset, jotka viime viikolla lähtivät hallituksesta, ovat erittäin merkittäviä, toivottavasti saadaan lisää työpaikkoja syntymään näillä. Eli siis paljon tehdään koko ajan, paljon on merkkejä paremmasta, ja se vain on niin, että jos me haluamme tästä leikkaamisen kierteestä eroon, niin meidän täytyy saada talouskasvua aikaan.

Edustaja Niinistölle: En voi luvata sitä, että perutaan tehtyjä säästöpäätöksiä, koska meidän on pidettävä kiinni siitä 4 miljardista. Mutta sen sijaan meidän on tehtävä kaikkemme, (Ville Niinistön välihuuto) jotta me saamme taloutta kasvuun, jotta me saamme pelivaraa ja pääsemme myös jonain päivänä taas panostamaan. Siihen asti meidän täytyy tehdä kaikkemme, jotta me uudistamme rakenteita ja pystymme käyttämään ne miljardit, (Puhemies koputtaa) jotka meillä on, esimerkiksi 3,1 miljardia korkeakoulu- ja yliopisto-opetukseen ja -tutkimukseen tänä vuonna. Miten se käytetään paremmin, miten se käytetään tehokkaammin? Meidän täytyy mennä rakenteisiin ja käyttää rahat paremmin. Paljon tehdään, mutta paljon enemmän pitää vielä tehdä niin koulutus- ja sivistyspuolella, työllisyydessä kuin hyvinvoinnin saralla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuorot edustajat Filatov, Kankaanniemi ja Hautala, ja siitä jatketaan.

16.11 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talouden tasapainossa on aina kolme kärkeä: on kyse siitä, mitä tapahtuu tuloissa, menoissa ja siitä, mitä tapahtuu kasvussa ja työllisyydessä. Työllisyydessäkin on kotimarkkinat ja vienti, ja kaikilla näillä tahoilla pitää tehdä toimia.

Mutta te viittasitte jo toisen kerran siihen, että hallitus on tehnyt lisätoimia työllistämiskynnyksen alentamiseksi. Tarkoitatteko sillä työsopimuslain muutoksia? Jos tarkoitatte, niin tuo on aika kummallinen käsitys, koska se, mitä tuossa laissa tehdään, on, että siinä helpotetaan irtisanomiskynnystä kolmella eri välineellä. Se mahdollistaa työntekijöiden vaihtamisen, mutta se ei tuo helpotusta siihen, että palkattaisiin lisää työntekijöitä, vaan se helpottaa työntekijöistä irti pääsemistä. Mutta ehkä meillä on erilainen käsitys, kokoomuksessa ja sosialidemokraateissa, siitä, miten työllistämiskynnystä pitää alentaa. Ongelmallista on se, että tuon lain perusteluista ei löydy mitään viittausta siihen, (Puhemies koputtaa) miten nuo toimet auttavat siihen tavoitteeseen, minkä hallitus on asettanut.

16.13 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Oppositio ottaa esille yksityiskohtia, ja ne ovat toki tärkeitä ja kipeitä leikkausten sekä verotuksen osalta, mutta äärettömän tärkeätä nyt, kun keskustellaan julkisen talouden 4 vuoden suunnitelmasta, on katsoa, mitkä ovat ne suuret linjat. Ja hallitus on ensimmäisen vuoden aikana sopinut, on tuonut eduskuntaan ja on päätetty, 4 miljardin suuruisen menosopeutuksen etupainotteisesti. Se on tehty. Se on erittäin tärkeä asia talouden kuntoon saattamiseksi. Toiseksi, työelämää ja yrittäjyyttä on edistetty ja uudistettu. Siinä ovat yrittäjyys- ja työllisyyspaketti ja kiky erityisen tärkeät, ja ne ovat menossa eteenpäin ja toteutumassa. Sitten on kolmas suuri pitkän tähtäyksen muutos: rakenneuudistukset, sote ja niin edelleen, joilla luodaan kestävyyttä pitkällä aikavälillä. Tämä kokonaisuus pitää ottaa huomioon. Se on hallitusohjelmassa, (Puhemies koputtaa) ja se on nyt (Puhemies koputtaa) tässä käsittelyssä olevassa suunnitelmassa.

16.14 **Lasse Hautala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelma on paperi, jolla tähdätään vahvasti tulevaisuuteen ja siihen, että Suomi olisi yhä parempi maa asua ja elää.

Keskeisintä on työllisyyden lisääminen: 110 000 työpaikkaa on hallituksen tavoitteena, ja kilpailukykysopimuksella edesautetaan sen saamista. Hyvin tärkeää on se, että meidän maamme ja vientiyrityksemme olisivat viennin osalta yhä kilpailukykyisempiä, ja nyt viime aikoina tulleet myönteiset uutiset, muun muassa laivatilaus tuli tänään, Rolls-Roycen investoinnit Raumalle, ovat kaikki merkittäviä asioita.

Tilastokeskuksen mukaan Suomessa yksityiselle sektorille on tullut 40 000 työpaikkaa enemmän kuin vuosi sitten, ja siellä on mahdollisuuksia, kunhan yrityksiin kohdistetaan sellaisia toimia, jotka parantavat yrittäjyyden edellytyksiä, (Puhemies koputtaa) ja niistä paikallisen sopimisen lisääminen on yksi tärkein asia, ja mielestäni hallituksen tulee siihen vielä kiinnittää huomiota.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän tässä debattivaiheessa vielä viimeisen puheenvuoron suurimman oppositioryhmän ryhmäpuheenvuoron käyttäjälle, edustaja Viitaselle, ja sitten ministerin lyhyt kommentti, hän joutuu lähtemään.

16.15 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sehän tässä nyt ongelma on ollut, että hallitus on pelannut sitä jalkapalloa hieman oudolla taktiikalla jo vuoden. Se on nimittäin laukonut omiin — se on laukonut omiin vuoden. Ja mikä on tulos? Se tulos on se, että työttömyyslukemat ovat huonontuneet, pitkäaikaistyöttömiä on 19 500 enemmän kuin vuosi sitten. Tämä heikko talouskehitys on lähinnä OP:n Karhisen ansiota. Eihän näin voi jatkua.

Ja meillä oli toivoa siitä linjanmuutoksesta siksi, kun Petteri Orpo ja samoin esimerkiksi Antti Kaikkonen vetosivat Alkioon, ja nyt tänään on tullut, ikävä kyllä, se esiin, että sitä linjanmuutosta ei näy. Sitä ei löytynyt suurennuslasilla nykyisistä papereista, mutta ei sitä nyt sitten luvannut uusi valtiovarainministerikään omissa puheissaan. Ja kuten todettu, oli hieman hämmentävää se, että nämä puheet olivat täsmälleen samat — voisi etsiä vaikka lauseita niistä edellisistä pöytäkirjoista — kuin mitä oli ministeri Stubbilla. Siinä suhteessa kyllä tämä uusi linja oli nyt eräänlainen lässähdys.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ministeri Orpo, paikan päältä 1 minuutti.

16.16 **Valtiovarainministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Joudun valitettavasti kohta poistumaan. Me olemme sama hallitus, sama hallitusohjelma, sama kansanliike. Politiikassa mikään ei muutu ihan silmänräpäyksessä, mutta meillä pitää olla arvot kunnossa. Niiden tavoitteiden pitää olla meillä kunnossa, mitä me tavoittelemme, ja minä olen aivan vakuuttunut siitä, että tällä hallituksella ei ole mitään muuta tavoitetta kuin se, että me pystymme parantamaan työllisyystilannetta, saamaan mahdollisimman monelle työikäiselle ja työkykyiselle töitä. (Li Anderssonin välihuuto) Kuten olen täällä kertonut monta kertaa nyt tänään, me tarvitsemme vielä lukemattomia lisätoimenpiteitä. Paljon on tehty, mutta paljon pitää edelleen tehdä, ja budjettiriihi on seuraava paikka, johon hallitus valmistelee lisää toimenpiteitä työllisyyden parantamiseksi.

Tässä keskustelussa on jäänyt hyvin vähälle myöskin sitten julkisen sektorin rakenteelliset uudistukset, jotka ovat aivan välttämättömiä omalta osaltaan, koska nekin rahat, ne miljardit, joita me käytämme meidän tärkeisiin hyvinvointipalveluihimme — koulutukseen, sosiaali- ja terveyspalveluihin ja hyvinvointiyhteiskunnan perusrakenteisiin — meidän pitää käyttää paljon tehokkaammin. Olen tänäänkin menossa vielä sote- ja aluehallintouudistuksesta neuvottelemaan, ja minulla on vahva usko siihen, että tämä uudistus menee eteenpäin ja me löydämme mallin, jolla me vahvistamme pitkällä aikavälillä meidän kantokykyä, kestävyyttä 3 miljardilla, mikä on tavoite. Olen aivan vakuuttunut, että me löydämme mallin, jolla valinnanvapaudesta tulee hieno yksilöä palveleva malli, mutta se tehdään niin, että me pidämme hyvää huolta veronmaksajien rahoista. Siitä tulee hyvä malli, joka on yksilön ja potilaan kannalta paras.

Me teemme hyvää työtä hallituksessa, mutta meidän täytyy puskea enemmän, koska Suomi ei ole vielä — vaikka valoa näkyy — siinä asennossa kuin pitää. Lisää töitä (Puhemies koputtaa) tarvitaan, ja siihen olen sitoutunut.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä jatketaan debattia.

16.18 **Simon Elo ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin jalkapallosta täytyy sanoa, että toivon, että olemme kaikki samassa Suomen joukkueessa, jossa tällä hetkellä vaihtopenkillä ovat oppositiopuolueet. Siinä mielessä on erikoista huutaa sinne kentälle jatkuvasti, että väärin pelattu, kun samassa joukkueessa ollaan viime kädessä, mutta totta kai rakentavia ehdotuksia otetaan vastaan. Sitä ihmettelen, että jälleen edustaja Niinistö sanoi, että tämä hallitus olisi sivistysvihamielinen. Katsotaanpa faktoja. Leikataanko nyt koulutuksesta 10 prosenttia, 20 prosenttia? Ei, Talouselämä 20/2016: Tänä vuonna leikataan 3 prosenttia eli 54 miljoonaa euroa. Yliopistojen rahoitus on kokonaisuudessaan valtiolle 2,1 miljardia euroa. Neljän vuoden aikana valtion rahoitus laskee 6 prosenttia eli 134 miljoonaa euroa. Yhä 4 prosenttia suurempi valtionrahoitus kuin oli vuonna 2010. On vaikea ymmärtää, miten tällaisilla toimilla hallituksesta tulisi sivistysvihamielinen, saati sitten, (Mika Niikko: Juuri näin!) niin kuin oppositiosta on sanottu, että sivistys suorastaan Suomesta tuhoutuu. (Mika Niikko: Juuri näin!) Tällainen on kansalle erittäin vaarallista puhetta, että annetaan kuva, kuin Suomessa olisi jonkinlainen romahdus tapahtumassa. Se ei pidä paikkaansa. Koulutus säilyy kärjessä meillä jatkossakin.

16.19 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuvittelen, että ministeri Orpo ei tuosta juuri poistunut, koska verotuksesta olisi nyt tärkeää keskustella siitä syystä, että talousneuvoston puheenjohtaja Roope Uusitalo moitti tätä julkisen talouden suunnitelmaa siitä, että verotus on jätetty työkalupakista lähes kokonaan pois. Ministeri Stubb hoki kuin mantraa, että kenenkään verotus ei nouse. Ikävä kyllä veropolitiikkaa ei ole edelleenkään luvassa. Veronalennukset, esimerkiksi nyt luvatut henkilöyrityksille, kuten asianajotoimistoille, vain heikentävät julkista taloutta entisestään. Veropolitiikka ei ole erilaisten eturyhmien huojennuksia vaan myös sitä, että tuloja kerätään. Yksi askel on rahoitusvero. Tanskassa on ollut rahoitusalan vero jo 90-luvulta alkaen. Ruotsin hallitus on paraikaa säätämässä pankkiverolakia. Se on jo lausuntokierroksella. Pohjoismainen yhteistyö, pohjoismainen pankkivero toisi Suomelle arviolta 230 miljoonaa euroa. Meidän täytyisi saada ministeri Orpolta vastaus: kelpaisiko 230 miljoonaa terveeseen julkiseen talouteen?

16.20 **Johanna Ojala-Niemelä sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olisin myös toivonut, että ministeri Orpo ei olisi poistunut, ja olisin pyytänyt häntä hetkeksi miettimään, mitkä vaikutukset työttömyydellä on tavallisen ihmisen ja hänen lähipiirinsä arkeen. Monesti se on pitkää pennin venyttämistä ja sitä arvottomuuden tunnetta, kun työtä ei ole. Sen vuoksi on minusta ihmeellistä, että hallitus on laiminlyönyt täysin työllisyyden hoidon. (Ben Zyskowicz: Sehän on hallituksen ykkösprioriteetti!) Kuten kuulimme, meillä on melkein puoli miljoonaa työtöntä, 122 000 pitkäaikaistyötöntä, mikä on 20 000 enemmän kuin vuosi sitten tähän aikaan. Myös nuoret on jätetty tyhjän päälle, kun nuorisotakuu ajettiin alas.

Olisin kiinnittänyt huomiota myös samaan, mihin edustaja Kiljunen täällä jo aiemmin: Miksi yhdistysten palkkatukityöllistämistä tullaan rajaamaan? Kolmannen sektorin tulisi olla tasa-arvoinen ihmisten hyvinvointipalveluiden tuottaja. On kohtuutonta, että näitä yhteiskuntatalkoita maksatetaan työttömillä ihmisillä. Tukea he tarvitsevat, eivät piiskaa.

16.21 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä keskustelussa on käyty läpi eri vaihtoehtoja, millä saataisiin Suomen tilanne paremmaksi. Yksi on jäänyt mielestäni liian vähälle huomiolle, ja se on vientikaupan saaminen toimimaan tässä maassa. Suomen talouskasvu riippuu tulevaisuudessa aika pitkälti siitä, saammeko me kaupan ulkomaille toimimaan. Jokainen meistä tietää, että Venäjän-kauppa on tietyistä syistä jumissa, ja monta muuta asiaa on jumissa sen tautta, että olemme onnettomissa olosuhteissa. Mutta aika monta asiaa, hyvät kollegat, riippuu siitä, miten me laitamme oman kilpailukykymme kuntoon. Kilpailukykysopimus on tässä asiassa aivan huipputärkeä asia. Se linja pitää pitää, ja hallitus on erittäin hyvällä tiellä tässä asiassa, ja toivon, että tässä keskustelussa otetaan tosiasiat huomioon. On totta, että joudutaan leikkaamaan ja mitoittamaan taloutta — tuloja menojen mukaan ja päinvastoin, että sovitamme niitä toisiinsa — mutta jos me lähdemme sille tielle, että kuvittelemme, että ilman ulkomaankauppaa ja vientikauppaa tämä maa selviää, niin se on väärä tieto. Kyllä meidän pitää ulkomaankauppa ja vientiluvut saada nousuun, (Puhemies koputtaa) ne ovat olleet koko ajan laskussa.

16.23 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minun täytyy sanoa, että olen todella pettynyt ministeri Orpoon, pettynyt siihen, että hän lähti tästä keskustelus-

ta, mutta ennen kaikkea siihen, että hän ei vastannut siihen yksinkertaiseen ja selkeään kysymykseen, minkä aikaisemmin tuossa keskustelussa esitin: mikäli hallituksen ykköstavoite on työllisyyden parantaminen, miksi tämä ei näy lainkaan varhaiskasvatuspolitiikassa? Siellä on tehty useampi ratkaisu, jotka nimenomaan heikentävät ja vaikeuttavat naisten työllistymistä, kaikkien asiantuntija-arvioiden mukaan.

Tässä ministeri vastasi, että hallitus pyrkii edistämään työllisyyttä muun muassa helpottamalla irtisanomista ja infrainvestoinneilla. Mielestäni tämä on tasa-arvosokea tapa tarkastella työllisyyttä. Meillä on muun muassa valtioneuvoston julkaisema raportti viime vuodelta, jossa todetaan, että julkisten palveluiden, kuten varhaiskasvatuksen, toimivuus ja merkitys on jopa suurempi naisten työllistymiselle ja työn tarjonnalle kuin tuloverokevennykset.

16.24 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Voisin yhtyä edustaja Anderssonin loistavaan puheenvuoroon ja kysellä, minkä takia hallitus ei tee sellaista politiikkaa, joka parantaa naisten työmarkkina-asemaa. Hallitus puhuu koko ajan työllistämisen parantamisesta, (Mika Niikko: Miten sitä parannetaan?) mutta toimet eivät todellakaan näy. — Miten sitä parannetaan? Hoitovapaajärjestelmän uudistaminen on todella laajasti kannatettu tavoite, se pitää tehdä. Vanhemmuuden kustannusten jakaminen on myös työllisyyttä nostavaa toimintaa. — Näiden sijasta hallitus poistaa subjektiivisen päivähoito-oikeuden ja ehkä nostaa päivähoitomaksuja, siitä ei ole saatu vieläkään selvyyttä. (Välihuuto) Siis peräänkuuluttaisin keskittymistä naisten työmarkkina-aseman parantamiseen, jos tavoitteena on työllisyyden parantaminen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vastauspuheenvuoro, edustaja Henriksson, ja sen jälkeen hallituspuolueesta edustaja Korhonen.

16.25 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä puhutaan tärkeästä asiasta. Olen samaa mieltä edeltävien puhujien kanssa siitä, että naisten asemaa työmarkkinoilla pitää parantaa. Ja tässä on, niin kuin edustaja Andersson sanoi, hallituksella sokea kulma. Ei nähdä sitä, että pitäisi uudistaa perhevapaita ja mahdollistaa se, että meillä myös nuoret naiset hakeutuvat töihin.

Mutta, arvoisa puhemies, niin kuin edustaja Hoskonen sanoi, vienti pitää saada vetämään. Ja tiedämme myös sen, että koulutus, tutkimus ja innovaatiot ovat ne keskeiset asiat, jotta me saamme tulevaisuudessa sellaisia uusia tuotteita markkinoille, jotka pystymme myymään. Sen takia nämä leikkaukset koulutuksesta ovat niin vahingollisia, ja sen takia hallituksen pitäisi tässä tehdä täyskäännös.

Mutta, arvoisa puhemies, tänä päivänä on ajatushautomo Agenda julkaissut raporttinsa Parempi työelämä — parempi talous. Hallituksen kannattaa nyt perehtyä siihen, koska siellä me annamme teille mahdollisuuden (Puhemies koputtaa) löytää miljardien säästöjä.

16.26 **Timo V. Korhonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä herkästi keskustelussa kohdennetaan keskustelu ja kritiikki näihin yksittäisiin säästökohteisiin, mutta edustaja Kankaanniemi aivan oikein toi esille tämän ison kuvan, eli hallitushan pyrkii etenemään kuitenkin kolmea tietä. Joudutaan tekemään valitettavasti näitä ikäviä säästöjä, sen lisäksi tehdään erittäin isot rakennemuutokset, aivan välttämättömät rakennemuutokset, joista totta kai tämä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus on yksi aivan keskeisim-

piä, ja kolmas on sitten se, että haetaan näitä isoja, merkittäviä kasvun elementtejä, joista totta kai tämä kilpailukykysopimus on ehkä kaikkein keskeisin. Se ehkä tällä hetkellä ja tulevaisuudessa vähentää kotimaista kysyntää, mutta sen tarkoitushan on pureutua nimenomaan meidän suurimpaan ongelmaan eli parantaa viennin edellytyksiä. Sen lisäksi hallitus on tehnyt merkittäviä työllisyys- ja yrittäjyyspaketteja, normien purkamista, on tehty erittäin isot infrapaketit ja niin poispäin, ja koko ajan pyritään pitämään verotase muuttumattomana. Eli kyllä minusta hallitus tekee aivan oikeaa politiikkaa.

16.27 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on aivan oikein linjannut, että työn tuottavuutta täytyy saada paremmaksi, mutta hallituksen keinot ovat paikoin hyvinkin kyseenalaiset. Esimerkiksi vanhuspalveluiden puolella hallitus on päättänyt kasvattaa hoitohenkilökunnan taakkaa entisestään madaltamalla vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta. Kun hallitus on peruuttanut aiempiakin huonoja esityksiä, niin ehkä tässäkin olisi peruuttamisen paikka. Viime hallituskaudella kuuden puolueen hallitus linjasi nollatoleranssia vanhuspalveluiden henkilöstömitoituksen alittamiselle ja se tepsi, tilanne parani huomattavasti.

Nyt valitettavasti ministeri ei ole täällä vastaamassa. Olisin kysynyt häneltä, tietääkö hän, mikä se tilanne on nyt. Kentältä nimittäin kuuluu hyvin hälyttäviä viestejä, että se nollatoleranssi, joka viime kaudella saatiin aikaiseksi, ja se parannus vanhuspalveluiden tilanteeseen on nyt heikentynyt huomattavasti. Ehkä hallituspuolueista esimerkiksi edustaja Juvonen, joka on vanhuspalveluihin usein (Puhemies koputtaa) profiloitunut, kertoo, kumpi näistä linjoista on parempi, tämä hallituksen henkilöstömitoituksen alennus vai se viime hallituskauden nollatoleranssi.

16.28 **Kaj Turunen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen ja monet muut ovat tässä ottaneet esille erittäin tärkeän asian: työllisyys on meillä hyvin pitkälle kiinni viennistä. Mutta me emme voi sulkea silmiä siltä tosiasialta, että Venäjän pakotteet ja Venäjän vastapakotteet ovat romahduttaneet meidän idän viennin ja näiden pakotteiden ansiosta meidän kaupankäynti Venäjän kanssa on romahtanut sillä tavalla, että se on syöksykierteessä tippunut alaspäin 44 prosenttia samaan aikaan, kun näiden pakotteiden isä, jenkit, ovat markkinaosuutta Venäjällä kasvattaneet näitten pakotteitten aikana 2,9 prosentista 4,1 prosenttiin. Nyt on avautunut keskustelu Euroopassa siitä, onko tämä Venäjä-pakotehomma ihan reilu. Minä haluaisin, että me kävisimme myöskin Suomessa tätä keskustelua sillä tavalla, että voitaisiin näitä Venäjä-pakotteita neuvottelemalla EU:n kanssa ja kahdenvälisesti Venäjän kanssa pikkuhiljaa lähteä kuitenkin riisumaan.

16.30 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä SDP:n Harakka esitti äsken siitä väitteitä, että talousneuvosto olisi suosittanut pelkästään alvin nostamista tai, sanotaan, verojen korottamista. Mutta siellähän oli nimenomaan puhe siitä, että voidaan siirtää painopistettä alvin puolelle. Ja tämä syö erityisesti kotimaista ostovoimaa. Mikä toinen huomio tuli SDP:n huomioista, niin se, että täällä räätälöidään heti uusia veroja, rahoitusmarkkinaveroa ja muita veroja, jotka sinänsä taas rokottavat kasvua, eikä uusien verojen räätälöinti ole missään tapauksessa järkevää.

Vihreät täällä väittivät, että koulutuksen leikkaukset romahduttavat jotenkin suomalaisen tutkimuksen tason. Tämäkään ei välttämättä pidä paikkaansa. Ne eivät ole mitään massiivisia ne leikkaukset. Muun muassa monet tutkijat ovat sanoneet, että toimintaa kehittä-

mällä, tiivistämällä, päällekkäisyyksiä poistamalla saatetaan pystyä pitämään taso täysin ennallaan.

Hallituksen talouspolitiikan kokonaisuus on juuri oikea linja. Nyt vaan täytyisi keskittyä välillä siihen, että paikallinen sopiminen, joka tuo työllisyyttä, etenisi. Täällä on peräänkuulutettu työllisyyden (Puhemies koputtaa) parantamista, köyhyyden poistamista. Eli paikallinen sopiminen eteenpäin.

16.31 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On hyvä, että täällä puhutaan ikääntyneiden hoivasta. Minun on nyt kuitenkin edelleen pakko muistuttaa SDP:tä siitä, että viime kaudella te itse aloititte henkilöstömitoituksen heikentämisen. Te laskitte laatusuosituksessa olevaa 0,6—0,8:n hoitajamitoitusta 0,5:een, ja siinä olivat mukana kaikki hallituspuolueet. Elikkä 0,5 on se, mistä on lähdetty. Ja minun täytyy hoitajana sanoa, että te ette tienneet, mitä teitte, mutta minä tiesin hoitajana, mitä se tulee tarkoittamaan: (Pia Viitanen: Mitä se tarkoittaa, kun te laskette sitä?) Se ei ole riittävä. Se ei ole riittävä. Mutta on todella ikävää, että se heikennys on aloitettu jo aikaisemmin. (Välihuutoja) Kyllä minun täytyy sanoa, täällä on sydämenpuhdistusviikot... — Antakaa minun puhua, kun minä en taaskaan kuule omia ajatuksiani. — Eihän se ole oikein, että vanhuksilta leikataan, ja kyllä minä olen sitä mieltä, että siinä missä päivähoitomaksujen asiakasmaksuja mahdollisesti ollaan perumassa, niin kyllä tämäkin asia voidaan ottaa, ja aion keskustella siitä myös uuden valtiovarainministeri Petteri Orpon kanssa. (Puhemies koputtaa) Mutta te aloititte sen heikennyksen, ja minun mielestäni siitä pitää kantaa vastuuta.

16.32 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin hyvä, jos edustaja Juvonen tekee tälle vanhusasialle jotakin, koska kyllähän se mitoitus edelleenkin huononee siitä edellisestä.

Mutta varsinainen puheenvuoroni koskee pitkäaikaistyöttömyyttä, joka jatkaa edelleenkin kasvamistaan, ja tälle asialle hallitus ei näytä tekevän kovin kummoisia. Karensseja ja sääntöjä tiukentamalla tai irtisanomissuojaa heikentämällä ongelma ei kyllä poistu. Parempia tuloksia olisi mahdollista saada esimerkiksi parantamalla työvoimapalveluita: Tällä hetkellä te-toimistoissa saattaa yhdellä virkailijalla olla jopa 1 000 asiakasta. Jopa nuoret joutuvat odottamaan henkilökohtaista palvelua ja ohjausta kuukausikaupalla, joissakin te-toimistoissa lähes vuoden. Työvoimapalveluihin tarvitaan henkilökuntaresursseja lisää, jotta tämä työn ja työvoiman nopeampi kohtaaminen olisi edes jollain tavalla mahdollista. Tämä kasvava pitkäaikaistyöttömyys syrjäyttää, se vähentää tulevaa työvoimaa, se lisää rakennetyöttömyyttä ja syö tulevan kasvun eväitä. Onko hallitus (Puhemies koputtaa) laskenut, mitkä ovat pitkäaikaistyöttömyyden kokonaiskustannukset?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vähän poikkeuksellisesti myönnän puheenvuoron heti saman ryhmän edustajalle, edustaja Guzeninalle. Ymmärsin, että hän haluaa vastata edustaja Juvoselle. (Maria Guzenina: Kyllä, juuri näin!)

16.33 **Maria Guzenina sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Juvosen äskeinen puheenvuoro vaatii kyllä oikaisun. Se, mitä demarit viime hallituskaudella tekivät, ei suinkaan ollut se, että me olisimme madaltaneet. Suositus oli silloinkin 0,5. Ja kun katsotaan suosituksia, niin edelleen se, mitä te olette tekemässä, on se, että te olette laskemassa alle kaikkien inhimillisten suositusten. Ja nykyiselläänkin nämä suositustasot esi-

merkiksi tehostetussa hoidossa ovat enemmän kuin tuon 0,5, mitä demarit silloin ajoivat, ja tämä oli kaikille hyvin selvää. Muistan kyllä hyvin, kuinka vanhuspalvelulain voimaan astumisen päivänä te huusitte salista, että tämä on surun päivä Suomen vanhuksille. Minä sanon, että tämä hallitus on surun hallitus Suomen vanhuksille.

16.34 **Arja Juvonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitä ikäihmisten laatusuositusta lukenut paljon myös työni puitteissa ja kyllä muistan, että siellä mitoitus, mistä lähdettiin, oli ympärivuorokautisessa hoivassa 0,6—0,8 ja raskaassa hoivassa se 0,6. Elikkä sitä laatusuositusta laskettiin ja heikennettiin: se on nyt 0,5, mistä lähdetään. Minä olen tehnyt siitä niin monta kirjallista kysymystä, että minä osaan vaikka ulkoa ja unissani sen asian.

Mutta mitä tulee näihin teemoihin, niin muistan kyllä, että viime kaudella täällä monet puhuivat, että ei se ole se mitoitus, mikä ratkaisee — kyllä niitä puheenvuoroja käytiin, ja nyt ykskaks yllättäen se mitoitus tekee sen vanhustenhoidon hyväksi. Olen täällä kertonut monta kertaa, että ei se ole ainoastaan se mitoitus, mutta siitä pitää pitää huoli. Omasta mielestäni ajan sitä asiaa, mitä olen aikaisemminkin ajanut, elikkä mitoitus ei ole kohdallaan, mutta toki siellä on paljon muutakin tehtävää. Me kaikki tiedämme sen, että vaikka siellä olisi kuinka paljon hoitajia, niin jos siellä on muita ongelmia tai muita epäkohtia, niin emme me saa kaltoinkohtelua emmekä ihmisten hoitoa kuntoon. (Puhemies koputtaa) Potilasturvallisuuden parantaminen ja sen ylläpito on kaikista tärkeintä.

16.35 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Oli nyt pakko entisenä vanhainkodin osastonhoitajana puuttua tähän kiivaaseen keskusteluun. Täällä väitetään, että tämä hallituksen linjaus, joka mahdollistaa liukuman 0,5—0,4 tähän hoitajamitoitukseen, olisi jo syössyt kaiken... (Maria Guzenina: Heikennys!) — Minulla on puheenvuoro. (Maria Guzenina: Heikennys!) — Niin, se ei ole vielä voimassa, ja täällä Guzenina raivoaa, että se on jo kaiken kentällä pistänyt... (Välihuutoja) — Tilanne on se, että se ei ole todellakaan vielä voimassa.

Sitten toinen asia, mitä täällä sitten kuulin, oli se, että... (Hälinää — Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Heikkisellä on puheenvuoro nyt.

...tämä hallitus ei tee mitään äitien mahdollisuudelle osallistua työelämään. Tämä hallitus historiallisesti mahdollistaa naisten työnantajille 2 500 euron korvauksen (Eduskunnasta: Hyvä!) raskaudenaikaisista kuluista. Mikä hallitus on pystynyt tämänsuuntaiseen valtavaan kehitysaskeleeseen? (Välihuutoja)

16.36 **Kari Uotila vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitän kysymyksen ystävälleni edustaja Rossille, joka sanoi tässä aiemmin, että jos näitä vasemmiston ehdotuksia toteutettaisiin, niin yritykset menisivät konkurssiin. Mainitsen kaksi esimerkkiä meidän vaihtoehdostamme:

Yrittäjänaisten lailla olemme sitä mieltä, että alvin verotuksen alarajaa on nostettava ja huojennusta myöskin parannettava. Yrittäjänaisten juuri tuoreen kannanoton mukaisesti olemme samaa mieltä. Sitten meidän vaihtoehtoomme sisältyy se, että kun VATT totesi, että tämä 200 miljoonan veronpalautus suuryrityksille menee täysin hukkaan, se ei ole pa-

rantanut niiden kilpailukykyä, eikä sillä ole saavutettu mitään ympäristöohjausvaikutuksia, vaan se menee ympäristömielessä myöskin hukkaan, niin siitä pitäisi luopua. Ehdotukseemme kuuluu sen puolittaminen.

Mitä mieltä edustaja Rossi on näistä ehdotuksista? Uskon, että suurteollisuus ei mene tämän huojennuksen puolituksen takia konkurssiin mutta monet pienyrittäjät ja naisyrittäjät saisivat helpotusta siihen yrittämiseen alvin verotettavaa alarajaa nostamalla.

16.38 **Markku Rossi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kysymys on talouspolitiikasta, talouspolitiikan linjasta: jatkammeko me velkaantumista tässä yhteiskunnassa, käännämmekö me tämän yhteiskunnan suuntaa siihen, että emme jätä laskuja seuraaville sukupolville, luommeko me yrityksille edellytyksiä kilpailla tässä yhteiskunnassa? Siitä voidaan olla eri mieltä, ja voi olla hyviäkin esityksiä, mitkä yksittäiset tekijät vaikuttavat kuhunkin yritykseen ja niiden kilpailukykyyn ja mahdollisuuteen. Nyt puhutaan julkisen talouden suunnitelmasta, jossa peruslinjana on se, jossa kilpailukyky-yhteiskuntasopimus on hyvin keskeisessä roolissa sekä myös säästöt, rakenteelliset uudistukset, hallituksen panostukset erityyppisiin ratkaisuihin. Silloin puhutaan tiestöstä, puhutaan biotaloudesta, puhutaan erilaisista hankkeista ja niin edelleen. Kysymyshän on talouspolitiikan linjasta, ja hallitus on, arvoisa puhemies, valinnut talouspoliittiseksi linjakseen sen, että Suomen suuntaa on muutettava. Yksittäisiä toimenpiteitä varmaan siellä on montakin, joita voidaan harkita, ja hallitus myös toteuttaa niitä. Eihän siitä ole kysymys vaan siitä, kuljemmeko (Puhemies koputtaa) me entisellä linjalla, jolla teidänkin puolueenne oli hallituksessa... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

16.39 **Timo Heinonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä ihan tähän loppuun, oman väännön loppuun, haluan neljä asiaa nostaa esille:

Veteraanien kuntoutusrahat. Toivon, että ne otetaan nyt vakavasti, niin että niitä ei vuosi toisensa jälkeen ensin leikata ja sitten eduskunnassa koroteta.

Ja sotainvalidien haittarajat ja vamma-asteet ovat samanlainen asia. Kyllä jokainen veteraani nyt jo ansaitsisi saman hoidon.

Ja kaksi muuta asiaa: Maatalouden kannattavuus. Maatalous on kannattavuuskriisissä, ja kyllä täysi tuki pitää antaa sille, että hallitus nyt valmistelee toimenpiteitä oman ruoantuotannon turvaamiseksi. (Kari Uotilan välihuuto) Ja viimeisenä päivähoitomaksut. On hyvä, että ne arvioidaan uudestaan. Ja sanon oman mielipiteeni eli itse peruisin päivähoitomaksujen korotuksen sen takia, että ne eivät lisää tuloja ja ne mahdollisesti myös vähentävät verotuloja ja pakottavat äidit koteihin. Tämä harkinta on hyvä tehdä, mutta oma toiveeni on, (Puhemies koputtaa) että niistä korotuksista luovutaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän vielä vastauspuheenvuorot edustajille Kivelä, Tuppurainen ja Andersson, ja edustaja Wallinheimolle tietysti. Ja jos sen jälkeen on vielä erityistä tarvetta, niin voidaan vielä katsoa. Lähdetään näistä liikkeelle.

16.40 **Kimmo Kivelä ps** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Vain toimiva talous turvaa työn ja leivän, ja hallitus on tehnyt kaikkensa, jotta yritysten toimintaedellytykset paranevat. Aivan oikein ryhmäpuheenvuorossa edustaja Kankaanniemi sanoi, että elinkeinoelämältä odotamme nyt investointeja ja työllistämistä. Nyt on yritysten vuoro. Hallitus on oman osuutensa tehnyt, (Pia Viitasen välihuuto) ja nyt on kaikki mahdollisuudet saada

Suomen suunta käännettyä. Kilpailukykysopimus mahdollistaa sen, että tämä orastava kasvu vahvistuu. Talous on pitkälti psykologiaa, ilmapiiri on paranemassa, pohjakosketus on otettu. Enkä malta olla sanomatta, että kun sosialidemokraatit ovat monessa yhteydessä vaatineet autoveron perumista, niin verostakin on ollut hyötyä: Autokauppa on piristynyt, ja meidän autokantamme uusiutuu. Mehän olemme olleet Euroopan Kuuba, mitä autoihin tulee.

16.41 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Iso kuva on se, että maailmantalous on ajautumassa hitaan kasvun aikaan, ajureina ikääntyminen ja heikko tuottavuus. Kysymys on se, miten tähän sopeudutaan. Nyt tarvittaisiin työllisyyden parantamiseen tähtäävää politiikkaa, tarvittaisiin työvoiman tarjonnan lisäämistä, pitkäaikaistyöttömyyden torjumista. Ja tähän työllisyyden parantamiseen kyllä sopii varsin huonosti nämä päivähoidon leikkaukset, jotka kaikkien asiantuntijoiden mukaan heikentävät pienten lasten vanhempien työllistymistä, erityisesti naisten työllistymistä. Nyt tarvittaisiin myös tuottavuuden parantamiseen tähtäävää politiikkaa, innovaatiopolitiikkaa, tutkimus- ja tuotekehityspolitiikkaa, ja siihen, hyvä hallitus, teidän koulutusleikkauksenne sopivat mahdollisimman huonosti. Jään kyllä kysymään, mistä tässä julkisen talouden kehyksissä ne talouskasvun evät oikein löytyvät. Kyllä ne näyttävät siellä olevan, levällään kuin sen kuuluisan Jokisen evät, ja kysymyksiä leijuu kyllä paljon ilmassa: mistä se uusi kasvu syntyy?

16.42 **Li Andersson vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Heikkinen nosti tässä esille hallituksen linjauksen tästä kertakorvauksesta naisten työnantajille. Mielestäni se on ihan hyvä linjaus, se on hyvä ratkaisu. En itse usko, että se tulee olemaan historiallinen, vaan mikäli halutaan saada isoja parannuksia aikaiseksi naisten työmarkkina-asemaan, niin silloin pitäisi puuttua siihen todelliseen ongelmaan, joka on meidän perhevapaajärjestelmä. Luomalla perhevapaajärjestelmä, joka mahdollistaisi tasaisempaa hoivavapaiden jakoa, saataisiin myöskin aikaiseksi tasaisempaa kustannusten jakoa työnantajien kesken.

Ja edelleen, en itse ole saanut vastausta siihen kysymykseen, miksi hallitus tekee päivähoitoratkaisuja, jotka ovat suoraan ristiriidassa tämän hallituksen ykköstavoitteen kanssa työllisyyden edistämisestä. Miksi näin tehdään, kun nämä toimenpiteet kaikkien asiantuntijoiden mukaan ovat haitallisia naisten työllistymiselle ja työmarkkina-asemalle? Mielestäni on hienoa, jos hallitus peruu päivähoitomaksujen korotukset. Olisin toivonut samanlaista harkintaa käytettäväksi myöskin silloin, kun käsiteltiin tätä subjektiivisen päivähoito-oikeuden rajausta, (Puhemies koputtaa) joka erittäin suoraan pakottaa tietyt äidit kotiin hoitamaan lapsia.

16.43 **Sinuhe Wallinheimo kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Harakan äsken esittämä arvio pohjoismaisen pankkiveron tuotosta perustuu hyvin kaavamaiseen vertailuun Suomen ja Ruotsin kansantalouksien ja pankkisektorien kokojen suhteen. Tällaisen vertailun voi tietenkin tehdä, mutta tuskin kannattaa kovin varmalla äänellä julistaa sellaiseen perustuvia veron tuotto-odotuksia, eli vaihtoehtobudjetissa taisi olla 230 miljoonaa. En usko, että tällaista rahaa on tulossa. Sitä paitsi tämä pankkivero on vasta valmistelussa Ruotsissa emmekä edes tiedä varmasti senkään tuotto-odotuksia, joten miten demarit voivat tietää, mitä sieltä sitten onkaan tulossa? Tämä verotuotto, kuten Sit-

ran sisäiset siirrot ja harmaan talouden suuret panos- ja tuotto-odotukset, vie valitettavasti pohjaa pois SDP:n vaihtoehtobudjetilta luoden siihen pitkälle yli puolen miljardin aukon. Toivoisinkin, että edustaja Harakka voisi korjata ensin tämän aukon ennen kuin voimme puhua aidosti uskottavasta vaihtoehtobudjetista.

16.45 **Timo Harakka sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Wallinheimo on oikeassa, että laskelma on kaavamainen ja perustuu luonnollisestikin vain siihen tuottoarvioon, jonka Ruotsin hallitus on esittänyt omasta pankkiverostaan, joka on nyt siis lainsäädäntövaiheessa ja on jo lausuntokierroksilla. Se tulee toteutumaan, se toteutuu parhaimmillaan jo ensi vuonna. Jos he ovat arvioineet puoli miljardia euroa, niin kyllä on aika kohtuullista arvioida, että meidän tuottotavoitteemme voisi olla 230 miljoonaa euroa. Ja se on aivan aitoa lisätuloa Suomen valtiolle. Se on aitoa veropolitiikkaa. Se on aitoja toimia sen eteen, että valtiontalous vahvistuu myös verotulojen kautta. Tämä on se keino, jonka osalta talousneuvosto tätä hallitusta moitti: verotuloja ei haluta ottaa eikä sitä kautta vahvistaa oikeudenmukaisesti ja tasa-arvoisesti Suomen valtiontaloutta. Te käytätte ainoastaan leikkauksia, jotka (Puhemies koputtaa) kohdistuvat heikompiosaisiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Vielä vastauspuheenvuorot edustajille Aalto, Kankaanniemi ja Kalli. Ja mikäli edustaja Kallin, valiokunnan puheenjohtajan, jälkeen on vielä jotain erityistä kommentoitavaa, niin katsotaan sitä sitten.

16.46 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on paljon vaadittu rakenneuudistuksia. Niitä myös minä kannatan, niitä myös vihreät kannattavat, ja varmaan koko sali kannattaa niitä. Täällä salissa on paljon vaadittu leikkauksia. Niitäkin varmaan kohdennetusti joudutaan tekemään menosopeutuksen osana, mutta ihmettelen hieman sitä, minkä takia rakenneuudistuksia ei voida ulottaa muun muassa meidän verotukijärjestelmäämme ja meidän yritystukijärjestelmäämme ja ympäristölle haitallisiin tukiin. Sieltä olisi myös mahdollista rakenneuudistusten kautta irrottaa euroja, joita voidaan kohdentaa moniin muihin paikkoihin. Miksi eivät kelpaa leikkaukset muun muassa yritystukijärjestelmään, verotukijärjestelmään ja ympäristölle haitallisiin tukiin, joista saadaan myös niitä edustaja Zyskowiczin kaipaamia miinusmerkkejä? Miksi ne eivät kelpaa?

16.47 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olin suoraan yhteydessä Jyväskylän yliopistoon ja kysyin — kun täällä huudetaan, että koulutuksen ja tutkimuksen leikkaukset romuttavat opetuksen ja koulutuksen ja tuhoavat koko yliopiston — pitääkö se paikkansa. Sain vastauksen: ei ole tällaista tapahtumassa, jos uusia leikkauksia ei tehdä. Ja niitähän ei tehdä. Jyväskylän yliopistossa on saatu tilojen käytön tehostamisella peräti 3 miljoonan säästöt. Yksiköiden yhdistämisellä, hallinnon tehostamisella ja tilapäistyövoiman uudella käytöllä on saatu merkittävät säästöt. Jos uusia tehdään, niin silloin me olemme vaikeuksissa, mutta nyt emme ole. (Pia Viitasen välihuuto)

Helsingin yliopisto lähti heti ensimmäiseksi romuttamaan opetusta yt-neuvotteluilla. Siellä, niin isossa yliopistossa, olisi varmasti ollut mahdollisuudet myös rakenneuudistuksiin.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kalli, tarvittaessa kaksikin minuuttia.

16.48 **Timo Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Kysymykseen, mistä eväät kasvuun. (Eduskunnasta: Jokisen!) Monissa kysymyksissä on moitittu hallitusta siitä, että ei ole tehty mitään. No, meillä on esimerkiksi biotalouteen liittyviä useampia hankkeita — Kuopiossa, Kemissä, Kemijärvellä — ja jotta nämä hankkeet lähtisivät liikkeelle, toteutuisivat, niin se edellyttää tietenkin, että infra on kunnossa. Sen tähden hallitus on panostanut määrätietoisesti korjausvelan hoitoon ja tulee myöskin käynnistämään uusia hankkeita. Tämä on selkeä linjavalinta. Tietyistä resursseista on haluttu kohdentaa tällä tavalla, jotta nämä hankkeet voisivat käynnistyä.

Kun liikumme kaupungilla, niin huomaamme, että hyvin paljon on erilaisia rakennustelineitä. Joitakin pieniä merkkejä on käynnissä, ja niin kuin täällä jo edustaja Turunen totesi, telakkateollisuudessa on positiivista virettä. Tänään viimeksi Rauman telakka sai uuden tilauksen. Eli jonkin verran pieniä merkkejä on olemassa, ja totta kai nämä merkit perustuvat johonkin. Markkinat luottavat tähän suunnitelmaan, ja meidän pitää vain löytää lisätyöntöä, lisävauhtia, ja sen tähden on tärkeätä, että uskotaan kasvuun. Se on ainut. Pelkällä sopeuttamisella, niin kuin täällä on todettu, ei työttömyyttä hoideta. Tarvitaan kasvua, tarvitaan vientiä, ja sen tähden kaikki ponnistelut, jotka edesauttavat vientiä, ovat ensiarvoisen tärkeitä.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisat edustajat, olen merkinnyt seuraavat vastauspuheenvuorot vielä: edustajat Zyskowicz, Lindtman, Huhtasaari, Yanar, Heikkinen. Näillä mennään.

16.50 **Ben Zyskowicz kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisat vihreät, kiemurtelette kuin mato koukussa, kun teiltä vaaditaan konkreettisia säästövaihtoehtoja. Edustaja Yanar lupasi jo ryhmäpuheenvuorossa, että perästä kuuluu, mutta kun ei ole kuulunut. Olette kyllä kertoneet merkittävistä veronkiristyksistä, ja on ihan ymmärrettävää, että osan tasapainotuksesta tekisitte veronkiristyksillä. Kun teillä on kuulemma vaihtoehto hallitukselle ja kun te vastustatte kaikkia hallituksen esittämiä säästöjä, niin edelleen uupuu miljardiluokan konkreettisia säästövaihtoehtoja, ja niitä aion kysyä teiltä vaikka koko loppuvaalikauden, jos tilanne sitä edellyttää. Joka tapauksessa aion jatkaa syksyllä, eli pyydän, että käytätte osan hyvin ansaitsemastanne kesätauosta siihen, että mietitte näitä konkreettisia säästöjä, joita emme ole teiltä kuulleet. Se nyt kuultiin, että Kela-korvaukset pitää poistaa, vaikka edustaja Kari vimmatusti niitä tuolla somessa puolustaakin.

16.51 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä keskustelu oli mielestäni sillä tavalla hyvä keskustelu, että vaikka tässä nyt ei selkeää käännettä hallituksen politiikassa tapahtunutkaan, niin minä luulen, että tässä kyllä tuli paljon odotuksia tulevaisuuteen. Jos kesällä jotain pitäisi pohtia niin hallituksessa kuin oppositiossa, niin varmaan tärkeintä olisi pohtia nimenomaan niitä uusia kasvun eväitä. Nythän hallituksesta, toisin kuin vuosi sitten, on moneen kertaan sanottu, että eivät nämä leikkaukset Suomen taloutta pelasta. Tässä on ääni muuttunut kellossa, ja nyt on paljon toiveita siitä, että nämä muuttuvat todeksi. Eli paljon lupauksia: Täällä Heikkinen ja Juvonen lupasivat taistella sen puolesta, että nämä vanhustenhoitoon tehdyt leikkaukset perutaan, koulutusleik-

kaukset luvattiin laittaa jäihin jälleen kerran, Orpo lupasi pienituloisille, keskiluokalle mannaa. Jäämme odottamaan näitä. Eläkeläiset odottavat omia lupauksiaan, ja keskustan tuore ryhmäpuheenjohtaja, joka vielä ei tehnyt ensiesiintymistään, (Puhemies koputtaa) lupasi lisää alkiolaisuutta.

Arvoisa puhemies! Minusta tämä oli hyvä keskustelu. Vaikka käännettä ei nyt tapahtunut, niin odotukset käänteestä nousevat entisestään, ja mielellämme palaamme syksyllä asiaan.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Seuraavana edustaja Huhtasaari tässä harmonian hengessä.

16.52 **Laura Huhtasaari ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskottavuus sille, että oppositio ei olisi leikannut koulutuksesta, on nolla. Edelleen isät ja äidit, jotka ovat töissä, saavat viedä lapset päiväkotiin ja yhteiskunta hoitaa ne, mutta jos isät ja äidit ovat kotona, niin en ymmärrä opposition logiikkaa siitä, että silloinkin yhteiskunnan pitäisi lapset hoitaa.

Olen iloinen tästä, että raumalainen laivanrakennusyhtiö on saanut matkustaja-autolautan tilauksen. Tämä on osoitus siitä, että kansainväliset yhtiöt luottavat ja haluavat investoida Suomeen. Tämä hallitus haluaa uudistua, ja ainoastaan uudistuva pitää itsensä relevanttina myös tulevaisuudessa. Tämä hallitus on esimerkiksi pohtimassa erilaisia veromalleja, koska kasvun evät ovat pk-sektoreilla ja investointien ja työpaikkojen (Puhemies koputtaa) saaminen on pienestä kiinni.

16.53 **Ozan Yanar vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä ohitan edustaja Zyskowiczin saman tien ja menen keskustelemaan edustaja Häkkäsen kanssa. Olen ollut hyvin pettynyt edustaja Zyskowiczin tapaan olla kuuntelematta, mitä me sanomme.

Edustaja Häkkänen muun muassa viittasi talouden arviointineuvoston raporttiin. Siinähän lukee niin, että verotus on vähemmän haitallinen talouskasvun näkökulmasta kuin leikkaukset — se on itse asiassa aika mielenkiintoinen linjaus, ja sitä perustellaan siellä, sitä kannattaa lukea, ja siihen kannattaa tutustua. Tämän pohjalta talouden arviointineuvosto toteaa, että tämä kokonaisveroasteen ikään kuin ennallaan pitäminen on vain poliittinen päätös. Niille, jotka sanoivat, että suomalaisen tutkimuksen laatu ei kärsi näistä leikkauksista, että vain kehitetään: Se ei todellakaan pidä paikkaansa. Jos katsotaan Helsingin yliopistoa tai Aalto-yliopistoa, nähdään (Puhemies koputtaa) massiiviset irtisanomiset. Se on huolestuttava asia.

16.55 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvin paljon tutkimusnäyttöä suuntaan ja toiseen talouspolitiikan vaikutuksista, ja se iso linja, mikä valitaan sopeutuksen painopisteessä, joko verotuksen puolella tai menojen puolella, on, että pitkällä aikavälillä on merkittävästi haitallisempaa kiristää verotusta ja tavallaan tehdä se sopeutus siellä verojen puolella. (Ozan Yanarin välihuuto) — Pitkällä aikavälillä. — On tutkimuksia toiseenkin suuntaan, mutta pääpiirteittäin tutkimus osoittaa, että jos kokonaisveroastetta nostetaan koko ajan verrattuna siihen, että menoja leikattaisiin, niin tämä johtaa siihen, että talouskasvu hyytyy. Tutkimuksia löytyy moneen suuntaan, ja minä koin niin, että talouspolitiikan arviointineuvoston iso kuva oli se, että pidettiin hallituksen ta-

louspolitiikan kokonaisuutta hyvänä, oikeaan suuntaan menevänä, joten olisi hyvä, että oppositiopuolikin katsoisi kokonaisuutena eikä vain kuin piru Raamattua.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Myönnän siis vielä vastauspuheenvuorot edustajille Heikkinen, Mäkisalo-Ropponen ja Henriksson, ja sen jälkeen siirrymme puhujalistaan.

16.56 **Hannakaisa Heikkinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hoitajamitoituksen mahdollistama liukuma hoivassa, 0,5—0,4, tämä lakimuutos, ei todellakaan siis ole voimassa. Minusta on erittäin epäkorrektia, että täällä salissa käydään niin kuin väärin tiedoin puheenvuoroja ja syytetään hallitusta tämmöisestä asiasta, mikä ei siis ole voimassa. Tämä viesti edustaja Guzeninalle.

Toinen asia, nuorten naisten osallistuminen työelämään. Tämä kertakorvaus, 2 500 euroa, työnantajalle mielestäni on erittäin huomattava kädenojennus naisia työllistäville työnantajille. Kaiken kaikkiaan oma viimeinen kommenttini tähän hyvään, värikkääseen debattiin on se, että kyllä vaan lähtökohta on se, että mitä enemmän me saamme työllisyyttä paranemaan, sitä kestävämmin me kaikki voimme vastuullisesti huolehtia yhteiskunnan heikompiosaisista ja pitää koko Suomen ehyenä.

16.57 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten valiokunnan puheenjohtaja Kalli totesi, niin tärkeä kysymys on todella, mistä eväät kasvuun. Suomen talouskasvu on perustunut tuottavuuden kasvuun, joka on puolestaan perustunut osaamiseen ja tiedon lisääntymiseen. Vaikka tutkimuksen ja koulutuksen tai jonkin muun yksittäisen toimijan, kuten Tekesin tai Suomen Akatemian, vaikuttavuutta on vaikea arvioida yksiselitteisesti, niin meillä tulevaisuusvaliokunnassa kuultavina olleet lukuisat asiantuntijat olivat yksimielisiä siitä, että tutkimuksella ja koulutuksella edistetään innovaatioita. Lisäksi samaiset asiantuntijat korostivat, että innovaatiotoiminnalle kohdistetut tuet ovat niitä harvoja, joille on olemassa selkeitä ja kiistattomia taloustieteellisiä perusteita, eli niitä todellakin kannattaa tukea. Mutta mitä tämä hallitus tekee? Leikkaa koulutuksesta, tieteestä, tutkimuksesta ja juuri siitä innovaatiotoiminnasta eli kaikkein tärkeimmistä kasvun perusteista, mitä meillä on. Tämä on sitä todella lyhytnäköistä politiikkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja viimeinen vastauspuheenvuoro, edustaja Henriksson.

16.58 **Anna-Maja Henriksson r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman! Vi är alla säkert överens om det att sysselsättningsgraden behöver höjas och därför så behöver vi satsa på välmående i arbetslivet — också. Det är en sak som regeringen hittills har glömt bort, och nu skulle det vara dags att se att här finns stora inbesparingar.

Arvoisa puhemies! Ollaan varmasti samaa mieltä siitä, että työllisyysastetta pitää nostaa, ja tässä nimenomaan nuoret naiset ovat erittäin keskeisessä roolissa. On, edustaja Heikkinen, erinomaisen hyvä, että työnantajille nyt tulee tämä 2 500:n kertakorvaus, mutta samalla kun hallitus romuttaa subjektiivisen päivähoidon, luodaan uusi loukku nuorille naisille, ja sen takia RKP on peräänkuuluttanut täysivaltaista vanhempainvapaan remonttia ja myös päivähoitoon remonttia. Tässä meillä on se vahva näkemys, että tekemällä näin me uudis-

tamme myös työelämää ja me voimme myös panostaa siihen, että meidän maa voisi olla tulevaisuudessa hyvän työelämän kärkimaa.

Arvoisa puhemies! Meidän maassa tarvitaan tulevaisuudenuskoa, ja sitä pitää luoda.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Puhujalistaan.

16.59 **Mika Niikko ps:** Arvostettu puhemies! Haluan tässä varsinaisessa puheenvuorossani palata vielä hiukan tähän debattikeskusteluun muutamalta osin.

Oppositio on voimakkaasti moittinut hallitusta myös siitä, että vanhempainvapaan rajoittaminen olisi pois äideiltä. Tämähän ei todellisuudessa toisi kuitenkaan työpaikkoja naisille vaan lisäisi päivähoitokustannuksia. Näin uskon ainakin itse. Ei tämä olisi taikakeino, jolla saadaan naiset kotoa töihin. Itse pidän parempana sitä, että perheessä saadaan valita se, kuka sitä lasta varsinkin varhaisessa vaiheessa hoitaa.

Toisena huomiona se, että koko tämän kolmen tunnin keskustelun aikana nähtiin se sama farssi, mikä nähtiin aikaisemminkin, että oppositiolla on tämä oikeassa olemisen autuus ja oikeus ainoastaan olemassa. Kuitenkaan ei ole perustetta lähteä hallitusta neuvomaan ja moittimaan niin voimakkaasti kuin tänään kuultiin, koska omat toimenpiteenne viime hallituskautena esimerkiksi sosialidemokraattien, vihreiden ja vasemmiston osalta ovat aivan toista kuin mitä olette tänään puhuneet. Se, että luodaan mielikuva kurittavasta hallituksesta, vaikka yksissä tuumin olette sopineet vastaavanlaisista sopeuttamistoimista viime vaalikautena, on aika populismia kerrakseen. Hallitus pyrkii rakentamaan tulevaisuutta meidän lapsillemme tuleville vuosille, ja kaikkein tärkein asia on saada tämä työpaikkojen kasvu ja määrä syntymään.

Arvoisa puhemies! Tänään täällä on hyvin paljon murehdittu tätä taloustilannetta, mutta pitäisi ennemminkin puuttua sen juurisyihin. Vientivetoisena pienenä taloutena huomiokohta numero yksi on tietenkin ulkomaankauppa. Tullin tilaston mukaan viime vuoden ensimmäisellä kvartaalilla vienti oli 8 prosenttia vähemmän kuin viime vuonna. Kannattaisi todellakin miettiä, mistä tämä johtuu. Kuka haluaa ostaa suomalaisia tavaroita ja palveluita, jos ne ovat liian kalliita? Euron kurssi on meille ihan liian korkea suhteessa tuotantokustannuksiin. Hallitus tekee, minkä voi, kilpailukykysopimuksella alentaa kustannuksia, mutta se on varsin työläs ja ikävä keino, kuten olemme nähneet.

Keskeisiä keskustelunaiheita varmasti on tämä eurosta ero -ratkaisu, joka tulee meillä syksyllä saliin myös tämän kansalaisaloitteen kautta. Koska me uskallamme tunnustaa sen, että euro ei tällä hetkellä toimi? Jotta euro toimisi, olemmeko valmiita myymään yhä enemmän yhtenäisyyttämme ja itsenäisyyttämme tässä maassa Brysseliin? Eurooppa kulkee yhä tiukempaan liittovaltion suuntaan, ja tämä johtuu nimenomaan tästä toimimattomasta talouspolitiikasta. Iso-Britannia näyttää esimerkkiä siitä, miten kansanvalta toimii. Ei uskoakseni mene pitkän aikaa, kun Suomessakin on kohdattava ne samat tosiasiat silmästä silmään ja annettava kansan päättää niin eurosta kuin EU-jäsenyydestäkin.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tästä valtiovarainvaliokunnan mietinnöstä.

Hallinto- ja turvallisuusjaosto kiinnitti ansiokkaasti huomiota siihen, että poliisien määrärahat eivät riitä tällä koko kehyskaudella. Siellä havaittiin myös tämä, että samoin Rajavartiolaitoksessa ja hätäkeskustoiminnassa olevat määrärahat eivät tule riittämään tämän kehyskauden aikana. Me kävimme hyvää keskustelua useiden asiantuntijatahojen kanssa. Olenkin siitä hyvin kiitollinen, että valtiovarainvaliokunta muutamaa opposition edustajaa lukuun ottamatta yksimielisesti hyväksyi tämän mietintöluonnoksen.

Mietintöluonnoksen johtopäätös hallinto- ja turvallisuusjaoston osalta oli se, että pelkästään selonteon linjaamien henkilötyövuositarpeiden toteutuminen edellyttää valiokunnan saamien selvityksien perusteella noin 100 miljoonan euron lisäpanostuksia voimassa olevaan kehyspäätökseen. Näitähän ei voida toteuttaa kevään 2016 kehyspäätöksen puitteissa, kun niitä ei ole. Valiokunta piti kuitenkin asiaa niin tärkeänä, että siellä nämä esiin nostetut määrärahatarpeet otetaan huomioon seuraavissa kehyspäätöksissä erityisesti poliisitoimen, Rajavartiolaitoksen ja Hätäkeskuslaitoksen osalta.

Näin ollen muun muassa kristillisdemokraateille täytyy sanoa, että olemme ottaneet huomioon tämän poliisien määrän vähentämisen ja pidämme tärkeänä sitä, että Valtioneuvoston selonteko sisäisestä turvallisuudesta, jossa mainitaan vähintään tämä 7 000 poliisin raja, tullaan toimeenpanemaan tämän vaalikauden aikana. Se raha tulee löytymään varmasti seuraavan kehyksen yhteydessä, joten siitä ei tarvitse olla huolissaan.

Mutta, arvoisa puhemies, tähän lopuksi vielä sen verran sanon, että meidän tulisi yhteistuumin, oppositio ja hallitus yhdessä, keskustella siitä, millä keinoin me saamme Suomen taloutta kasvamaan. Nämä olisivat rakentavampia keskustelunaiheita kuin se, että me käytämme kolme tuntia toistemme haukkumiseen.

17.04 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa herra puhemies! Kun tätä julkisen talouden suunnittelukeskustelua on kuunnellut, niin on jotenkin hämmentävää huomata se, että onko tosiaan niin, että julkisen talouden tasapainotuksen toimenpiteiden tarpeellisuudesta on tässä salissa vielä monta hyvin erilaista näkökulmaa, vaikka tilanne on se, että julkinen talous, siis valtio ja kunnat, velkaantuu meidän suomalaisten piikkiin tämänkin kesäpäivän aikana lähes 15 miljoonan euron verran ja samalla maksamme yhteisiä korkomenoja yli 4 miljoonaa joka päivä huolimatta siitä, että korkotaso on poikkeuksellisen matala. Mutta julkisen talouden velka kasvaa siis päivittäin lähes 15 miljoonaa, ja korkomenot ovat yli 4 miljoonaa. On todellakin niin, että velkaantumisen taittaminen voi toteutua vain pitämällä kiinni menokehyksestä ja 4 miljardin euron sopeutustavoitteesta. Toki tietenkin on myöskin niin, että on kyettävä kääntämään politiikan katse syihin ja ennaltaehkäiseviin toimiin, jottemme hoida pelkästään seurauksia.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva julkisen talouden suunnitelma on tarpeellinen. Se tukee parempaa ja pitkäjänteisempää, kokonaisvaltaisempaa ja kokonaistaloudellisempaa talouden suunnittelua ja toteutusta. Pitkästä aikaa meillä on maamme talousnäkymissä tilanne, että valtiovarainministeriö ennustaa yli prosentin talouskasvua tuleville vuosille. Tänään valtiovarainministeriön julkaiseman ennusteen mukaan Suomen talous kasvaisi tänä vuonna 1,4 prosenttiyksikköä ja erityisesti kotimainen kysyntä on toiminut kasvun moottorina. Kasvuprosentit eivät ole suuria, mutta suunta on oikea. Tulevaisuudenuskoa ja luottamusta tarvitaan, ne ovat toivottavasti palautumassa, talous — niin kuin moni muukin — kun on psykologiaa.

Arvoisa puhemies! Keskityn tässä puheessa pariin valtiontalouden kestävyyden kannalta pienempään asiaan. Toki on niin, että selvää on, että talouden tasapainotukseen tarvitaan toimia joka taholla, niin tiukkaa menokuria ja sopeutuksia kuin rakenteellisia uudistuksia. Toivottavasti sote-uudistuksen jälkeen aika on pitkällä aikavälillä pohtia myös keskushallinnon ja ministeriörakenteen rakenteellisia uudistuksia. Mutta erityisesti tarvitsemme työllisyyttä lisääviä toimia.

Mutta ne kaksi pienempää asiaa ovat byrokratian purku ja pois hallintokeskeisyydestä sekä kokonaistaloudelliset, tuottavuutta aidosti edistävät ict-ratkaisut. Byrokratia, hallinto-

keskeisyys sekä ict-ratkaisut ovat molemmat sellaisia, että niissä epäonnistuminen on kuormittanut julkista talouttamme lukemattomien miljoonien, ellei jopa satojen miljoonien, verran. Voimme hukata niihin tämänkin hallituksen aikana useita kymmeniä miljoonia, jollemme toimi viisaasti ja kestävästi.

Hallintokeskeisen, raskaan byrokratian toimintatavat on pystyttävä kääntämään kansalais- ja yrittäjäkeskeiseen, byrokratiaa purkavaan toimintatapaan. Moni yrittäjä on ottanut yhteyttä ja tuonut esiin mitä oudoimpia lipun ja lapun täyttämisiä. Vaikkakin hallitus on pystynyt edistämään yrittäjien toimintaedellytyksiä, turhan byrokratian purkamisessa on vielä paljon työtä.

Toinen on nämä ict-ratkaisut. Julkinen sektori on asettanut suuria odotuksia niin tuottavuuden kuin palveluiden osalle, jotka eivät ole aikaan eikä paikkaan sidottuja. Täytyy kuitenkin toivoa, että valtiovarainministeriö ottaa valtion ict-ratkaisujen ja digitalisaatiohankkeiden kokonaisvastuun, omistajuuden ja johtamisen, tiukempaan otteeseen. Hallintokeskeisyyden ja yhteisten resurssien tuhlaamisen sijaan asiakas- ja käyttäjälähtöisyys on nostettava keskiöön.

Julkisen talouden suunnitelma on tarpeellinen linjapaperi. Valtiovarainvaliokunta on tehnyt hyvää työtä puheenjohtaja Kallin johdolla — kiitos siitä. Uskon, että julkisen talouden suunnitelma luo ja ohjaa talouttamme kohti kokonaisvaltaisempaa ja kokonaistaloudellisempaa linjaa. — Kiitos.

17.10 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa herra puhemies! Hallituksen finanssipolitiikka uhkaa kasvua. Hallituksen valitsema erittäin kireän finanssipolitiikan linja hidastaa talouden toimeliaisuutta kriittisellä hetkellä. Kolmen miinusmerkkisen vuoden jälkeen talous on juuri kääntynyt heikosti positiiviseksi. Liian kireä ja väärin kohdennettu finanssipolitiikka uhkaa tarkoittaa takatalvea orastavalle talouskasvulle. Valiokunta toteaa mietinnössään, että talouden pienen kasvun lähteinä ovat olleet erityisesti kotimarkkinakysyntä ja rakennussektori. Myös Suomen Pankki ja valtiovarainministeriö ovat arvioineet, että talouskasvu pysyttelee noin 1 prosentissa seuraavat kolme vuotta ja kasvua tukee kotimainen kysyntä viennin pysyessä vaimeana. Mittavina jatkuvat sopeutukset vähentävät kotimaista kulutuskysyntää, mikä heikentää kotimaisesta kysynnästä riippuvaisten yritysten kykyä työllistää ja investoida. Kotitalouksien ja yritysten valtiolle maksamat verotulot vähentyvät samaan aikaan kuin työttömyyden kasvusta johtuvat menot lisääntyvät.

Arvoisa herra puhemies! Talouden kääntäminen kasvuun on valtava haaste, ja hallituksen talouslinja vaikeuttaa tilannetta entisestään. Leikkauslinjalla on vaikea synnyttää sellaista luottamusta ja tulevaisuudenuskoa, jota nyt tarvittaisiin muun muassa investointien vauhdittamiseksi. Kun vienti ei vedä eikä yksityinen sektori kanna, on tärkeää pitää talouden ainoa moottori käynnissä niin, että se kantaa aikaan, jolloin vienti on elpynyt, rakenneuudistukset ovat purreet ja yksityinen sektori on päässyt pahimmasta vaiheesta yli. Kysymys on sillan rakentamisesta ja talouspolitiikan toimien oikea-aikaisesta mitoittamisesta niin, että emme joudu talouden negatiiviseen kehään.

Arvoisa herra puhemies! Tässä salissa on syytä ymmärtää, että valtiontalous toimii eri tavoin kuin yksityistalous ja yritystalous. Aina, kun valtio vähentää menojaan, se vähentää myös tulojaan. Tätä hallitus ei tunnu ymmärtävän, ja siksi verotulot vähentyvät, työttömyys kasvaa ja työttömyydestä aiheutuvat kustannukset nousevat. Ennen vaaleja keskusteltiin siitä, kuka leikkaa eniten, ja nyt kilpaillaan siitä, kuka ottaa vähiten velkaa. Tämän populistisen retoriikan sijaan olennaista on katsoa, mihin sitä rahaa käytetään, miten käy-

tetty raha tuottaa takaisin, minkälaisia vaikutuksia eri päätöksillä on talouden eri sektoreihin ja miten eri toimenpiteet tukevat yhteistä tavoitettamme eli kestävän talouden rakentamista.

Arvoisa herra puhemies! Vihreät yhtyvät julkisen talouden suunnitelmassa esitettyyn arvioon, että finanssi- ja muussa talouspolitiikassa täytyy löytää tasapaino seuraavien tavoitteiden välillä: kotimaisen kysynnän tukeminen yli taantuman, velkaantumisen taittaminen keskipitkällä aikavälillä sekä talouden kasvun ja julkisen talouden kestävyyden varmistaminen pitkällä aikajänteellä. Vaikka talouden rakenteellisia ongelmia ei pystytä korjaamaan pelkästään kotimaista kysyntää tukemalla, suhdanneongelmien sivuuttaminen luo rakenteellisia ongelmia. Myös vihreiden mielestä tarvitaan julkisten menojen leikkauksia ja niiden kasvun hillintää. Mielestämme hallituksen 4 miljardin menosäästötavoite esitetyllä aikajänteellä on kuitenkin liian suuri. Lisäksi se on kohdennettu väärin.

Arvoisa herra puhemies! Pahimmassa tapauksessa väärin kohdennettu ja liian kireä finanssipolitiikka estää uuden kasvun ja rakenteellisen menosopeutuksen mahdollisuuden pidemmällä aikajänteellä. Talouden tasapainottamisen tavoitetta keskipitkällä ja pitkällä aikajänteellä uhkaa ennen kaikkea alati kasvava työttömyys. Työttömyyden lisääntyminen ja pitkittyminen on omiaan vähentämään talouden kasvupotentiaalia keskipitkällä ja pitkällä aikajänteellä. Siksi suhdanteisiin perustuvan finanssipolitiikan ja rakenneuudistusten tulee tukea toisiaan. Korkea työttömyys yhdistettynä hallituksen kiristyvään finanssipolitiikkaan heikentää kotimarkkinoiden kysyntää ja näin myös yksityisen sektorin kykyä työllistää ja investoida. Olemme helposti negatiivisen kierteen kehässä tämänhetkisestä pienestä talouskasvusta huolimatta, mikä johtaa budjetti budjetilta tapahtuvaan talouden supistukseen.

17.15 **Joakim Strand r:** Värderade herr talman, arvoisa puhemies! När vi nu diskuterar statsrådets redogörelse för de offentliga finanserna för åren 2017—2020 är det bra att ägna en tanke åt den fart med vilken världen framöver kommer att ändras.

Tulevien 20 vuoden aikana maailma tulee muuttumaan enemmän kuin se on muuttunut viimeisen 200 vuoden aikana. Koen, että emme tarpeeksi hyvin näe, minkälaisia valtavia mahdollisuuksia tämä huima muutos ja kehitystahti tuo tullessaan kaltaisellemme pienelle ja ketterälle, fiksulle ja osaavalle maalle. Suomella on ainutlaatuinen tilaisuus olla se voima, joka tuo eri sektoreille uusia ratkaisuja ja uusia konsepteja nimenomaan huomiseen maailmaan, jossa työn käsite sekä taloudellisen arvon luonnin logiikka tulee poikkeamaan huomattavasti siitä, mihin olemme tottuneet.

Suomen kaltaisella pienellä maalla, jonka kokonaisväestö vastaa noin viidesosaa Mexico Cityn väestöstä, ei kuitenkaan ole varaa sokeasti turvautua yleisiin kansantalouden teorioihin, vaan meidän on aktiivisesti varmistettava toimintaedellytykset niille toimialueille ja alueille, joilla vienti aidosti vetää ja joilla teollista jalostusarvoa luodaan. Näitä aloja ja alueita emme ainakaan saa toimillamme tietoisesti heikentää, pick the losers, kuten nyt valitettavasti liiankin usein tehdään. Olisi vähintäänkin loogista, että valtio ja hallitus uudistuksia, yleensä säästöjä, suunnitellessaan edes hetkeksi pysähtyisi, analysoisi ja peilaisi kyseisiä suunnitteilla olevia toimenpiteitä siihen kaikesta tärkeimpään eli vientiteollisuuden toimintaedellytyksiin.

Viimeisten kymmenen vuoden aikana uusia teollisia työpaikkoja on Tilastokeskuksen mukaan syntynyt ylivoimaisesti eniten Vaasan energiaklusteriin. Lähes kaikilla muilla

paikkakunnilla teollisia työpaikkoja on kadonnut valtava määrä. Nordregio-tutkimuslaitoksen mukaan energia- ja clean-teknologiaan liittyvien niin sanottujen vihreiden patenttien osuus on Suomen Vaasassa korkeampi kuin missään muualla Pohjoismaissa. Viennin osalta todettakoon, että Pohjanmaan maakunta tuo vuositasolla euromääräisesti yksin enemmän uutta rahaa Suomeen kuin viisi vähiten tavaraa maailmalle vievää maakuntaa yhteensä. Pohjanmaalla vienti vetää jopa paremmin kuin useimmilla Ruotsin ja Saksan seuduilla.

Tätä taustaa vasten pidän todella harkitsemattomana, että hallituksen toimesta ollaan ehdottamassa Rannikko-Pohjanmaan Vaasan keskussairaalan heikentämistä. Siksi näistä vientiluvuista täällä pauhaan. Jos esimerkiksi Vaasassa sijaitsevan Pohjois-Euroopan johtavan energia- ja cleantech-keskittymän veturit, jotka tuovat maahan miljardeja euroja ja työllistävät kymmeniätuhansia omassa ekosysteemissään, päättävät lähteä Vaasasta ja Helsingistä, on seuraava osoite Kiina, Intia tai Brasilia, ei mikään muu Suomen kaupunki.

Osin kiitos hallituksen tukeman Midway Alignment -hankkeen, on muun muassa yksi erittäin merkittävä teollinen toimija ilmoittanut keskittävänsä huomattavan määrän globaali- ja kehitystyötä Suomeen ja Vaasaan. Toivon, että Suomen ainoan aidosti kaksi- ja monikielisen, Pohjolan energiapääkaupungin keskussairaalan tiputtaminen laajasti päivystävien sairaaloiden joukosta on ehkä osittain ymmärrettävästikin suurten puolueiden kannatuksen vähyydestä johtuva työtapaturma, joka hallituksen toimesta vielä korjataan. Viennin kautta koko maahan rahaa tuovaan kansainvälisten huippuyritysten ekosysteemiin kuuluu olennaisena osana korkea julkisen sektorin palvelutaso.

Toivon siis aivan vilpittömästi, että ministerit ja asioita valmistavat virkamiehet ymmärtävät korkean teollisen jalostusarvon sekä kasvaville markkinoille suuntautuvan viennin merkityksen ja potentiaalin hyvinvoinnin rakentamisessa, ja toivon, että nämä asiat huomioidaan kaikessa päätöksenteossa, myös sote-uudistuksessa. Ainoastaan täten voimme luoda uusia resursseja koko maamme hyvinvointipalveluiden rahoittamiseksi. Meillä on aidosti mahdollisuus olla globaali edelläkävijä usealla sektorilla, mutta se vaatii meiltä kaikilta fiksuja päätöksiä.

Teen vastalauseen numero 4 mukaisen esityksen. — Kiitos, tack.

17.19 **Timo Harakka sd:** Arvoisa herra puhemies! "Mistä puhumme kun puhumme rakkaudesta" on novellin mestari Raymond Carverin kokoelman nimi. Suosittelen kesälukemiseksi. Siis kun puhumme Suomen kilpailukyvystä, niin mistä puhumme? Kansat eivät kilpaile markkinoilla, yritykset kilpailevat. Kansakunnat eivät vie tavaraa, osta ja myy vaan yritykset. Jos yritykset eivät ole kilpailukykyisiä, vastuu kuuluu yrityksille. Se on markkinataloutta. Voitto on palkinto riskistä. Jos ei ota riskiä, ei ole ansainnut voittoa. Toisin on Suomessa. Yritykset eivät uskalla ottaa riskiä, ne eivät investoi. Silti valtio takaa voitot. Tämä ei ole yksin nykyhallituksen linja, vaan useiden viimeisten vuosien aikana valtio on auttanut yrityksiä useilla miljardeilla euroilla. Tulokset ovat heikkoja sekä työllisyyden, investointien mutta ennen kaikkea tuotannon lisäarvon kannalta.

Suomi ei ole halpatyön eikä halpatavaran maa. Tämä tosiasia on päässyt unohtumaan, kun nyt on vuoden ajan keskitytty vain hintakilpailukykyyn. Pahimmillaan hallitus on vannonut, että ongelmat ratkeavat yksin työvoiman hintaa laskemalla. Näin ei ole. Suomalaisten yritysten viennin tuotannon ja palveluiden alhainen lisäarvo on se suuri ongelma. Viennin rakenne on yksipuolinen sekä tuotetarjonnalla että yritysten koolla mitattuna. Suomen vientituloista syntyy puolet noin 25 suuryrityksen voimin — ja ne vähentävät työvoimaa

eivätkä lisää ja suunnittelevat vähentävänsä enemmän. Sen sijaan pk-yritysten osuus Suomen viennistä on vain neljännes. Ruotsissa sama luku on 35 prosenttia, Tanskassa 45 prosenttia. Tämän luvun ei pidä antaa masentaa vaan innostaa huomaamaan valtavat mahdollisuudet. Suomalaiset suuryritykset tuottavat lähinnä investointihyödykkeitä, ei kuluttajahyödykkeitä. Kun investoinnit koko Euroopassa ovat olleet lamassa 8 vuotta, Suomen vienti on kärsinyt enemmän kuin minkään toisen euromaan. Viennin kirjoa on laajennettava ja suomalaisten yritysten on päästävä kaikkein tuottavimpaan osaan globaaleissa arvoketjuissa. Tähän haasteeseen julkisen talouden suunnitelma ei ikävä kyllä vastaa.

Aina kun olen ottanut puheeksi viennin laadun enkä määrää, brändikilpailukyvyn enkä hintakilpailukykyä, saan vastaani huutoa siitä, että osoitan liian hellää mieltä. Tarvitaan kuria ja leikkauksia, työmarkkinoiden rajuja rakennemuutoksia. Tätä ajattelutapaa kutsun nimellä machonomics — 'machonomia'.

Mutta pannaan tämä ennakkoluulo nyt syrjään edes pieneksi hetkeksi, varsinkin nyt kun työvoiman hinta-alesopimus on saatu aikaan. Sovitaan, että se on nyt takana, mutta sovitaan, että se ei riitä. Katsotaan eteenpäin, vastataan niihin suuriin haasteisiin, joilla viennillä saadaan lisää tuloa digitaalisessa maailmantaloudessa.

Suomi on Global Competitiveness Councilin listauksen mukaan maailman 8. kilpailukykyisin maa. Numero 8 — kuulostaa hyvältä. Mutta kaupallistamiskyvyssä olemme sijalla 39, itäisen Keski-Euroopan tasoa ellei alle. "Tämä bulkkitavara-ajattelu on ristiriidassa innovaatiopanostusten kanssa ja ehkä yksi keskeinen syy siihen, ettei Suomi pysty hyödyntämään innovaatioita", näin kiteytti ongelman valtiovarainvaliokunnan kuulema asiantuntija Anne Korkiakoski, hallitusammattilainen ja markkinoiden kova ammattilainen. Markkinointipanostusten ja kansantuotteen yhteys on ilmeinen. Korkiakosken mukaan Ruotsi hyötyi paitsi omasta valuutastaan myöskin siitä, että markkinointipanostukset eivät vuoden 2008 osalta laskeneet bkt-osuudeltaan kovin paljon. Lisäksi Ruotsi tuottaa runsaasti kuluttajahyödykkeitä. Kuinka on Suomessa? Markkinointipanostukset ovat noin puolet siitä, mitä kilpailijamaissa, noin 3—4 prosenttia bkt:stä, ja vain kolmasosa siitä, mitä Yhdysvalloissa. Globaali digitaalinen maailmantalous on muuttanut viennin ja menestyksen pelisääntöjä. Markkinointi ei ole enää vain ulkoinen osa tuotantoa vaan siihen sisältyvä tärkeä komponentti. Kuvaavaa on se, että Suomen menestyneimmän yrityksen Supercellin liikevaihdosta neljäsosa kului yksin markkinointikuluihin. Markkinointi on siis tuotannon lisäarvoa lisäävä tekijä, ja siksi Anne Korkiakoski esitti meille listan siitä, mihin tulisi nyt aivan lähitulevaisuudessa panostaa, jos haluamme vastata itse ongelmaan eli siihen, kuinka suomalaisen viennin lisäarvo kasvaisi.

Arvoisa puhemies! Näin lopuksi tämä konkreettinen lista: koulutus, kaupallistamisen kehittäminen julkisen rahoituksen osana sekä IP-omaisuuden kehittäminen (Puhemies koputtaa) pk-yritysten vientiponnisteluissa. Tartutaan oikeisiin ongelmiin nyt, kun nämä väärät ongelmat on näennäisesti ratkaistu.

17.24 **Sari Tanus kd:** Arvoisa herra puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa edustaja Östmanin vastalause-esitystä.

Hallituksen selonteossa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 on useita kipeitä säästökohteita. Niitä tulee kohdentaa uudelleen. Leikkaukset lapsilisään, kotihoidon tukeen, yksityisen hoidon tukeen, työmarkkinatukeen, rintamalisään, sotilasavustukseen, eläkettä saavan hoitotukeen ja eläkkeensaajan asumistukeen — esimerkkeinä — näyttävät euromääräisesti pieniltä, mutta ne ovat merkittäviä, erittäin tuntuvia niille ihmi-

sille, jotka kaikkein eniten tarvitsevat yhteiskunnan apua. Jokainen vanhus on korvaamattoman arvokas ihminen, tämän yhteiskunnan rakentaja, joka ansaitsee ihmisarvoisen, arvokkaan vanhuuden.

Vanhustenhoito on siirretty yhä enemmän kevyemmin hoitotoimin kodeissa tapahtuvaksi, mikä on myönteistä, mikäli vanhuksen toimintakyvyn ylläpidosta sekä arjesta selviytymisestä pidetään aidosti riittävästi huolta. Tässä uudessa tilanteessa hoitajamitoitusta pitää pikemminkin nostaa entisestä tasosta, sillä laitoksissa asuvat vain ne, joiden toimintakyky on merkittävästi alentunut ja hoidon tarve on suuri. Kevyesti hoidettavia ei laitoksissa juurikaan enää ole hoitajamitoitusta tasaamassa.

Valvira on hiljattain raportoinut vanhusten yleisestä kaltoinkohtelusta hoitolaitoksissa. Myös aluehallintovirastoihin tehdyissä kanteluissa vanhustenhoidon laiminlyönnit ovat yliedustettuina. Tämä osaltaan liittyy myös hoitajamitoitukseen. Esimerkiksi 18 asukkaan vanhustenhoitoyksikössä on aamuvuorossa kaksi hoitajaa mutta ilta- ja yövuorossa vain yksi hoitaja, joka vastaa kaikesta. Hoitajien vähäinen määrä paitsi lisää vanhusten epäinhimillistä kohtelua myös heikentää hoitajien työssäjaksamista ja hoitotyön houkuttelevuutta. Moni siirtyy muihin tehtäviin todettuaan, ettei voi toimia inhimillisesti, aika ei riitä, puhumattakaan, että voisi toteuttaa hoitajan kutsumustaan nykyisessä työssään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon rakenneuudistus on toteutettava alkuperäisten tavoitteiden pohjalta ennen kaikkea keskittyen sosiaali- ja terveyspalvelujen integraatioon hoitoketjujen sujuvoittamiseksi, peruspalvelujen, ennaltaehkäisyn ja asiakasnäkökulman vahvistamiseksi, asiakkaan oman osallistumisen ja motivaation lisäämiseksi ja päällekkäisten hallintojen karsimiseksi. Uudistukseen matkan varrella liitetyistä oheistavoitteista tulee luopua ja niiden sijasta keskittyä ydintavoitteisiin, jotta uudistuksen läpivienti aikataulussa voidaan varmistaa. Pidän tärkeänä ja erittäin tarpeellisena asiantuntijavalmistelun vahvistamista sote-uudistuksen eteenpäinviemisessä. Kokemus ja asiantuntemus tulee hyödyntää.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset koulutuksesta ja tutkimuksesta syövät kasvun eväitä. Leikkaukset opintotuesta vaikeuttavat nuorten kouluttautumismahdollisuuksia. Hallituksen esittämä 122 miljoonan euron tasaleikkaus opintotukiin heikentää mahdollisuuksien tasa-arvoa ja lisää periytyvää huono-osaisuutta, kun mahdollisuutta opiskella opintotuen varassa heikennetään. Opintolainapainotteisuuden lisääminen heti opintojen alkuvaiheessa jättää vaikeaan asemaan esimerkiksi ne nuoret, joilla luottotiedot eivät ole kunnossa mutta pyrkimys saada elämä raiteilleen on vahva. Opintotukijärjestelmää pitäisi kehittää enemmän kannustavan opintotuen suuntaan kristillisdemokraattien esityksen mukaisesti. Siinä voidaan palkita ahkeraa opiskelijaa, huomioidaan perheelliset opiskelijat, lyhennetään opintoaikoja ja annetaan opiskelijoille myös kannustimia työntekoon ja yrittämiseen.

Suuresta 1990-luvun alun lamasta noustiin tutkimuksen, koulutuksen ja innovaatioiden avulla. Nyt hallituksen leikkaukset tutkimustoimintaan, elinkeino- ja innovaatiopolitiikan määrärahoihin ovat yksinkertaisesti liian suuret.

Arvoisa herra puhemies! Tällä hetkellä hallituksen tavoitteiden ja todellisuuden välinen kuilu on liian suuri, ja se tulee näkymään maamme talouden kehityksessä, ellei hallitus muuta linjaansa. Kurssia on tarkastettava, ja kurssia on korjattava.

17.30 **Esko Kiviranta kesk:** Arvoisa puhemies! Suomen viennin kannalta on tärkeää, että pitkään valmisteltu kilpailukykysopimus lopulta saatiin aikaan. Se kaventaa osaltaan Suomen viennin kilpailukykyeroa suhteessa kilpailijamaihin. Suhteellista kilpailukykyämme

parantaa myös muissa maissa tapahtuva yksikkötyökustannusten nousu. Työntekijäjärjestöt ovat ymmärrettävästi tyytyväisiä saavuttamastaan torjuntavoitosta, kun nyt työehtojen yleissitovuus säilyy ennallaan. Ongelmaksi jäi, että paikallisessa sopimisessa ei edistytty. Monilla toimialoilla ja yrityksillä menee Suomessa erittäin hyvin tällä hetkellä mutta yhtä lailla monilla toimialoilla ja yrityksillä menee erittäin huonosti, ja nämä yritykset tarvitsisivat paikallisen sopimisen mahdollistamaa tilannekohtaisuuden huomioon ottamista.

Selvää on, että kilpailukyvyn saavuttaminen ja ylläpitäminen edellyttävät tästä eteenpäinkin yrityksissä jatkuvaa saneerausta ja prosessien tehostamista. Kustannuksia on voitava alentaa, ja tuottavuutta on nostettava. On saatava aikaan uutta toimintaa ja taloudellista kasvua, vain näin voi syntyä uusia työpaikkoja. Jos tässä ei onnistuta, myös julkisen talouden hoitaminen kärsii.

Viime aikoina on puhuttu paljon kotimaisen kulutuskysynnän merkityksestä taloudellisen kasvun moottorina. Kotimaista kysyntää ei sovi väheksyä, mutta tosiasia on, että se kohdistuu varsin merkittävästi myös tuontitavaroihin ja -palveluihin. Nykyisellään se perustuu paljolti myös valtion velanottoon. Olennaista on saada hyvään käyntiin vienti, jolla lopulta maksetaan myös tuonti.

Arvoisa puhemies! On hyvin mahdollista, että edessä on pitkä ajanjakso, jonka kuluessa työllisyys kehittyy varsin heikosti. Tämä johtuu siitä, että digitalisaatio syö nyt henkisen alan työpaikkoja samaan tapaan kuin teknologinen kehitys aikanaan vähensi työpaikkoja esimerkiksi teollisuudessa ja maataloudessa. Kehitystrendi voi olla niin voimakas, että työllisyyskehityksen olennaiseen paranemiseen löytyy keinoja vasta ennalta arvaamattoman pitkän ajan päästä.

17.33 **Laura Huhtasaari ps:** Arvoisa puhemies! Suomen vienti on noin kahdeksan vuotta ollut miinusvetoinen. Saksan-johtoinen euron kurssi syö suomalaista kilpailukykyä. Haluan muistuttaa, että me emme edes tarvitsisi kikyä, jos emme olisi eurossa, eli ulkoisen devalvaation sijasta joudumme nyt tekemään sisäistä devalvaatiota. Kiky tosiaan on onnistunut, ja sitäkin oppositio on vastustanut. Suomen talous on haastavassa tilanteessa, eli tulot eivät riitä menoihin, ja velkaannumme koko ajan lisää. Budjettitalouden linjauksia 2017—2020: julkisen talouden suunnitelmaan sisältyy noin 370 miljoonan euron edestä pysyviä lisäsäästöjä, jotta hallitusohjelmassa asetettu 4 miljardin euron sopeutustavoite toteutuu.

Suomen viennin perusta on harvojen suuryritysten varassa. Suomessa on arviolta noin 13 000 vientiyritystä. Suomessa pienten ja keskisuurten yritysten osuus viennistä on noin 15 prosenttia. Ministeriöiden ja viennin tukiorganisaatioiden yhdessä muodostaman Team Finlandin tavoitteena on nostaa osuus kaksinkertaiseksi vuoteen 2020 mennessä. Metsä- ja kemianteollisuuden lisäksi on valopilkkuja myös muussa teollisuudessa. Terveysteknologia on todella korkeatasoista. Myös palveluja voidaan viedä. Kun asiat tekee hyvin ja maine on hyvä, niin kyllä sitä pienempikin firma pääsee maailmalle. Markkinoinnin parissa menestyvät ne, jotka ovat luovia, vakuuttavia, ja ne, joilla on intohimoa ja uskallusta kilpailla. Jos saamme hiottua markkinoinnin taitomme huippuun, niin mikään ei pysäytä Suomea. Vain jatkuvasti uudistuva pitää itsensä relevanttina myös tulevaisuudessa. Pitää aina olla parempi. Epäonnistuminen ei ole häpeä. Joskus epäonnistumisen kautta maksetut oppirahat ovat tie siihen, että voit toimia parhaimmillasi. Kehittyminen ei pysähdy koskaan.

Hallitus on nyt pohtimassa erilaisia veromalleja. Talouden orastava kasvu tulee saattaa rehevään kasvuun. Kasvun eväät ovat pk-sektorilla. Investointien ja työpaikkojen saaminen on pienestä kiinni. Viron veromallia tarkastellaan nyt sellaiselta osin, miten se voisi so-

pia Suomeen. Tässä mallissa on hyviä eväitä. Yritykset odottavat nyt hallitukselta toimeenpanoa. Toiminnassa pitää olla aina toimintaan nähden tarkoituksenmukaisia tavoitteita, ja ne pitää pystyä selkeästi mittaamaan. Ajantasainen tieto siitä, missä mennään, on kaikessa tekemisessä tärkein tuloksentekotyökalu. Jos yrityksessä jokin ei toimi, asioita pitää tehdä uudella tavalla. En kuitenkaan pidä Suomi Oy Ab -ajattelumallista. Maata ei voi johtaa ihan samoilla periaatteilla kuin yhtiöitä. Suomi on jokaista suomalaista varten, ja heidän palvelunsa tulee taata. Jotta voimme huolehtia suomalaisista, päätöksissä tulee ottaa huomioon sosiaalisten vaikutusten arviointi. Työllisyyden hoito on erityisen tärkeää.

Brexit-äänestys on pian. Arvoisa puhemies, minua jännittää. Minä niin kovasti toivon, että brexit toteutuisi. EU:sta on lisäarvoa lähinnä vain EU:lle. Hyvän johtajuuden salaisuus on luottamus. Vuosi 2014 oli 20. kerta peräkkäin, kun tilintarkastajat eivät hyväksyneet EU:n tilinpäätöstä. Nuoremmat polvet eivät onneksi pode herran pelkoa ja osaavat kyseenalaistaa byrokratiakoneistoja. Johtajuuden päämäärä on saada muut loistamaan. EU ei tule purkamaan itseään — poliitikoilla olisi liikaa menetettävää. EU ei pysty itsekritiikkiin. EU ei analysoi sitä, miksi hyvin asiansa hoitaneet maat toimivat kuten Sveitsi, joka veti juuri jäsenhakemuksensa pois. EU ei mene itseensä, kun maa toisensa jälkeen pohtii kansanäänestyksen järjestämistä, kuten Britannian lisäksi myös Tanska. EU reagoi pelottelemalla EU:lla. Britannia onneksi ei pelkää mielipiteen kysymistä kansalta. EU on kokenut monia kriisejä eikä ole pystynyt vastaamaan niihin haasteisiin. EU on tehnyt kansallisvaltiot jäykiksi. EU on myös sellainen klubi, joka ei noudata omia sääntöjään. Mietin vain, millähän tavalla Norjaa peloteltaisiin, jos se nyt kertoisi haluavansa erota EU:sta. Siihen emme saa vastausta, koska Norja ei tule liittymään EU:hun. Mutta jos tämä brexit nyt tapahtuisi, niin se avaisi myös Suomelle tien ulos EU:sta.

17.38 **Markku Rossi kesk:** Arvoisa herra puhemies! Olisi mielenkiintoista käydä kyllä vähän aikaa EU-keskusteluakin, mutta aika ei siihen anna tällä erää mahdollisuutta. Haluan kuitenkin todeta edellisen puheenvuoron perusteella, että silloin kun Suomi liittyi tähän talousliittoon ja sitä kautta Emuun ja euroon, niin siinä vaiheessa kyllä eduskunnassa ja Suomessa olisi tätä asiaa pitänyt harkita pidemmälle, niin kuin keskusta teki silloin ja katsoi, että olisi ollut viisaampi pysytellä tuon euron ulkopuolella. EU-jäsenyydessä on taas omat tekijänsä, jotka puoltavat siinä olemista, ja liian pitkällekään meneviin johtopäätöksiin ei myöskään Britannian äänestyksestä pidä mennä. Katsotaan, mitä siellä tapahtuu, mutta tämä EU-keskustelu olkoon nyt oma lukunsa.

Herra puhemies! Haluan todeta — kun täällä opposition taholta esitettiin uudelle valtiovarainministerille kritiikkiä, ikään kuin pettymyksen huokauksiakin, välittömästi hänen nimityksensä jälkeen — Eino Leinon Päivän poika -runon sanoin: "Älä vastahan ärjäise, kun orpo pirttihis astuu!". Uskon, arvoisa puhemies, että valtiovarainministeri Orpo tulee toteuttamaan Sipilän hallituksen talouspoliittista linjaa hyvällä tavalla, ja tähänkin mennessä tämä asia on kulkenut ihan hyvällä lailla.

Kun on puhuttu köyhyydestä tai ihmisistä välittämisestä, niin kyllähän hallituksen ja tämän hallitusohjelman peruslähtökohta on juuri, että tätä talouspolitiikkaa toteutetaan siksi, että me saamme Suomen talouden kasvuun ja pystymme turvaamaan meidän hyvinvointiyhteiskuntamme perustan, siihen liittyvän sosiaaliturvan, terveydenhuollon, koulutuksen ja monet tarpeet, mitä tarvitaan turvallisuuden ja monen asian suhteen. Oikeastaan tekee mieli kysyä hiljaisesti kaikilta edustajilta meillä täällä näin, kuinka pitkälle itse kukin ajattelee, että velaksi eläminen on mahdollista. Jos sitä on kovin vaikea miettiä julkisen talou-

den kohdalla, niin sitten kannattaa miettiä sitä oman yksityisen talouden kohdalla: kuinka kauan voi kuluttaa enemmän kuin tienaa? Siinä tullaan hyvin helposti siihen tilanteeseen, että rahat loppuvat, ja kuten pääministerikin sanoi, "jos ei rahhaa ole, niin ei sitä lissää mistään tule" — velaksi elämisestäkin ollaan aika lailla yksimielisiä, että se ei voi jatkua.

Tuoreimpien ennusteiden mukaan tuon velan bruttokansantuote-osuuden arvioidaan kääntyvän laskuun vasta vuoden 2020 aikoihin eli tämän vaalikauden päättymisen jälkeen, ja sekin on arvio. Vaikka meillä on nyt hyviä näkymiä talouden kasvusta — tälle vuodelle tuorein bruttokansantuote-ennuste on tuo 1,4 prosenttia ja seuraavina vuosina hieman yli prosentti, tai sillä tasolla — niin se on kuitenkin vaatimatonta sitten suhteessa edelleenkin tähän meidän velkaantumistilanteeseemme. Ja tämä on meidän suuri huolemme: jätämmekö me seuraaville sukupolville todellakin tuon velkasaldon maksettavaksi ja ikään kuin huolet pyyhkäisemme toisten hoidettaviksi? Tässä suhteessa hallituksen täytyy kyllä jatkaa tätä talouspoliittista linjaa, ja sitä tulee jatkaa juuri siitä syystä, että me pelastamme suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan ja pystymme turvaamaan nuorisolle työpaikkoja tulevaisuuttakin ajatellen.

4 miljardin säästöt ovat isoja säästöjä, mutta loppujen lopuksi, kun ne suhteutetaan sitten todellisuuteen, niin eivät ne kyllä mahdottomia ole. Jokainen voi miettiä aina, montako prosenttia pystyy tinkimään omasta taloudestaan, kun tiukka paikka tulee. Tiukan paikan tullen joutuu tinkimään paljon enemmänkin kuin muutamia yksittäisiä prosentteja.

Se, että meillä on työpaikkatavoite varsin korkealla, 110 000 uutta työpaikkaa, on koko Suomen kannalta äärimmäisen iso asia. Eivätkä esimerkiksi nämä tieinvestoinnit, infrainvestoinnit, liki miljardin panostus tällä vaalikaudella hukkaan mene. Niillä luodaan pohjaa teollisille investoinneille. Parhaillaan esimerkiksi Keski-Suomessa Äänekosken alueella tehdään merkittäviä parannustöitä juuri siksi, että siellä alkava teollisuustuotanto pystyy menemään eteenpäin. Vastaavia hankkeita meillä on useita Suomessa, muun muassa myös Kuopiossa, ja useita muita biohankkeita eri puolella maata. Sen vuoksi me tarvitsemme myös panostusta aivan näihin pohja-asioihin. Ja niihin hallitus on lähtenyt tekemään omalla politiikallaan ja ratkaisuillaan myös oikeita vastauksia ja luomaan sitä kautta työtä, pohjaa ja edistystä eteenpäin.

Täällä edustaja Lindtman sanoi tuossa — arvoisa puhemies, ihan tähän loppuun — että edustaja Rossi sanoi, että mikään ei muutu. No, hallitusohjelmaan nähden oikeastaan ei muutu, vaikka hallituksessa tapahtuu muutoksia, mutta se hallituksen linjahan pyrkii juuri muutokseen, ja sitä muutosta me olemme tällä Sipilän hallituksen politiikalla tekemässä.

17.44 **Arja Juvonen ps:** Arvoisa herra puhemies! Hyvät edustajat! Täällä on käytetty todella hyviä puheenvuoroja, ja olemme varmasti kaikki samaa mieltä, että velaksi elämisen on loputtava ja sillä tiellä emme voi jatkaa.

Itse puhun sosiaali- ja terveydenhuollon puolesta, koska olen valiokunnan jäsen ja valiokuntavastaava ja senkin takia näen tärkeäksi nostaa näitä asioita esille. Nyt on mahdollisuus puhua tästä hoitajamitoituksesta, ja oikeastaan haluan kyllä puheenvuoroni tähän vanhustenhoitoon nyt sitten enemmältikin kohdistaa.

Edustaja Sari Tanus, piditte hyvän puheenvuoron ja nostitte huolen esiin raskaasti hoidettavista potilaista. Nythän on niin, että juuri raskaaseen vuodehoivaan ei ole sitä heikennystä tulossa elikkä se pysyisi siinä 0,6:ssa elikkä siinä samassa, missä se on ollut myös aikaisemmin tämän laatusuosituksen mukaan. Elikkä tarkoitus olisi, että juuri niille raskaas-

ti hoidettaville potilaille, jotka ovat vaikkapa siellä terveyskeskusten vuodeosastoilla, olisi sitä hoivaa tarjolla.

Arvoisa puhemies! Kaiken alku ja juuri tälle hoitajamitoituskeskustelulle tapahtui viime kaudella. Saimme silloin aikaan hyvän vanhuslain, mutta ei se vanhuslaki itsessään tuo lisää auttavia käsiä. Vanhuslain rinnalla kulkee ikäihmisten palvelujen laatusuositus, joka on laadittu vuonna 2008. Ja viime kaudella vanhuslain rinnalla myös tämä laatusuositus käsiteltiin uudelleen. Siellä laatusuosituksessa oli aikoinaan ministeriön asettamat hoitajamitoitukset, ja muun muassa ympärivuorokautisessa hoivassa mitoitus oli 0,6—0,8. Näitä mitoituksia sitten lähdettiin heikentämään. Terveyskeskushoivassa se oli 0,6—0,7. Se säilyi ennallaan, mutta tämä ympärivuorokautinen hoiva laskettiin 0,5:een, ja se tapahtui todellakin SDP:n aikana. Siellä olivat myös kristilliset, RKP, vihreät, vasemmistoliitto hallituksessaolonsa aikana. Ja tämä päätös tästä laatusuosituksen heikentämisestä astui voimaan 17.7.2013. Elikkä siellä mitoitukset ovat nyt näin matalat, ja se laatusuositus on se, mitä luetaan opiskelijoiden keskuudessa sairaanhoito-opistoissa, mitä luetaan työpaikoilla, mihin työsuojeluvaltuutetut, luottamusmiehet kiinnittävät huomiota, kun me puhumme hyvästä mitoituksesta. Näin olen itsekin tehnyt luottamusmiehenä toimiessani — silloin kyllä mitoitukset olivat korkeammat.

Mutta oli niin tai näin, ei meidän pitäisi sinne historiaan katsoa, vaan meidän pitäisi tehdä kaikkemme, kaikkien, että me saisimme tämän terveydenhuoltosektorin, vanhustenhoidon, potilasturvallisuuden — kaikki ne teemat, mitä liittyy ihmisen hoitamiseen — oikealle tolalle. Me olemme kuulleet Valviran selvityksiä, saamme varmasti jokainen erilaisilta hoitajaliitoilta postia, sähköpostia, jossa kerrotaan, millainen tilanne Suomessa on.

Edustaja Sari Tanus, kerroitte juuri sen realismin: kyllä, yöaikaan on yksi yöhoitaja. Olen itse tehnyt 13 vuotta yötöitä, niin että tiedän sen, millaista on olla yksin yöhoitajana vuorossa, jos on paljon hoidettavia. Kyllä siinä joutuu miettimään, mitenkä ehdit työsi tehdä ja mitä kaikkea sen työvuoron aikana sitten teet. Ja varsinkin yksin myös vastuun kantaminen on raskasta. Mutta on juurikin niin, että kyllä meillä on hyvä henkilökunta. He pystyvät siihen, mutta ei voi venyä loputtomiin.

Hoitajamitoituksen taustallahan oli ajatus siitä, että kun meillä on erilaisia yksiköitä, niin jos siellä hoitopaikassa on joku asiakas, potilas, vanhus — millä nimellä me heitä kutsummekaan — joka tarvitsee vähemmän hoivaa, niin se heikennys kohdistettaisiin sellaiseen henkilöön, joka pärjää vaikkapa yhden hoitajan hoidettavana. Mutta sitten kun me puhumme raskaasti hoidettavasta, eli jos siellä yksikössä on vaikka sellainen halvaantunut, ikääntynyt ihminen, joka tarvitsee kahden ihmisen hoivapanoksen, niin tietenkään siitä ei voida heikentää.

Eli tällaisia ajatuksia oli, mutta kyllähän me kaikki hoitotyön konkarit — me, jotka olemme sen arjen nähneet, niin lääkärit, jotka ovat kohdanneet potilaita, kuin myös hoitajat — tiedämme, että on hyvin epärealistista hakea säästöä sieltä, missä ihmiset ovat hiljaisia, eivät vaadi mitään, tyytyvät siihen, mitä heille annetaan. Mikään ei ole niin kauhea tilanne kuin se, että vanhan ihmisen käsi tulee sairaalasängyn ylitse ja anoo ja pyytää apua, jos et ole sitä antamassa. Se on todella hirveä tilanne, ja se satuttaa myös hoitajia.

Olen itse hoitajana kyllä tästä asiasta kantanut huolta ja kannan jatkossakin ja tulen tekemään kaikkeni, että saan ääneni kuuluviin. Ei tämä varmasti ole yhden naisen sota, mutta kyllä minä hoitajana puhun sydämeni kautta nyt, kun minä sanon, että vanhuksilla pitää olla hyvä hoito ja tehkäämme kaikkemme, että tämä toteutuisi.

17.49 **Tytti Tuppurainen sd:** Arvoisa herra puhemies! Tuoreimmat luvut Suomen talouskehityksestä antavat vaimeaa toivoa talouden suunnan muuttumisesta. Viime vuodelle kirjattiin vaatimaton kasvuluku, ja alkuvuonna on tullut lisää merkkejä paremmasta. Käännettä ei ole tarpeen ihmetellä, eikä hallituksella ole aihetta ottaa siitä kunniaa. Suomi on kärsinyt vuosien ajan investointilamasta, ja jossain vaiheessa liike-elämän investoinnit on tehtävä. Tehtaat ja logistiikkakeskukset on ajanmukaistettava, rakennuksia korjattava ja uusia pystytettävä. Mikäli vetoapua on luvassa, kasvu jatkuu Suomen vientimaissa, Britannia pysyy EU:ssa ja Kiinan velkakupla hallinnassa, niin voivat ulkoiset olosuhteet kantaa vientivetoista Suomea vaikeiden lähivuosien ylitse. Mutta pelkkään hyvään tuuriin ei voi turvautua, tarvitaan myös omia toimia.

Kilpailukykysopimus ja sen mukaiset työehtosopimukset ovat hyvä lähtökohta näille omille toimille. Sopimusta on arvosteltu, ehkä osin aiheestakin, mutta silti sen vaikutukset ovat voittopuolisesti hyviä. Sopimus parantaa Suomen hintakilpailukykyä leikkaamalla palkkakustannuksia. Sen tavoitteena on, että seuraavakin neuvottelukierros tukee Suomessa tehtävän työn kilpailukyvyn edistämistä ja työllisyyttä. Viime mainittu saavutus on tietysti lunastettava jokaisella tulevalla kierroksella erikseen. Se vaatii työmarkkinaosaamista myös hallitukselta nopeasti muuttuvassa sopimusympäristössä.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden kehyskautta pitemmällä aikavälillä meillä on syytä huoleen. Moni vaikutusvaltainen taloustieteen edustaja on varoittanut, että finanssikriisin jälkeen alkanut hitaan talouskasvun aika voi olla pitkäaikainen ilmiö. Maailman väestönkasvu on hidastumassa, ja niin Euroopassa, Aasiassa kuin Pohjois- ja Etelä-Amerikassakin on odotettavissa työikäisen väestön kasvun pysähtyminen ja kääntyminen laskuun. Työpanoksen ohella myös työn tuottavuuden kasvu on hiipumassa. Ehkä globaali kasvu saa tulevaisuudessa vauhtia ict-teknologiasta tai biotieteistä, mutta viime vuosien kokemuksen perusteella on tunnustettava, että kyse on toiveista, ei ennusteista. Edellä sanotut ongelmat koskettavat myös ja aivan erityisesti Suomea. Väestömme ikääntyy, työvoima vähenee. ja tuottavuus polkee paikallaan.

Hallituksen talouspolitiikan päälinjasta saa hakea ratkaisuja suuriin haasteisiin. Tarvitsisimme voimakkaan työllisyysstrategian, ei vain työttömien syrjäytymisen torjumiseksi vaan myös työvoiman tarjonnan turvaamiseksi. Tähän hallituksen leikkaukset subjektiiviseen päivähoito-oikeuteen sopivat mahdollisimman huonosti, sillä ne heikentävät pienten lasten vanhempien työssäkäyntiä ja siten työvoiman tarjontaa.

Olisi paikallaan, että julkiseen talouteen muodostuvaa liikkumavaraa käytettäisiin pienten ansiotulojen verotuksen keventämiseen ja työllistymisen verokiilan kaventamiseen. Jopa kohtuullinen riskinotto julkisen talouden tasapainon suhteen olisi tässä sallittua. Työn tuottavuudelle puolestaan ei voi olla otollista, että koulutukseen suunnataan kovia leikkauksia. Olemme ajautumassa ennennäkemättömään tilanteeseen, jossa työmarkkinoille tulevat ikäluokat ovat vähemmän koulutettuja kuin vanhemmat ikäluokat.

Arvoisa puhemies! Kehyspäätökseen kirjattavat hallituksen toimet julkisen talouden kehittämisessä ovat tärkeitä Suomen selviämisessä ja suomalaisten taloudellisen turvallisuuden ja hyvinvoinnin varmistamisessa. Julkinen talous voi olla kansantaloutta jarruttava taakka tai sen kehityksen tuki. Talouden rakennemuutos on aloitettava julkisen vallan omista toimista. Hallitus on edeltäjiensä tapaan ymmärtänyt, että sosiaali- ja terveyspalveluiden uudistus on varainkäytön ja työpanoksen vuoksi avainasemassa. Valitettavasti tämäkään hallitus ei ole pysynyt asetetuissa aikatauluissa. Vielä valitettavampaa on, että sen tärkeysjärjestys vaikuttaa nurinkuriselta. Hallitus on päättänyt uudesta hallinnon tasosta,

maakuntajakoon perustuvista itsehallintoalueista. Niiden lukumääräkin on jo päätetty. Vieläkään ei ole selvinnyt, miten maakuntahallinnolla ratkaistaan sote-uudistuksen avainkysymykset. Vaikeat asiat vaativat huolellista valmistelua. Oppositio olisi tässäkin valmis auttamaan hallitusta neuvoillaan, aivan kuten se oli valmis antamaan tukensa kilpailukykysopimukselle. Isoissa uudistuksissa pitää olla valmiutta tiedostaa, että vaikka yksi hallituskokoonpano asian päättää, niin hyvinkin toinen joukko sen aikanaan toimeenpanee.

Puhemies! Mitään politiikkaa ei tehdä kansallisesti. Varsinkaan talouspolitiikkaa ei tehdä muista erillään. Suomen oman talouden kasvun ja julkisen talouden vakauden turvaaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä Euroopan unionin jäsenmaiden ja erityisesti euroalueeseen kuuluvien maiden kesken. Suomen on oltava aktiivinen ja rakentava toimija. Sen on ylläpidettävä ja palautettava asema, jossa sitä kuultiin muissa jäsenmaissa.

17.54 **Hannakaisa Heikkinen kesk:** Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön tämänpäiväinen ennuste kertoo, että Suomen talous kasvaa tänä vuonna 1,4 prosenttia edellisvuodesta. Kasvun veturina on kotimainen kysyntä. Talouden ennustetaan kasvavan ensi vuonna prosenttiyksiköllä ja 1,3 prosentilla vuonna 2018. Vastaavanlaisia positiivisia signaaleja on viime viikkoina kuultu muitakin. Näyttää siltä, että Suomi-laivan suunta on kääntymässä. Se tarkoittaa: on siis tehty oikeansuuntaista politiikkaa.

Vähän aikaa sitten aikaan saatu kilpailukykysopimus osoitti, että Suomessa pystytään edelleen sopimaan. Missään toisessa Euroopan maassa vastaavaan ei ole kyetty. Ennen kaikkea kiitos tästä kuuluu vastuunsa tunteneille liitoille ja sitkeälle pääministerille, joka vastoinkäymisistä huolimatta jatkoi ponnisteluja ratkaisun aikaansaamisessa. (Ilkka Kanerva: Emme epäilleet!)

Arvoisa puhemies! Nyt on sitten yhteistyössä voimistettava tätä työllisyys- ja talouskäännettä, jotta Suomi saadaan todella nousuun. 110 000 työpaikan tavoitteesta on pidettävä kiinni. Tilastokeskuksen mukaan yksityiselle sektorille on nyt tullut 40 000 työllistä enemmän kuin oli vuosi sitten. Myös nuo talouden kasvua tukevat investoinnit on saatava nopeasti liikkeelle. Hallitus on päättänyt lähes 3 miljardin euron panostuksista teihin, ratoihin ja muihin väyliin sekä tietoliikenneyhteyksiin. Nämä investoinnit elvyttävät taloutta, parantavat työllisyyttä ja ennen kaikkea turvaavat elämän edellytyksiä joka puolella Suomessa.

Arvoisa puhemies! Työllisyyden parantamisen ja etenkin nuorten pitkäaikaistyöttömien työllistämisen on oltava elokuun budjettiriihen ykkösasia. Myös työtä pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten turvaamiseksi on jatkettava määrätietoisesti. Keskusta edellyttääkin, että hallitus jatkaa myös maatalouden tukalan tilanteen helpottamista ja tekee kriisirahoituspäätöksen viipymättä ja viimeistään sen jälkeen, kun EU-ratkaisut tiedetään. Kuten debattipuheenvuorossa totesin, mitä enemmän me saamme työllisyyttä paranemaan, sitä kestävämmin voimme huolehtia yhteiskuntamme heikompiosaisista ja pitää Suomen ehyenä.

Arvoisa puhemies! Haluaisin vielä nostaa oman toisen valiokuntani, sosiaali- ja terveysvaliokunnan, lausunnosta tähän asiaan juuri tämän hoitajamitoitusasian, jota myös debatissa tässä sivusimme. Valiokuntakin näkee sen omassa lausunnossaan, että hoidon laatua ympärivuorokautista hoivaa antavissa yksiköissä ei turvata yksin henkilöstön kaavamaisella mitoituksella. On huomattava, että niin hoiva- kuin muissa työyhteisöissä, olipa sitten kyse konepajasta taikka mistä tahansa muusta ei hoitoa liippaavastakaan työalasta, on esimiestyöllä, työnjohtamisella, työnjaolla ja omaksutulla työkulttuurilla valtava merkitys

ihmisten työssäjaksamiseen ja myös siihen, minkälaista laatua työstä tulee. Mutta takaisin tuohon hoivan puoleen: siellä myös asumisympäristön ja hoitoympäristön fyysisillä tekijöillä ja sitten tukipalveluihin osoitetun henkilökunnan määrällä ja toimintatapojen muutoksilla voidaan vaikuttaa hoitohenkilökunnan tarpeeseen. Nämä ovat todella tärkeitä asioita.

Arvoisa puhemies! Vielä lopuksi kiitos tämmöisestä eräästä hyvin tärkeästä panostuksesta suomalaisen terveydenhuollon, terveysteknologian ja tämän alan viennin tulevaisuuteen. 17 miljoonan euron panos genomi- ja syöpäkeskusten perustamiseen on valtavan hieno, hatunnoston arvoinen teko tältä hallitukselta. Se parantaa osaltaan suomalaista lääkehoitoa, se parantaa ihmisten kykyä saada paras mahdollinen hoito, mutta sillä on avainasemarooli myös siinä, että tämän teknologian ja osaamisen vientimahdollisuuksia parannetaan.

18.00 **Timo V. Korhonen kesk:** Arvoisa puhemies! Kehysten antamisen aikaan talouden näkymät olivat erityisen vaikeat, mutta nyt pari kuukautta myöhemmin on monella tavalla helpottavaa todeta, että muun muassa kilpailukykysopimuksen myötä Suomi on nyt itse ottanut sisäisiä askeleita merkittävällä tavalla positiivisempaan suuntaan. Arvostan erittäin paljon työmarkkinaosapuolia, että tämä työntekijöille hankala sopimus saatiin aikaiseksi, jotta suomalaisen työn ja yritysten kilpailukyky pystyy parantumaan ja Suomen talouden mahdollisuudet maailmanlaajuisilla markkinoilla vahvistuvat. Suomen taloushan nousee vain uusien työpaikkojen kautta, mutta tietysti on selvää, että tämän kilpailukykysopimuksen myötä myös tulevat veronalennukset pitävät talouden pyöriä osaltaan pyörimässä. Toivotaan siis, että kesä tuo vielä sopimukseen lisää kattavuutta ja veronkevennykset sitä myötä kasvavat. Myönteistä tässä kilpailukykysopimuksessa oli myös se, että tämä sopimus osoittaa sen, että tiukan paikan tullen Suomi kykenee toimimaan yhdessä ja sopimaan asioista.

Talouskehysten osalta muutama huomio eri sektoreista. Haluan myös kuntapäättäjänä korostaa hallituksen kestävää suhdetta kuntatalouteen, johon myös valtiovarainvaliokunta mietinnössään oikeutetusti kiinnitti huomiota. Kunnille ei tämän hallituksen aikana ole annettu niiden taloutta heikentäviä lisävelvoitteita. Vihdoinkin meillä on myös konkreettisesti käytössä rahoitusvastuun periaate. Tässä kaiken kaikkiaan on suuri ero edelliseen hallitukseen, joka kiristi kuntataloutta omilla toimillaan lähes kriisitilaan. Kuntienkin talous- ja verokehityksen puolesta pitää tietysti toivoa talouden kasvua. Talouskasvuhan varmistaisi tehokkaimmin myös kuntien tehtävien hoitamisen. Pidän myös hyvänä sitä, että julkisen talouden suunnitelman tekstiosa huomioi positiiviseen sävyyn kunnissa tehdyn työn talouden tervehdyttämiseksi. Kunnissahan on viime vuosina tehostettu valtavasti toimintaa ja toimintamenojen kasvua on saatu hillittyä menestyksekkäästi. Samaa kulukuria varmasti kunnissa jatketaan, mikä tuottaa vielä tällä kehyskaudellakin säästöä koko kuntatalouteen. Kaiken kaikkiaan on merkille pantavaa, kuinka kunnat ovat tehostaneet taloudenpitoaan noudattamalla hyvää henkilöstöpolitiikkaa. Irtisanomisia tai lomautuksiakaan ei ole laajassa mittakaavassa nähty, hyvä niin.

Kolmantena maatalous. Valtiovarainvaliokunta huomioi mietinnössään tämän alan ongelmat. On myönteistä, että myös puolueet ovat maatalouden tulevaisuudesta yhteisesti huolissaan. Niin pitääkin olla. Maatalouden yrittäjätulo on monella tavalla romahtanut, ja romahtamisen syyt ovat kaiken kaikkiaan sellaisia, joihin viljelijät pääosin ovat itse syyttömiä. Valtiovarainvaliokunta toteaakin aivan oikein mietinnössään sen, että Suomen maa-

taloustuotanto on turvattava ja on löydettävä keinot, joilla maatalousyrittäjät selviytyvät vaikean tilanteen yli. Nythän muutamia päätöksiä on jo tehty: Myönnetään takauksia erityisille maksuvalmiuslainoille, myönnetään helpotuksia ja korkotukia valtion lainoille ja niin edelleen. Myös muutamia tukiratkaisuja, kokonaisia tukiratkaisuja, on tehty, mutta oleellista on myös huomata se, että meidän pitää löytää ratkaisuja, joilla maatalouden kannattavuus pitkässä juoksussa pystytään turvaamaan.

Hallintovaliokunnan varapuheenjohtajana tervehdin luonnollisesti ilolla sitä, että poliisin toimintamäärärahoja lisätään nyt 5 miljoonalla eurolla ja kehyskauden loppuvuosina 10 miljoonalla eurolla. Myös suojelupoliisi saa toimintansa turvaamiseksi lisää rahoitusta. Mutta kokonaisuutena tietysti sisäministeriön hallinnonalan kehyskausi tulee olemaan määrärahojen puitteissa enemmän kuin haastava. Kehyksessä kuitenkin tunnistetaan aivan oikein se, että sisäisen turvallisuuden tasoa ei voida riskeerata taloushaasteista huolimatta. Sisäinen turvallisuus on oikeudenhoidon ja ulkoisen turvallisuuden ohella niitä ydintehtäviä, joista valtion on kaikissa tilanteissa itse huolehdittava.

Arvoisa puhemies! Tästä puhujapöntöstä myös puhemiehelle oikein hyvää kesää.

18.05 **Niilo Keränen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Ensiksi muutama sana tästä talussuunnitelman kokonaisuudesta.

Kuten ollaan tässä kuultu, talouskasvu näyttäisi olevan juuri ja juuri alkamassa. Kasvu tulee kuitenkin olemaan lähivuosina niin niukkaa, ettei se millään riitä täyttämään sitä kuoppaa, minkä pitkä taantuma on aiheuttanut. Kasvu ei mitenkään riitä rahoittamaan nykyisiä rakenteita eikä kansalaisten palveluja. Sen takia tarvitaan muun muassa sopeutusta.

Kuluneen vuoden aikana tehdyt leikkaukset ovat osa tätä. Näitä jo nyt tehtyjä säästöjä vähennettäessä on itseni ainakin pitänyt aina silloin tällöin kysyä itseltäni, onko tämä liikaa, voisiko tämän tai tuon säästön tehdä toisin taikka korvata jollakin muulla tavalla. Erityisesti ajattelen tässä paljon sairastavia ikäihmisiä, joiden tulona on takuueläke ja menoina kasvavat lääkekustannukset ja nousevat sairaanhoidon maksut.

Rouva puhemies! Sopeutustoimilla on tarkoitus saada kasaan julkisen talouden kustannustason putoaminen 4 miljardilla eurolla. Vähän pitemmällä aikavälillä talouskasvun sekä työllisyyden paranemisen on tarkoitus parantaa julkisen talouden rahoitusta vielä 1—1,5 miljardilla. Kasvun sekä kilpailukyvyn parantaminen onkin yksi hallituksen tärkeimmistä tavoitteista.

Vielä pitemmällä aikavälillä hallitus ilmoittaa pyrkivänsä muun muassa normien purun, julkisten tehtävien karsimisen, uudella tavalla tekemisen, digitalisaation sekä soten avulla parantamaan rahoitustasoa vuositasolla vielä 4 miljardin euron verran. Soten osuus siitä on ratkaiseva. Jos nämä onnistuvat, on joskus ensi vuosikymmenen puolivälin jälkeen ehkä jo mahdollista päästä lyhentämään kasvavaa velkataakkaa.

Rouva puhemies! Tämän yleisnäkemyksen lisäksi ajattelin sanoa kehyksistä muutaman kriittisen sanan vain yhdeltä sektorilta eli sotesta. Varsinainen sote-uudistushan on tulossa voimaan vasta kehyskauden lopulla, ja siitä odotetaan säästöjä sitten vasta vuosikymmenen kuluttua. Mutta kuitenkin jo ensi vuonna on tarkoitus saavuttaa säästöjä terveydenhuollossa uudistamalla terveydenhuoltolakia ja siihen liittyviä asetuksia. Kehystekstin mukaan näillä pyritään sairaalaverkon tiivistämiseen, ja nämä tekstit ovat jo lausuntokierroksella. Kyse on siis kehyskauden ensimmäisen vuoden toimenpiteistä, jotka kuitenkin omalta osaltaan tulevat viitoittamaan niitä rakenteita, joita tulevassa maakunta- ja sote-uudistuksessa tullaan ehkä näkemään. Juuri tässä piilee näiden uudistusten uhka.

Jos nykyisten keskus- ja aluesairaaloiden toimintoja työnjaon nimissä rajoitetaan liikaa, seuraa ensivaiheessa se, että kansalaisten välttämättömät sairaalapalvelut karkaavat kauas. Onhan kaikkien tunnustama tosiasia, että sosiaali- ja terveydenhuollossa nimenomaan erikoissairaanhoito on meillä se toimiva osa — pitääkö siihen puuttua ensiksi vai eikö olisi parempi keskittyä korjaamaan perusterveydenhuoltoa?

Toisessa eli sitten varsinaisessa sote-vaiheessa seuraa sitten se, että yksityinen sektori, pääasiassa suuret kansainväliset firmat, rakentaa omat sairaalansa korvaamaan alas ajettujen pienempien sairaaloiden toimintoja. Valinnanvapaudesta nauttivien kansalaisten kannalta tämä kuulostaa hyvältä asialta, mutta pienten ja keskisuurten kotimaisten yritysten sekä kansantalouden kannalta tilanne on onneton, kustannuksia lisäävä eivätkä tavoitellut sote-säästöt kyllä toteudu.

Rouva puhemies! Sitten seuraa se kolmas vaihe. Nämä pääasiassa päivätoimintaan keskittyvät yksityissairaalat tulevat imemään julkiselta sektorilta työvoiman, niin että tärkeät julkiset velvollisuudet, kuten päivystys- tai syöpähoidot, opetus- ja tutkimustoiminta, vaarantuvat. Jopa ne 12 laajan päivystyksen sairaalaa tulevat olemaan suurissa vaikeuksissa monien erikoisalojen päivystyksen kanssa.

Arvoisa rouva puhemies! Kun näitä lakeja nyt sitten ryhdytään lausuntokierroksen jälkeen laatimaan lopulliseen muotoonsa, olisi keskitetyn ja kategorisesti määrätyn työnjaon sijasta todella pystyttävä luottamaan paikalliseen ja alueelliseen osaamiseen. Nykysairaanhoitopiireissä ja tulevissa maakunnissa kyllä tiedetään parhaiten, millainen erikoisalavalikoima kussakin sairaalassa pitää olla.

18.11 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäisenä, ettei vaan unohdu, kannatan edustaja Viitasen esittämien vastalauseiden numero 1 ja 7 mukaista kannanottoa. Ja nyt sitten varsinaiseen puheeseen.

"Kun puhutaan nuorista, puhutaan tulevaisuudesta", näin sanoi kirjailija Maria Jotuni aikanaan. Hallitus sanoo tekevänsä säästöpäätöksiä nuorten takia, mutta olen kyllä eri mieltä siitä, miten nämä auttavat lapsiamme ja nuoriamme. Hallitus ei ole lainkaan laskenut, minkälaisia ongelmia ja kasvavia kustannuksia nyt tehdyt säästöt tulevat aiheuttamaan tulevaisuudessa. Nyt ollaankin tekemässä samoja virheitä kuin 1990-luvun laman hoidossa aikanaan tehtiin.

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos THL on selvittänyt tutkimuksessaan sitä, mitä kuuluu 1990-luvun lapsille ja nuorille aikuisina. Tulokset ovat huolestuttavia. Nuorina aikuisina lama-ajan lapsista ja nuorista viidesosa kärsi mielenterveysongelmista, lähes neljäsosa oli toimeentulotuen asiakkaita ja yli neljäsosa oli joutunut tavalla tai toisella oikeuslaitoksen kanssa tekemisiin. Vaikeudet kasautuvat erityisesti vain perusasteen suorittaneille. Ammatillinen koulutus näyttää suojaavan monelta ongelmalta, ja yleisemminkin voidaan sanoa, että koulutuksella on suuri merkitys syrjäytymisen ehkäisemisessä ja hyvinvoinnin edistämisessä. Samassa THL:n tutkimuksessa huomattiin myös, että lapsuudenaikainen köyhyys on vahvasti yhteydessä tuleviin hyvinvointiongelmiin. Lapsuudenaikainen pitkäkestoinen köyhyys altistaa lähes kaikille tutkituille hyvinvointiongelmille, kuten koulupudokkuulle, mielenterveyshäiriöille, toimeentulotukiasiakkuuksille, rikollisuudelle, työkyvyttömyydelle, kodin ulkopuolisille sijoituksille ja työttömyydelle. Nyt ollaan siis tekemässä samoja virheitä, ja lapsiperheköyhyys onkin selvässä kasvussa.

Talousvaikeuksissa kamppailevilla vanhemmilla ei ole usein voimia huomata lasten tarpeita ja tukea heitä oikealla tavalla. Hallituksen päätökset kasvattaa ryhmäkokoja päiväko-

deissa ja kouluissa tarkoittavat sitä, että lasten mahdollisuudet saada henkilökohtaista tukea myös muilta aikuisilta heikkenevät.

Hallitus ei ole edelleenkään tehnyt uskottavia vaikuttavuusarviointeja tehdyistä ja tulevista leikkauksistaan. Leikkaukset ovat kohdistuneet ja kohdistuvat erityisen paljon niihin, jotka ovat nykyisin juuri ja juuri köyhyysrajan yläpuolella ja viimesijaisen sosiaaliturvan ulkopuolella. Leikkausten myötä yhä useammat ihmiset ajautuvat köyhyyteen. Leikkaukset kohdistuvat kasautuvasti samoihin ihmisiin ja perheisiin ja voivat aiheuttaa vakavia ja pitkäaikaisia seurauksia.

Arvoisa puhemies! Jokainen ymmärtää, että ilman ammatillista koulutusta työllistyminen nykyisessä työelämässä on vaikeaa. Siksi onkin huolestuttavaa, että uusimpien selvitysten mukaan joka viides 20—24-vuotiaista nuorista aikuisista on pelkän peruskoulun varassa. Arvio koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevista 15—28-vuotiaista vaihtelee 71 000:sta 118 000:een, mikä tarkoittaa noin 8—13:ta prosenttia koko ikäluokasta.

Viime hallituskaudella käynnistynyt nuorten aikuisten osaamisohjelma kohdentui tehokkaalla tavalla juuri tähän ongelmaan. Sen avulla koulutettiin ilman ammatillista koulutusta olevia nuoria aikuisia ammattiin. Nyt Sipilän hallitus on päättänyt lopettaa tämän ohjelman ja haluaa ohjata tämän ryhmän hakemaan muuhun ammatilliseen peruskoulutukseen. Samanaikaisesti valtiorahoitteiseen oppilaitosmuotoiseen ammatilliseen peruskoulutukseen kohdistuu 190 miljoonan euron säästöt, ja tämä tulee väistämättä vähentämään koulutustarjontaa. Lisäksi tämän niin sanotun NAO-ohjelman tehokkuus perustui osittain siihen, että opinnot oli suunniteltu vastaamaan juuri nuorten aikuisten erityistarpeisiin.

Kaikki nämä toimenpiteet ovat vastoin hallituksen kärkihankkeita, joiden tavoitteena on vähentää koulutuksen ja työelämän ulkopuolella olevien nuorten määrää. Kun tähän lisätään vielä nuorisotakuun alasajo, niin ei ole ihme, että nuorisotyöttömyys ja nuorten syrjäytyminen on jälleen kasvussa. Koko hallituskaudelle varattu 10 miljoonan euron määräraha yhteisötakuun toteuttamiseen ei riitä koko ajan kasvaviin tarpeisiin. Hallituksen paljon mainostama yhteisötakuu ei tuo mitään apua vailla ammatillista tutkintoa olevien nuorten aikuisten eikä vastavalmistuneiden nuorten tilanteeseen.

Jos tämä on hallituksen käsitys siitä, mikä on tulevaisuuden rakentamista seuraaville sukupolville, niin pahalta näyttää.

18.16 **Pertti Hakanen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Taivaanrannassa on näkyvissä valonpilkahduksia. Taloutemme osoittaa pitkän, synkän jakson jälkeen elpymisen merkkejä. Viimeksi tänään saimme lukea eri medioista, kuinka valtiovarainministeriö kirkasti ennustettaan tämän vuoden talouskasvusta. Tilastokeskuksen mukaan yksityisellä sektorilla on nyt yli 40 000 työllistä enemmän kuin vuosi sitten. Vaikka kasvun povataan olevan vaimeaa lähivuosina, tämä on silti erinomainen merkki.

Kun pääministeri Sipilän ensimmäinen hallitus reilu vuosi sitten aloitti taipaleensa, se sai käsiteltäväkseen erittäin vaikean tilanteen. Suomen taloutta oli hoidettu lyhytnäköisellä otteella, sillä istuneiden hallitusten päätöksentekokyky ei ollut riittänyt niihin kipeisiin mutta eniten kaivattuihin päätöksiin. Tämä hallitus laittoi ensi töikseen liikkeelle nämä päätökset, linjasi ensimmäisen vuotensa aikana muun muassa vaaditut 4 miljardin sopeutukset, maakunta- ja sote-uudistuksen, liikennehankkeet, liikennealan uudistukset ja sai lopulta yli vuoden kestäneen neuvottelutyön jälkeen aikaan kilpailukykysopimuksen syntymisen. Nämä ovat erittäin merkittäviä tekijöitä kotimaamme talouden kasvulle. Pelkästään kilpailukykysopimuksen on arvioitu tuovan työtä 35 000—40 000 suomalaiselle. Saman-

aikaisesti talouttamme elvyttävät kärkihankkeiden investoinnit esimerkiksi tiestöön. Ne omalta osaltaan parantavat työllisyyttä ja turvaavat elämisen edellytyksiä koko maassa tasaisesti.

Arvoisa puhemies! On kritisoitu, että hallitus ei luo työpaikkoja tässä ja nyt. Siksi haluankin vielä täsmentää, että tällaisia taikatemppuja työn luomiseen hetkessä ei ole. Ei yrittäjäkään pysty kasvattamaan myyntiään ostamalla omia tuotteitaan. Kaikkihan sen ymmärtävät, ettei tällainen kasvu perustu aitoon kysyntään. Siksi Suomenkin ainoa tapa, millä pitkällä tähtäimellä työpaikkoja saadaan kestävästi luotua, on kilpailukykymme parantaminen. Tämä on ollut myös juuri maahamme syntyneen kilpailukykysopimuksen peruste. Se luo kestävällä tavalla kysyntää, joka tuo mukanaan työpaikkoja.

Vaikka kilpailukykysopimus on saatu maaliin, on tulevan syksyn pääteeman oltava työllisyyden kasvun vauhdittaminen. Hallitus pitää kiinni 110 000 työpaikan tavoitteestaan, joka on aivan realistista saavuttaa, mutta töitä tämän eteen joudutaan tekemään hartiavoimin. Ennen kaikkea tämä vaatii, että pk-yritysten toimintaa tuetaan, sillä sieltä löytyy se vahvin kasvupotentiaali. Hallitus on jo ryhtynyt tähän työhön valmistelemalla työllisyys- ja yrittäjyyspakettinsa. Nämä tuovat kaivattua lisähuomiota yritysten syntymis- ja kasvamisedellytyksille. Tämän valmistelutyön onkin jatkuttava määrätietoisesti ja vauhdikkaasti. Työn tekemisen ja yrittäjyyden muodot ovat jatkuvassa muutoksessa, johon meidän on pystyttävä lainsäätäjinäkin vastaamaan. Nykyiset yrittäjyyden edistämisen muotomme eivät kaikilta osin riittävästi huomioi tätä murrosta, minkä vuoksi keinovalikoimaamme on päivitettävä. Samoin on huolehdittava nykyisistäkin työpaikoista. Esimerkiksi kaikki 300 000 eri puolilla elintarvikeketjua olevat työpaikat tulee hallituksen toimin syksyllä turvata. Tässä merkittävässä roolissa tulee olemaan maatalouden kriisin ratkaiseminen. Jopa jo tämän kesän aikana saatamme viivästyneiden päätösten vuoksi menettää lukuisia työpaikkoja tällä sektorilla. Kotimainen ruuantuotanto on turvattava, ja sen eteen on tehtävä töitä hartiavoimin.

Arvoisa puhemies! Näissä puheenvuoroissamme meidän on katsottava voimakkaasti eteenpäin eilisen sijaan. On tärkeää, että pienestäkin positiivisesta luodaan vaikeiden aikojen jälkeen merkittävää positiivisuutta. Näin syntyy kierre, joka parhaimmillaan ruokkii itseään jatkuvasti suuremmille kierroksille. Uskonkin, että olemme kuluneen vuoden aikana olleet todistamassa taloutemme taitekohtaa kohti kasvun aikoja. — Hyvää kesää!

18.20 **Pia Viitanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Halusin käyttää tämän puheenvuoron, kun tässä osui korvaan tämä, mistä olemme usein sosialidemokraatteina puhuneet, että olisi pitänyt tehdä työllisyystoimia. Pitää tehdä työllisyystoimia tässä ja nyt, ja niitä on mahdollista tehdä. Ensinnäkään ei voi olla niin, että tässä tilanteessa nyt leikataan työllisyysmäärärahoja. Mutta sitten on näitä uusia työpaikkoja luovia toimia, kuten esimerkiksi investoinnit kotien rakentamiseen, homekouluihin, kaikkeen tähän. On myös mahdollista tehdä tässä ja nyt toimia, jotka parantavat yrittäjyyttä. Olemme esittäneet muun muassa ensimmäisen työntekijän palkkaamisessa tehtävää verovähennystä. Rinteen malli on, että passiivista työttömyysturvaa siirretään aktiiviseen toimintaan. Me olemme laskeneet, että tässä ja nyt työpaikkoja meidän vaihtoehdollamme syntyisi noin 35 000. Eli on täysin mahdollista tehdä täsmätoimin työpaikkoja tässä ja nyt, ja se huoli, mikä meillä on ollut, on se, että tässä on vuosi kulunut — hallitus on istunut vuoden ja körötellyt hitaita raiteita, ja siksi tämä ongelma on tässä, siksi työllisyys pahenee, siksi velkaantuminen lisääntyy. Ja tässä (Puhemies koputtaa) on se asia, mistä olemme olleet hyvin kriittisiä.

18.21 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Suomen työllisyysasteissa on kolme erityistä kipukohtaa. Ja niin kuin edustaja Viitanen tässä sanoi, nuo kaikki tarvitsevat erityyppisiä täsmätoimia, jotta ne tulevat autetuiksi.

Yksi on nuoret miehet. Heille esimerkiksi nuorisotakuu, koulutuksen tehokkaammat toimet ja se, että muutetaan myös koulutuksen tekemisen tapoja, ovat niitä lääkkeitä, joilla heitä voidaan saada koulutukseen ja sitä kautta työn syrjään kiinni. Mutta hallitus on ollut ajamassa alas etsivää nuorisotyötä ja yhteiskuntatakuuta, mikä ikävä kyllä on iso riski tälle kohderyhmälle.

Toinen on synnytysikäiset naiset. Me tiedämme, että perhevapaiden epätasainen jakautuminen on se, mikä alentaa synnytysikäisten naisten työssäkäyntiä. Ja tässä iso riski on päivähoitomaksujen korotus ja se, että päivähoidon laatua heikennetään esimerkiksi ryhmäkokoja kasvattamalla siten, että jopa 40 lasta saattaa olla samassa ryhmässä, kun on osaaikahoidosta kyse. Tuo ei houkuta äitejä töihin, koska suurin syy, miksi ajatellaan, että jäädään kotiin, ovat ne lapset, ja silloin se, jos päivähoidon laatu heikkenee, vaikuttaa naisten työssäkäyntiin.

Kolmas kipukohta on ikääntyneet miehet. Siinä tullaan tilanteeseen, jossa meidän työelämämme rakennemuutokset ovat murjoneet tätä joukkoa aika rankalla kädellä. Ja tässäkin iso huoli on siinä, että kun ministeri Orpo, tuore valtiovarainministeri, tässä sanoi, että hallitus on tuonut paketin, jonka tehtävänä on helpottaa työllistämistä, niin itse asiassa nuo työsopimuslain muutokset helpottavat irtisanomista, (Pia Viitasen välihuuto) ja riski on se, että kun nämä pitkään työelämässä olleet miehet joutuvat töistä rakennemuutoksen vuoksi pois ja jos firmalla sitten meneekin paremmin hetken päästä, niin ei enää tarvitsekaan palkata sitä vanhaa työntekijää vaan voi kurotella uusiin, tuottavampiin ja nuorempiin. Ja silloin meille jää isompi joukko ihmisiä, joiden on vaikea työllistyä uudelleen menetettyään työnsä.

Mutta, jos ajatellaan työ- ja elinkeinoministeriön ennustetta työllisyydessä, niin siinä on toki positiivista ja lupaavaa sen suhteen, että työllisyys paranisi. Ja tässä voi sanoa, että jatkohyötyä tuo kilpailukykysopimus, jonka työmarkkinajärjestöt ovat hallituksen avuksi tehneet. Mutta hallituksen omissa käsissä on pitkäaikaistyöttömyys. Ja sille oikeasti uhkaa käydä todella huonosti. Myös tuossa TEMin ennusteessa, ja niin kuin meidän nyt vasta julkaistut uudet työllisyystilastotkin osoittavat, pitkäaikaistyöttömyys on kasvanut voimakkaasti.

Kannattaisi muistaa, että lamalla on aina kolme aaltoa. Ensin sakkaa talous, sen jälkeen heikkenee työllisyys ja kolmantena näkyy sosiaalinen, julmin lama. Ja sitten kun nousu lähtee liikkeelle, ensin kyse on taloudesta, sen jälkeen lähtee työllisyys paranemaan, mutta tuo julmin, sosiaalinen lama jää jäljelle. Ja nyt uhkaa käydä niin, että hallitus omin toimin sekä syventää että pidentää tuota julmaa sosiaalista lamaa.

Jos ajattelemme pitkäaikaistyöttömyyden problematiikkaa, niin yli 60-vuotiaista 5 vuotta työttömänä olleista ihmisistä noin 1 prosentti työllistyy työmarkkinoille. Ja tästäkin joukosta osa tulee nimenomaan tukityömarkkinoille eikä avoimille työmarkkinoille. Tänä vuonna 14 henkeä on saanut tuon lottovoiton, ei sen useampi. 2 vuotta työttömänä olleista ihmisistä noin 9 prosenttia työllistyy avoimille työmarkkinoille. Loppujen ainoa toivo on tuetut työmarkkinat ja ne toimenpiteet, joita kutsutaan aktiiviseksi työvoimapolitiikaksi. Nyt yli vuoden työttömyyteen valuu ihmisiä, joilla osaaminen ja työkyky on kunnossa, mutta ilman apua se ei säily. Ja siksi on erityisen tärkeätä, että syksyn budjettiriihessä tehdään paitsi niitä toimia, joilla lisätään työpaikkoja, myös niitä toimia, jotka ehkäisevät pit-

käaikaistyöttömyyttä ja auttavat niitä ihmisiä, jotka ovat jo joutuneet sinne pitkäaikaistyöttömyyteen.

Hallituksen rakenneuudistuksissa siirretään työvoimapoliittinen koulutus TEMistä opetus- ja kulttuuriministeriön puolelle. Tämä sinänsä voi olla ihan perusteltua. Mutta vielä ei ole olemassa mallia, joka turvaisi sen, että työttömät pääsevät tuohon siirrettyyn koulutukseen. Ja jos tätä ei pystytä turvaamaan, niin työttömänä olevien, ja erityisesti pitkään työttömänä olevien, tilanne heikkenee entisestänsä. Ja vetoankin tässä teihin kaikkiin, että ne kriteerit sinne tulevat siten kirjatuiksi, että ei käy niin, että työvoimapoliittisen koulutuksen raha vain siirtyy opetusministeriön puolelle kattamaan niitä leikkauksia, joita koulutukseen on tehty. Toki sielläkin on kipeä tarve, mutta vielä kipeämpi tarve on niillä pitkään työttömänä olleilla ihmisillä. — Kiitoksia.

18.26 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 on huolella valmisteltu ja hyvin perusteltu. Se karmea tosiasia, että Suomen kansantalous on ollut alamäessä vuodesta 2000 saakka, on meille realismia, ja se on otettava huomioon kaikissa talouspolitiikan päätöksissä tästä eteenpäin seuraavina vuosina. Kansantalouden alamäki on saatava käännettyä nousuun. Muuta vaihtoehtoa Suomella ei ole. Matalasuhdanne on ollut meillä erittäin pitkä, ja se johtuu erittäin pitkälti meidän omista rakenteellisista ongelmistamme. Jotta pääsisimme uuteen kasvuun ja uusia työpaikkoja alkaisi syntyä ja äsken edustaja Filatovin puheessaan mainitsemat uudet työpaikat syntyisivät ja työttömät saisivat töitä, se syntyy vain aidon kasvun kautta. Totta kai me tarvitsemme työllistämistoimiakin, mutta kestävää työllisyyttä ei voida saavuttaa millään muulla kuin sillä, että laitamme julkisen talouden kuntoon. Mitään hokkuspokkuskonsteja tähän asiaan ei ole.

Velan varaan Suomen taloutta ei kerta kaikkiaan voi enää rakentaa. Me olemme kaikilta kolmelta luottoluokittajalta saaneet jo varoituksen, elikkä meidän luottoluokitustamme on laskettu, ja se tarkoittaa sitä, että kohtapuolin meidän valtionvelkamme korko lähtee nousuun ja jokainen prosenttiyksikkö, mitä korko nousee tulevaisuudessa, vie Suomen valtiontaloudesta miljardin pois, 100 miljardin velalla 1 prosentti on tasan miljardi. Se on totinen paikka, jos niin käy. Jos emme itse toimi, niin se päivä tulee aivan varmasti vastaan jo tällä vaalikaudella.

Oppositio on esittänyt erilaisia ihmelääkkeitä tämän tilanteen pelastamiseksi, mutta mitään ihmelääkettä ei ole. Muistamme kaikki sen ajan, jolloin Esko Ahon hallitus oikoi Suomen talouden tilaa katastrofitilanteesta kohti parempaa kasvua, ja sehän onnistui. Totta kai silloin oli meillä Nokia, mutta se karmea ja yksinkertainen totuus on se, että silloin Suomen talouden pelasti kaksi devalvaatiota, joiden yhteenlaskettu vaikutus Suomen valuutan ulkoiseen arvoon oli suurin piirtein 40 prosenttia. Ne olivat marraskuun 91 ja syyskuun 92 devalvaatiot. Jälkimmäisessä markka päästettiin kellumaan. Nämä devalvaatiot tekivät sen, että Suomen vienti lähti vetämään, ja Suomen talous lähti nousemaan. Nyt tätä d-pilleriä ei enää ole ja meidän on tehtävä se sisäinen devalvaatio. Sen devalvaation nimi on kilpailukyvyn parantaminen.

Haluan tässä puheenvuorossani kiittää työmarkkinajärjestöjä ja myöskin pääministeri Sipilää sitkeydestä ja tilannetajusta, että syntyi kilpailukykysopimus, mutta pitää muistaa, että kilpailukykysopimuksen vaikutus Suomen talouteen on kovin pieni vielä, mutta tie on erittäin oikea ja kannatettava. Se tarkoittaa, että meidän on jatkossakin pidettävä meidän tulopolitiikkamme ja finanssipolitiikkamme järkevänä, että pystymme saamaan Suomen

talouden kasvu-uralle, koska mitään muuta keinoa kansantaloutemme ja julkisen talouden parantamiseen meillä ei kerta kaikkiaan ole.

Jos katsotaan niitä vuoden 91 ja 90-luvun alun tilanteita, niin silloinhan olimme todella syvällä suossa. Voi sanoa, että nyt emme ole onneksi niin syvällä kuin silloin, mutta samat ainekset ovat kuitenkin pelissä tällä hetkellä. Toivon, että oppositiossakin tämä asia otetaan vakavasti ja tunnustetaan tosiasiat, koska se kuitenkin politiikassakin on kaiken viisauden alku.

Hallituksen tavoite on saada työllisyysaste nousemaan 72 prosenttiin, mikä itsessään hoitaisi julkisen talouden nykyistä tilaa paljon, paljon paremmaksi. Jokaiselta työttömältä, joka saadaan töihin ja maksamaan veroja, poistuvat tietenkin yhteiskunnan maksut sitten, työttömyyskorvausmaksut. Se on se tie, jota Suomen pitää kulkea. Suomi maksaa vuosittain työttömyydestä noin 5 miljardia euroa, missä on tasan 5 miljardia euroa liikaa. Jokaisen työttömän kautta, joka pääsee töihin, ja nimenomaan sillä, että oma taloutemme on lähtenyt kasvamaan ja vienti on lähtenyt vetämään, me sen uuden kasvun luomme.

Pitää muistaa, että tällä hetkellä se, että nykyinen kansantalouden kasvu on reilu 1,4 prosenttia tutkimusten mukaan, perustuu lähinnä kotimarkkinoiden toimivuuteen. Tähän on saatava lisää vielä viennin toimivuus, vientimarkkinat on saatava vetämään ja sitä kautta uusi kasvu alkuun. Muuta keinoa ei meillä valitettavasti ole. Koska aikanaan valitsimme tämän euron, jonka olosuhteissa nyt elämme ja jonka politiikkaa toteutamme, ja meillä ei ole sitä rahan ulkoisen arvon vaihtamismahdollisuutta enää olemassa, niin meidän on se kustannusten leikkaus tehtävä sisäisesti elikkä parannettava kilpailukykyä niillä keinoilla, mitä Suomella itsellään on. Se paikka, missä parannusta tehdään, on Suomen eduskunnan istuntosali. Tässä salissa tehdään ne päätökset, joilla Suomen talous saadaan nousemaan. Hokkuspokkuskonstien aika on ohi.

18.31 **Petri Honkonen kesk:** Arvoisa puhemies! Tänään saamissamme valtiovarainministeriön ennusteissa Suomen talous kasvaa aiempaa paremmin, arviolta 1,5 prosenttia. Voimme itse kukin havaita investointien ja kasvunäkymien parantumista useilla aloilla. Rakentaminen piristyy, ja yritykset näkevät omat tilaus- ja myyntinäkymänsä entistä paremmiksi. Muun muassa kotimaakunnassani Keski-Suomessa on ollut tällaista hyvää ja positiivista virettä ja kehitystä näkyvissä. Monia suotuisia näkymiä meillä siis kansantaloudessa tällä hetkellä on. Myös työllisyyden paranemisessa on ollut pieniä, joskin vielä epävarmoja viitteitä paremmasta.

Olen erityisen iloinen siitä, että olemme voineet nähdä varsinkin nuorisotyöttömyydessä, josta täällä on paljon tänään huolta kannettu, parannusta. On erittäin tärkeää, että kun hallitus on asettanut tavoitteekseen työllisyysasteen noston, niin pystymme erityisesti parantamaan nuorten työllisyystilannetta. Huoli, mitä täällä on esitetty, on aivan aiheellinen. Nuorten syrjäytymisen, niin työmarkkinoilta syrjäytymisen kuin muunkin sosiaalisen syrjäytymisen, kustannukset yhteiskunnalle ovat valtavat, ja tästä syystä tavoite kasvattaa työllisyysastetta on myös erittäin tärkeä nuorten kannalta.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden osana myös kuntien talous on ollut viime vuodet varsin kireää. Kuntapäättäjät ovat joutuneet monien kovien päätösten eteen. Meidän tulee muistaa, että isossa kuvassa työllisyyskehitys, kunhan se lähtee paranemaan, heijastuu ajan kanssa myös kuntatalouteen ja koko julkiseen talouteen positiivisesti. Korostan myös sitä, että Juha Sipilän hallitus on pitänyt kiinni linjauksestaan, jossa kuntien kustannusrasitetta ei lisätä, ja tästä tavoitteesta on jatkossakin syytä pitää kiinni, jos ei ole osoittaa lisää re-

sursseja kunnille uusien tehtävien hoitamiseen. Tämä on vakaan kuntatalouden hoitamisen edellytys.

Sipilän hallitus toteuttaa myös merkittäviä kasvupanostuksia. Liikenneinvestointeja tehdään, vaikka korjausvelkaa ei pystytäkään kokonaan kuromaan. Olemme kuitenkin painottaneet elinkeinoelämän mahdollisuuksia näiden liikenneinvestointien suuntaamisessa.

Kilpailukykysopimuksen merkitystä ei voi vähätellä. Sopimuksen hyväksyminen ja sen kattavuus tuovat Suomen talouteen kaivattua vakautta. Uskon, että sopimus nousee lähivuosina vielä arvoon arvaamattomaan, kun kustannuskilpailukykymme vakaa kehitys on nähtävillä. Tämä sopimus luo Suomesta kuvan vakaana ja turvallisena maana, ja uskon, että ulkomaiset investorit ja Suomeen pääomiensa sijoittamista harkitsevat tämän huomaavat, onhan tämä sopimus jo herättänyt laajemminkin Euroopassa huomiota. Juuri tällaiseen vakauteen ja positiiviseen kuvaan ja kehitykseen tällä sopimuksella pyritään, ja on hienoa, että sellainen näin sopimisen kautta syntyi.

Mielestäni on tärkeää, että voimme jatkaa näiden kasvupanostusten tekemistä. Esimerkiksi rakentamisen merkitys talouskasvussa on varsin keskeinen. Eduskunta hyväksyi hiljattain niin kutsutun 10 vuoden korkotukimallin, jolla ARA tukee kohtuuhintaista asuntorakentamista. Mallin keskeisimpiä tavoitteita on vauhdittaa asuntorakentamista ja luoda mahdollisuuksia myös kohtuuhintaisempaan asumiseen. Siihenhän parhaiten tuo helpotusta se, että niille alueille kasvukeskuksiin, joissa asuntopula on suurin, syntyy uutta asuntotarjontaa ja kilpailua vuokra-asuntomarkkinoille.

Arvoisa puhemies! On myös tärkeää, että jatkossakin kehitämme entistä pelottomammin uusia, keveämpiä tapoja tukea erilaista kohtuuhintaista asumista sekä erityisryhmille suunnattua rakentamista lisääviä malleja. Esimerkiksi senioriasumisen tarve ikääntyvässä maassamme tulee kasvamaan, ja niin kasvukeskusten kuin maaseudunkin seutukeskusten näkymissä tällaisen esteettömän ja vaivattoman sekä yhteisöllisen senioriasumisen tarve kasvaa. Meidän tulee tutkia, voisimmeko ARAn avulla näitä yleishyödyllisiä hankkeita tukea nykyistä joustavammin.

Arvoisa puhemies! Aivan lopuksi. Hallituksen tavoitteena on 110 000 uutta työpaikkaa. Tässä tavoitteessa onnistuminen ja tästä kasvutavoitteesta kiinni pitäminen on keskeisin asia, jotta pääsemme julkisen talouden vakauttamisessa eteenpäin ja täytämme nämä hallitusohjelman tavoitteet.

18.37 **Ritva Elomaa ps:** Arvoisa puhemies! Edustaja Huhtasaarella oli kriittinen EU-puhe, erittäin hyvä puhe, jo tässä aikaisemmin. Ja edustaja Juvosella oli puhe, joka kritisoi hoitajamitoitusta, ja voin allekirjoittaa kyllä hänen puheensa ihan täysin itsekin hoitoalalla olleena.

Kuten edustaja Kankaanniemen ryhmäpuheesta kuulimme, paljon hyvää on vuoden aikana tapahtunut. Hallitus on puuttunut velkaantumisen vauhtiin, kilpailukykysopimus on saatu solmittua, ja kärkihankkeet luovat uutta kasvua. Lisäksi asunto- ja muu rakentaminen on kiihtynyt ja liikenneinfraan panostetaan historiallisen paljon.

Välttämättömät ja rohkeat uudistukset ovat vaatineet hyvin vaikeita säästöjä ja leikkauksia. Hallituksen päämäärä eli Suomen talouden saattaminen kestävälle pohjalle on kuitenkin hyvä ja kannatettava. Vahva ja kestävä talous pystyy tarjoamaan kansalaisilleen lisää työpaikkoja ja valoisamman tulevaisuuden. Vahvasta taloudesta hyötyvät kaikki, etenkin yhteiskunnan vähäosaiset. Vahva ja kestävä talous ei myöskään velkaannu. Ei olisi reilua

velkaannuttaa tulevia sukupolvia ottamalla lisää valtionlainaa. Tästä olemme toivottavasti kaikki samaa mieltä.

Onneksi kipeimmät menoleikkaukset on nyt toteutettu ja hallitus voi keskittyä entistä vahvemmin todellisiin tavoitteisiin eli työllisyyden kohentamiseen. Tässä riittää töitä, mutta uskomme, että 110 000 uuden työpaikan ja 72 prosentin työllisyysasteen tavoite toteutuu. Hallitus ei todellakaan tingi tavoitteistaan. Keinoina tavoitteisiin pääsemiseksi käytetään uudistuksia, kuten työllisyys- ja yrittäjäpakettia. Kiitos tästä ministeri Lindströmille.

Oppositiota uudistukset ilmeisesti hirvittävät. Heti, kun joku esittää uusia toimintatapoja työllisyyden ja hyvinvoinnin lisäämiseksi, alkaa oppositio maalata pelkokuvia hyvinvointiyhteiskunnan romuttamisesta. Oppositio, uhkakuvien maalaaminen ei edistä hyvinvoinnin kehittämistä.

Olemme tänään kuulleet monia moitteita julkisen talouden suunnitelmasta muun muassa sosialidemokraateilta, vihreiltä ja vasemmistoliitolta. Kaikki nämä puolueet olivat vaikuttamassa edellisessä hallituksessa. Edellisen hallituksen aikana bkt supistui, valtio velkaantui ennätysvauhtia, 25 miljardia euroa, kilpailukyky romuttui ja työttömyys kasvoi.

Arvoisa puhemies! Kilpailukykysopimuksesta on syytä olla tyytyväinen. Sitkeydestä kiitos hallitukselle ja tietysti ammattijärjestöille. Vaikka sopimus jäi alkuperäisistä tavoitteistaan, palautti se luottamuksen yhteiskuntaan ja paransi jättiharppauksella kilpailukykyämme. Myös mahdollisuus keski- ja pienituloisten veronkevennyksille avautui sopimuksen synnyttyä. Investoinnit Suomeen ja työllistäminen voivat nyt edetä entistä helpommin.

Käsillä olevan julkisen talouden suunnitelman tavoitteet ovat kannatettavia. Perussuomalaisten painottama sisäinen ja ulkoinen turvallisuus saa riittävät resurssit. Poliisien määrä pysyy 7 000:ssa.

On muistettava myös maatalouden ahdinko, ja se on huomattava. Suomalainen ruuantuotanto on ehdottomasti turvattava.

Päätös päivähoitomaksujen korotuksesta siirtyi syksyyn, ja se on hyvä. Sitä pitää miettiä uudelleen. Varsinkin keskituloiset joutuvat siinä koville, ja on muistettava, että hyvä asia siinä on se, että pienituloisille tulee helpotuksia.

Ja aivan lopuksi haluan ottaa yhden asian esille. Arvoisa puhemies, veteraanien kuntoutusmäärärahojen riittävyys: Julkisen talouden suunnitelmassa ja vuoden 2017 talousarvioesityksessä rintamaveteraanien kuntoutukseen ja veteraanipalveluihin asetetaan määrärahat, jotka vastaavat palvelutarvetta. Tämä on erittäin hyvä päätös. Sotainvalidien haitta-astetta lasketaan 15 prosentista 10 prosenttiin 1.3.2017 lähtien.

Myös valtiovarainvaliokunta on korostanut sitä asiaa, että ensi vuonna on Suomen satavuotisjuhla. Tähän on otettava myös yksi kriittinen kanta. Tähän on aikaa vielä yhdeksän kuukautta, ja meillä on paljon veteraaneja, jotka tarvitsisivat sen lisärahan nyt, tänään. Olen ollut yhteydessä 97-vuotiaaseen veteraaniin ja 103-vuotiaaseen veteraaniin. Heidän tilanteensa on ollut hyvin vaikea, ja nyt siihen on tullut vähän helpotusta, onneksi. Veteraanineuvojat tekevät hyvää työtä. Vieläkään ei ole saatu kaikkia kuntoutukseen oikeutettuja kiinni.

Veteraanineuvojat tekevät loistavaa työtä. Toivoisin, että tätä rahoitusta sotiemme veteraaneille kiirehdittäisiin. Ei ole aikaa odottaa. — Kiitos.

18.43 **Li Andersson vas:** Arvoisa puhemies! Haluan ensinnäkin kannattaa edustaja Uotilan tekemiä esityksiä.

Tämän julkisen talouden suunnitelman yhteydessä on keskusteltu paljon ja pidetty monta puheenvuoroa kilpailukykysopimuksesta. Koska sitä tähän asti on lähinnä kehuttu kilpaa, niin haluan, että pöytäkirjaan jää vähintään yksi kriittinen puheenvuoro kilpailukykysopimukseen liittyen.

Kuten tässä edustaja Hoskonen toi esille, niin kyse on tosiaankin sisäisen devalvaation politiikasta, jolla Euroopan unionin jäsenmaat nyt pyrkivät kilpailemaan keskenään — ei osaamisella tai tuotteiden ja palveluiden laadulla, vaan leikkaamalla palkkoja, leikkaamalla sosiaaliturvaa ja leikkaamalla julkisia palveluita. Tätä kilpailukykysopimusta on myöskin kehuttu sopimusyhteiskunnan voittona. Mielestäni ei voida puhua sopimusyhteiskunnan voitosta, kun muistetaan, minkälaisessa tilanteessa ja kontekstissa tämä sopimus saatiin aikaiseksi. Eli kyllähän se tausta tässä oli hallituksen jo viime vuonna tekemät erittäin tiukat linjaukset työvoimakustannusten alentamisesta ja hallituksen valinta uhata palkansaajajärjestöjä pakkolaeilla. Eli käytännössä luotiin tilanne, jossa ammattiyhdistysliikkeellä ei ollut mitään aitoa valinnanvapautta tai aitoa sopimisen vapautta. Palkansaajat tässä yhteydessä joka tapauksessa hävisivät.

Tässä on puhuttu myös siitä, että tämä sopimus jää historiaan. Jos se jää historiaan, niin jää kyllä sitten historiallisena palkansaajien asemaa heikentävänä ratkaisuna. Vuonna 2016 Suomessa tehdään siis politiikkaa, kilpailukykypolitiikkaa, joka perustuu siihen, että leikataan koulutuksesta, tutkimuksesta, tuotekehityksestä, leikataan palkkoja ja pidennetään työaikaa. Mielestäni tämä on menneen maailman reseptiä eikä sovi yhtään siihen yhteiskuntaan, joka Suomi on, eikä siinä myöskään huomioida niitä vahvuuksia, minkä perusteella ja mille perustalle tämän maan menestystä tähän asti on rakennettu. Pikemminkin pitäisi tehdä nyt poliittisia ratkaisuja, jotka ovat päinvastaisia, eli lyhyellä aikavälillä olisi talouskasvun näkökulmasta perusteltua nimenomaan tukea kotimaista kysyntää ja ostovoimaa ja pitkällä aikavälillä erittäin keskeistä olisi panostaa koulutukseen, tuotekehitykseen ja tutkimukseen, jotta saadaan tuettua tätä Suomen elinkeinorakenteen uudistumista ja lisää korkean tuottavuuden työpaikkoja suomalaiseen vientiteollisuuteen.

Tänään julkaistussa VM:n talousennusteessa todetaan, että tämä kilpailukykysopimus tulee heikentämään julkistaloutta lyhyellä aikavälillä ja että se myöskin heikentää talouskasvua lähitulevaisuudessa — ennuste, joka mielestäni tukee minun näkemystäni tämän sopimuksen vaikutuksista. Työajan pidennys ei lisää työllisyyttä, monilla aloilla se saattaa pikemminkin johtaa päinvastaiseen kehitykseen. Tämän lisäksi, kuten todettua, leikataan palkansaajien tuloja ja ansioita merkittävästi, jotta taas kerran voidaan toteuttaa mittavia tulonsiirtoja palkansaajilta työnantajille. Eli taas kerran edellytetään suomalaisilta työntekijöiltä joustoja ja ymmärrystä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa, jotta saadaan siirrettyä lisärahaa suomalaisille työnantajille. No, tämä logiikka, johon tämä perustuu, on sama kuin aikaisemmin, kun on tehty tulonsiirtoja toivoen dynaamisia vaikutuksia, eli jäädään taas kerran odottamaan niitä kymmeniätuhansia työpaikkoja, joita tätä tulonsiirtoa vastaan nyt sitten luvataan, joita luvattiin myöskin Kela-maksun poiston yhteydessä, joita luvattiin yhteisöveron alennuksen yhteydessä ja joita luvattiin myöskin tämän työllisyys- ja kasvusopimuksen yhteydessä, mutta ei niitä vaan ole näkynyt tähänkään asti, kun työttömyystilastoja katsoo.

Tämän lisäksi kilpailukykysopimus on myös aika merkittävä askel taaksepäin, mitä tulee samapalkkaisuuden edistämiseen, kun se iskee erityisen kovaa julkiselle sektorille, jossa matalasti palkatuista työntekijöistä neljä viidestä on kaiken lisäksi nainen. Luottamuksen näkökulmasta sopimuksen aikaansaaminen on varmasti hyvä asia, mutta mielestäni on

kyettävä erottamaan hyvä sopimus huonosta. Muun muassa Palkansaajien tutkimuslaitos on hyvin todennut, että tämä kilpailukykysopimus perustuu virheelliseen kuvaan Suomen taloudesta. Koska palkkakehitys meidän kilpailijamaissamme tällä hetkellä on paljon kovempaa kuin Suomessa, olisi Suomen kilpailukyky korjaantunut myöskin paljon vähemmän rajuilla toimenpiteillä kuin mihin nyt päädyttiin.

18.48 **Hanna Halmeenpää vihr:** Arvoisa rouva puhemies! Ensimmäisenä kannatan edustaja Yanarin tekemiä, vastalauseeseen 2 sisältyviä lausumaehdotuksia.

Arvoisa puhemies! Minulta kysyttiin juuri ennen tämän istunnon alkamista, mitä on mieleeni erityisesti jäänyt ensimmäisestä kaudesta kansanedustajana. En osannut nimetä yhtään yksittäistä asiaa, nimesin asiakokonaisuuksia. Pettymyksistä, kipukohdista päällimmäisiin kuuluva on tässä meillä nytkin keskustelussa: julkinen talous ja siitä tehtävät poliittiset päätökset. On ollut rajua havaita hallituksen harjoittaman kokonaislinjan kovuus. Odotin kohtuullisuutta ja vaikutusten parempaa arviointia, asiantuntijoiden ja perustellun kritiikin kuuntelemista. Odotin ainakin sitä, että leikkauksia pyrittäisiin parhaan taidon mukaan mahdollisimman oikeudenmukaisesti kohdistamaan siten, etteivät ne piiskaisi pahiten pieni- ja keskituloisia. Tätä odotin suomalaisten ihmisten vuoksi — kaikkien tavallisten, eläkkeensaajien, lapsiperheiden, opiskelijoiden ja työtä tekevien vuoksi. En odottanut sitä kylmää kyytiä, jota tämä hallitus on tarjonnut. Tällainen Suomen suunta ei ole kovinkaan toivorikas.

Olen pitänyt Suomen selkärankana paitsi kaikkien ihmisten yhteisessä veneessä pitämistä, pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan vaalimista, myös kansainvälisten sopimusten, globaalin vastuun ja inhimillisyyden periaatteita koskien kanssaihmisiä myös rajojemme ulkopuolella, kuten kehitysmaissa ja kriisialueilla. Hallituksen talouslinjauksia käsiteltäessä on täytynyt valitettavasti todeta, että tämä aika taitaa olla politiikassa ohi. Se on iso ja todella valitettava linjan muutos. En minä ole ajatellut, että voisimme mennä porskutella julkisen talouden suhteen vailla huolen häivää. En minä eikä vihreä eduskuntaryhmä ole esittänyt, että ei tehdä mitään. Olemme esittäneet, että sopeutetaan maan taloutta mutta tehdään se maltillisemmalla, kohtuullisemmalla aikataululla siten, ettei aiheuteta lisää ongelmia, jotka tulevaisuudessa vain kertautuvat ja näkyvät haitallisina pitkäaikaisina muutoksina koko yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! On poliittinen arvovalinta päättää, mistä leikataan, mistä hankitaan lisää verotuloja, mistä verotusta kevennetään ja mihin taloudellisesti panostetaan lisää. Poikkeuksetta nämä valinnat ovat pitkävaikutteisia ja usein aika hankalasti arvioitavia. Kovin hankalaa ei kuitenkaan ole punnita vaikkapa sitä arvovalintaa, pitäisikö meidän nipistää yhä vain lisää lapsiperheiltä, koulutuksesta, tutkimuksesta, opiskelijoilta, pieni- ja keskituloisilta työntekijöiltä ja eläkkeensaajilta. Vai pitäisikö esimerkiksi vaikkapa leikata tuloksettomiksi taloutta ja myös ilmastopolitiikkaa väärään suuntaan ohjaavia, ympäristölle haitallisia energiaintensiivisen teollisuuden verotukia, vaikkapa parillasadalla miljoonalla eurolla? Tai pitäisikö toteuttaa kaikki tehokkaat toimet harmaan talouden kuriin saamiseksi, jotka ensivaiheessa vaativat muun muassa lisärahoitusta poliisin harmaan talouden torjunnan resursointiin, Verohallintoon sekä topakkaa aktiivisuutta EU-tasolla? Kyllä pitäisi.

Nämä ovat vain yksittäisiä nostoja vaihtoehtoisista valtiontalouden suuntaviivoista.

Arvoisa puhemies! Tekee mieli kysyä, onko meillä varaa kasvattaa eriarvoisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Oma arvioni on, että siihen ei ole varaa, päinvastoin. Nykyinen tilanne on jo sellainen, että on kova kiire saada huono-osaisten kansalaisten suunta kään-

tymään, tasapainottaa tuloeroja ja vahvistaa mahdollisuuksia jokaisen kansalaisen hyvään tulevaisuuteen, turvalliseen kasvuympäristöön, tasapuolisiin ja laadukkaisiin koulutusmahdollisuuksiin, riittävään toimeentuloon ja työhön sekä myös arvokkaaseen vanhuuteen. Ei tämä nyt siltä näytä. Nämä tavoitteet karkaavat. Eriarvoisuutta näytetään julkiseen talouteen kohdistuvin kovin toimin suurelta osin vain lisättävän.

Onko siis mitään hyvää sanottavaa? Aina sentään pieniä parannuksiakin tapahtuu. Hallituskin on linjaansa korjaillut ja harkitsee edelleen joidenkin heikosti perusteltujen esitystensä perumista kuunneltuaan kritiikkiä ja saatuaan jälkikäteen selville muun muassa opposition teettämiä vaikutusarviointeja. Onhan sekin sentään jotain.

18.54 **Sinuhe Wallinheimo kok:** Arvoisa rouva puhemies! Ehkä ensin se realistinen osuus. Suomen talous on vieläkin todella haasteellisessa tilanteessa. Kuten edustaja Heinonenkin aikaisemmin ryhmäpuheessamme totesi, vaalikauden aikana tehtävän sopeutuksen 4 miljardin tasosta on pidettävä kiinni ja velkaantuminen saatava taittumaan suunnitellulla tavalla. Se olkoon edelleen ehdoton minimitavoite tälle hallituskaudelle. Se olkoon signaali myös muulle maailmalle: me pidämme kiinni näistä talouden tervehdyttämisen lupauksista.

Toisaalta, arvoisa puhemies, merkkejä hieman viime vuosia paremmasta talouskasvusta on nyt ilmassa, ja tätä varmasti auttaa myös esimerkiksi kilpailukykysopimus, jonka odotetaan luovan noin 35 000 uutta työpaikkaa. Tästä sopimuksesta vielä suuri kiitos kaikille asianosaisille tahoille. Ja kuten odottaa voi, kaikkien seuraavien hallitusten toimien keskiössä on oltava työllisyyden parantaminen. Fakta on, että nykyisellä työllisyysasteella ei ole mahdollista rahoittaa nykyisen kokoista hyvinvointiyhteiskuntaamme. Tällöin puhumme siis esimerkiksi koulutuksesta, terveydenhuollosta ja erilaisista tulonsiirroista. Siksi työllisyyttä on pakko saada ylös samalla, kun julkisten menojen kehitys pidetään hallinnassa.

Se, että paikallinen sopiminen nyt valitettavasti vesittyi kilpailukykysopimuksen neuvotteluvaiheessa, oli tietenkin pettymys, koska samalla se vesitti järjestäytymättömien yritysten joustavamman mallin kohdata erilaisia suhdannekarikkoja. Toki hallituksen keväällä eduskuntaan tuoma työllisyys- ja yrittäjyyspaketti sisältää myös hyviä keinoja työllisyyden vahvistamiseksi. Lisäksi hallitusohjelman mukainen esitys koeaikojen pidentämisestä, määräaikaisuuksien helpottamisesta ja takaisinottovelvoitteen keventämisestä tulee varmasti myös lisäämään työtilaisuuksia. Silti uskon, että lisätoimia tarvitaan ripeästi, jotta hallituksen tähän aikaan rohkea tavoite 72 prosentin työllisyysasteesta ja 110 000 uudesta työpaikasta saataisiin täysimääräisenä toteutumaan. Tarvitsemme uusia toimenpiteitä ehdottomasti jo syksyn budjettiriihessä, ja tähän valtiovarainvaliokuntakin hallitusta kannustaa. Samoin tekee kokoomus —tulemme julkaisemaan vielä tulevan heinäkuun aikana ehdotuksia tälle vaalikaudelle asetetun kunnianhimoisen työllisyystavoitteen saavuttamiseksi. Samalla rohkaisen myös muita puolueita samoihin talkoisiin. Kaikkia erilaisia ideoita tulee nyt pohtia työllisyyden parantamiseksi.

Yrittäjyyden puolella positiivinen uutinen on se, että hallitus on vihdoin syksyn budjettiriiheen tuomassa yrittäjille kohdennetun veropaketin. Muun muassa kokoomuksen kauan ajamat maksuperusteinen arvonlisävero, sukupolvenvaihdostilanteiden helpottaminen, kotitalousvähennysten korotus ja yrittäjävähennys parantavat yritysten kykyä kasvaa ja työllistää. Silti tälläkin sektorilla lisää toimenpiteitä pitää syksyn mittaan harkita.

Arvoisa puhemies! Hallitus on viimeisen vuoden aikana tehnyt hartiavoimin töitä Suomen talouden suunnan muuttamiseksi. Siinä ollaan nyt onnistumassa, ja Suomi kulkee nyt oikeaan suuntaan. Nyt on tärkeää pitää huolta siitä, ettei liike oikeaan suuntaan hiivu. Uskon, että tämän hallituksen kanssa niin ei käy. Vielä edessä olevat vaikeudet ovat voitettavissa, koska hallituksella ja sen päättäjillä on tahtoa, tavoitteita, rohkeutta ja ratkaisukykyä.

18.58 **Anna-Maja Henriksson r:** Värderade fru talman, arvoisa puhemies! Jag ska börja med att understöda det av Joakim Strand framförda förslaget.

Elikkä kannatan Joakim Strandin tekemää esitystä.

Det är så att för att Finland ska ta sig upp ur den ekonomiska svacka där vi befinner oss så behöver vi öka sysselsättningen. Vi måste få fler jobb och fler som jobbar. Vi behöver ha en politik som är uppmuntrande, som är sporrande och som är inkluderande, som ser till att människor inte faller mellan stolarna utan som tar sikte på ett samhälle där alla har en plats, där alla ryms med och där allas insats uppskattas och är värdefull. Därför behöver vi förnya vår arbetsmarknad, därför behöver vi också titta på hur vi kan skapa bättre arbetshälsa. Det finns mycket att vinna på att satsa på arbetshälsan, och det har bland annat professor Guy Ahonen kommit fram med i dag i en rapport som har publicerats av Tankesmedjan Agenda. Vi har faktiskt miljarder att vinna om vi förstår hur mycket bättre vi skulle kunna må i arbetslivet, både i våra företag och på den offentliga sektorn. Många onödiga sjukskrivningar skulle kunna undvikas. Det skulle kunna bli en mera win-win-situation både för individen, för samhället och för landets ekonomi. Det här är någonting som man har blundat för så här långt. Nu är det dags att öppna ögonen.

Arvoisa puhemies! Tasa-arvoisemmat työmarkkinat tarvitaan. Hallitus on toistuvasti osoittanut, että nämä kysymykset ovat toissijaisia. Perhevapaajärjestelmä ja kotihoidon tuki eivät tällä hetkellä tue naisten osallistumista työmarkkinoihin, ja nyt tarvitaan todellista uudistumista.

Työhyvinvointiin on panostettava enemmän. Sairauspoissaolot ja työkyvyttömyyseläkkeet aiheuttavat valtavia kustannuksia yhteiskunnalle. Panostukset työhyvinvointiin ja kuntoutukseen taas maksavat itsensä takaisin moninkertaisesti. Maassamme on paljon vapaita työpaikkoja ja lukuisia työttömiä, eivätkä nämä kuitenkaan löydä toisiaan. Luodaksemme tehokkaampia työvoimapalveluja on niitä myös pystyttävä kilpailuttamaan enemmän. Tästäkin on olemassa selvityksiä, jotka osoittavat sen, että vapailla markkinoilla toimivat työvoimapalvelut myös tehostavat työnhakijan ja työntekijää etsivän mahdollisuutta löytää toisensa.

Suomen koulu on toistaiseksi maailman parhaita, ja meidän pitää ymmärtää, että meidän tulevaisuutemme on meidän nuorissa ja lapsissa. Sen takia pitää edelleen panostaa kouluun, eikä pidä ajaa sitä alas, mikä voi olla seurauksena, jos hallituksen leikkaussuunnitelmat pannaan toimeen. Maksuton koulutus on myös paras tie yhdenvertaiselle ja tasa-arvoiselle Suomelle, ja hallituksen koulutusleikkaukset muodostavat uhan opetuksen ja tutkimuksen laadulle pitkällä tähtäimellä, mikä voi myös vakavasti vaarantaa maamme kilpailukyvyn ja kasvun ja kovin tarpeelliset talouden ja työllisyyden nousumahdollisuudet maassamme. Tämän takia koulutusleikkauksista pitäisi luopua. Tämä pitäisi ymmärtää nyt. Me tarvitsemme vientiä. Korkea jalostusarvo ja osaava työvoima mahdollistavat me-

nestyksemme, ja ilman korkealaatuista osaamista vientimme ja kilpailukykymme tulee laskemaan yhä enemmän.

Arvoisa puhemies! Olisi myös tärkeätä ymmärtää se, että meidän maahanmuuttajataustaisten uusien kansalaisten pitää myös päästä työmarkkinoille niin nopeasti kuin mahdollista. Tässä on meille yhteinen haaste: mitä paremmin me hoidamme kotouttamisen, sitä paremmin ihmiset tuntevat olevansa osa meidän yhteiskuntaamme ja sitä paremmin me voimme yhdessä jatkaa hyvän ja turvallisen Suomen luomista, ja tähän tarvitaan meidän kaikkien tuki. Toivon, että myös hallituksen piirissä nyt mietitään näitä työllistämismahdollisuuksia, millä tavalla me saamme myös uudet ihmiset, jotka tulevat tänne Suomeen, paremmin työllistettyä kuin tänään. Näitä toimenpiteitä tarvitaan nopeassa tahdissa. Tästä asiasta oltiin myös hyvin yksimielisiä Kultaranta-keskusteluissa.

Arvoisa puhemies! Toivotan kaikille oikein hyvää kesää. Luulen, että tämä on se viimeinen tilaisuus, jossa me keskustelemme ennen syysistuntokauden alkua. — Kiitos.

19.04 **Antti Häkkänen kok:** Arvoisa puhemies! Itse asiassa on hyvä myös muistaa ja huomata, minkä takia tämä julkisen talouden suunnitelma on otettu käyttöön Suomessa. Meillä julkisen sektorin rakenne on sen verran ehkä vähän omalaatuinen eurooppalaisessa vertailussa, että meillä on jäänyt näitten kehysmenettelyitten ja muun julkisen talouden kontrollin ulkopuolelle pitkäksi aikaa kuntatalous. Ei olla riittävän hyvin tätä yli 40 miljardin sektoria huomioitu. Nyt tämä julkisen talouden suunnitelma tuo tähän julkisen talouden kokonaisuuteen sellaista ohjattavuutta, jota on pitkään kaivattu. Suomessa on itse asiassa vähän liikaa keskitytty vain valtiontalouden hoitoon. Meidän reilun 50 miljardin budjettiin on keskitytty vähän liikaa ja jätetty se 40 miljardia kuntasektorin kuntataloutta itse asiassa kontrolloimatta ja hoitamatta.

Tässä yksi keskeisin, isoin probleema liittyy tähän niin sanottuun rahoitusperiaatteeseen, mikä perustuslaista tulee, eli eduskunta täällä ei voi määrittää tehtäviä mielin määrin kuntatalouteen, uusia julkisia tehtäviä mielin määrin, ellei ole riittävää rahoitusta. Tämä on itse asiassa johtanut semmoiseen tilanteeseen, että eduskunta, valtio on määrittänyt tehtäviä kunnille vajaalla rahoituksella itse asiassa jo vuosikymmeniä. Tämä on johtanut siihen, että kuntasektorin puolella näitä on ruvettu sitten rahoittamaan kunnallisveroja kiristämällä ja valtio on tavallaan päässyt lipeämään tästä rahoitusvastuusta. Tämä on merkittävä ongelma. Tämä on itse asiassa vähän kreikkalaista taloudenhoitoa ollut, että toinen taho päättää menoista ja sitten toinen taho joutuu pääosan niistä maksamaan. Tämä on järkevää, että tämä julkisen talouden suunnitelma pikkuisen parantaa tätä kontrollia ja vie tätä kokonaisuuden hoitoa paljon kestävämmälle pohjalle.

Taloustilannehan meillä on kokonaisuutena hyvin hankala, mutta nämä kaikki merkit on nähty jo pidemmän aikaa. Meillä on itse asiassa vähän semmoinen 15 vuoden kollektiivinen virhe ollut jo pitkään siinä, että Suomessa on vähän liian löyhästi lisätty julkisia menoja, vaikka meillä samaan aikaan on jo 2000-luvun alussa nähty, että yritysten tuottavuuskehitys on ollut laskussa. Meidän muutamat keskeiset vientisektorit joutuvat hyvin merkittäviin, erittäin merkittäviin kilpailutilanteisiin, jos tietyt digitalisaation toimenpiteet tulevat kunnolla maailmanmarkkinoille. Tämä murros tapahtui samaan aikaan kun tähän iskivät vielä kaikki muut finanssikriisin piirteet. Kun nämä osuvat samaan aikaan yhteen, niin me olemme tässä liemessä, missä nyt olemme.

Niitä julkisia tehtäviä ei olisi pitänyt lisätä niin paljoa kuin niitä lisättiin 2000-luvulla. Meidän olisi pitänyt itse asiassa tiukemmin katsoa sitä, että tulevaisuudessa erityisesti mei-

dän sote-menot tulevat nousemaan jo niin merkittävästi, että kuntatalouteen liittyviä tehtäviä ei olisi pitänyt lisätä vuosi toisensa jälkeen. Viime vaalikausi on valitettavasti surullinen esimerkki siitä, että pyrittiin keventämään julkisia tehtäviä miljardilla, mutta niitä lisättiin 400 miljoonalla. Tästä pitää varmasti kaikkien puolueitten, ketkä olivat hallituksessa viime vaalikaudella, kantaa vastuu, ja erityisesti myös demareitten. Eli tästä vastuusta ei pääse yksikään puolue, joka oli hallituksessa, lipeämään.

No, nyt kun ollaan tässä tilanteessa, missä ollaan, niin meidän pitää tietysti muistaa, että osa talouden asioista ei ole omissa käsissä ja osa on. Rahapolitiikka, raaka-aineitten hinnat, vientikysyntä maailmalla meidän nykyisille vientituotteille eivät ole juurikaan meidän omissa käsissä, mutta ei se tarkoita sitä, ettei meidän pitäisi tehdä merkittäviä remontteja meidän talouden perustaan, vaikka monet asiat ovatkin ulkoisissa käsissä. Nyt tämä hallitus on, aivan oikein, lähtenyt siitä olettamasta, että tehdään kaikki ne toimenpiteet, joilla julkisen sektorin kulut, menot pysyvät kontrollissa, ja samaan aikaan työllisyyden perustaa uudistetaan.

Yksi semmoinen keskeinen asia vielä. Tässä on kilpailukykysopimuksesta käytetty jo monta puheenvuoroa ja muuta, mutta yksi semmoinen asia, mitä toivoisin, kun täällä peräänkuulutetaan työllisyyden parantamista ja erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten työllistämisen parantamista, on se, että ne, ketkä täällä työllisyyden ja erityisesti köyhyyden poistamisen eteen käyttävät puheenvuoroja, koettaisivat myös edistää sitä parasta lääkettä työllisyyteen eli paikallisen sopimisen edistämistä, sitä, että työajoista, palkoista pystyttäisiin paljon joustavammin sopimaan tuolla paikallistasolla. Meidän yritysrakenne on menossa pienyritysvaltaiseksi, ja se tarkoittaa nimenomaan sitä, että suuryritysten merkitys työllistämisessä vähenee, ja tämä tarkoittaa taas sitä, että paikallista sopimista pitää ehdottomasti saada lisää. Eli tämä on avainlääke näihin hyvin, hyvin moniin kysymyksiin. Palkkatukimallit ovat semmoista sivuhöyläämistä näissä sitten, mutta tämä on se iso kuva, mitä pitäisi edistää. — Kiitos.

19.09 **Satu Taavitsainen sd:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmasta puhuttaessa kannattaa puhua vain työllisyydestä. Työttömyys maksaa meille joka vuosi sen, mitä täällä hallituspuolueet valittavat velkaa vuodessa kertyvän.

Työ- ja elinkeinotoimistossa oli toukokuun lopussa yhteensä 332 100 työtöntä työnhakijaa. Se on 2 500 enemmän kuin vuotta aiemmin. Nuoria, alle 25-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli 1 700 enemmän kuin edellisen vuoden toukokuussa, eli yhteensä heitä oli 41 800. Pitkäaikaistyöttömiä eli yhtäjaksoisesti vähintään vuoden työttömänä työnhakijana olleita oli 125 000, mikä on 19 500 enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Yli 50-vuotiaita työttömiä työnhakijoita oli myös 125 000, eli 1 400 enemmän kuin edellisenä vuonna samaan aikaan.

Arvoisa puhemies! Aktivointiasteeseen laskettavissa palveluissa oli tämän vuoden toukokuun lopussa 121 600 henkilöä, mikä on 3 200 vähemmän kuin vuosi sitten. Näitä palveluita ovat esimerkiksi palkkatuki, työvoimakoulutus, työkokeilu ja omaehtoinen opiskelu.

Vuonna 2015 työkyvyttömyyseläkettä sai 161 000 henkilöä. Heistä 20 100 sai osatyökyvyttömyyseläkettä ja olisi halunnut tehdä vielä töitä. Työkyvyttömyyseläkkeellä olevien työpanoksen menetys vuonna 2012 oli 8 miljardia euroa — yhden vuoden aikana. Siis 8 miljardia. Tämän kertoi eilen sisäministeri Paula Risikko kuntoutusseminaarissa eduskunnan Kansalaisinfossa. Hallituksen ei tarvitsisi kuin keskittyä tähän yhteen asiaan, osa-

työkyvyttömyyseläkeläisiin, niin saisitte 8 miljardia euroa julkiseen talouteen lisää rahaa. Hallituksella on kärkihanke nimeltä Osatyökykyisille tie työelämään, jonka tavoitteena on työllisyyden edistäminen ja työkyvyttömyys- ja työttömyysmenojen pienentäminen. On harmi, että hyvät tavoitteet omaava kärkihanke ei pysty toteutumaan, kun hallitus ei panosta työllisyyteen. Esimerkiksi palkkatukirahat olisivat varsin pieni vipuvarsi verrattuna saatavaan hyötyyn.

Olen myös sitä mieltä, että valtion on näytettävä esimerkkiä osatyökykyisten työllistämisessä. Ihmiselle kyllä pystytään räätälöimään työtehtävät niin, että hänen osaamistaan voidaan hyödyntää sairaudesta tai vammasta huolimatta. Olenkin ollut suorastaan aivan järkyttynyt valtionyhtiö Postin tämän talven aikana muuttuneesta linjauksesta, että osatyökykyisille työntekijöille annetaan potkuja 4 kuukauden jälkeen, jos he eivät kykene johdon määräämiin työtehtäviin. Tämä on täysin hallituksen kärkihankkeen vastaista. Ihmettelenkin, miksi pääministeri Sipilä ei omistajaohjaa valtionyhtiöitä toteuttamaan hallituksen omia tavoitteita. Tässä olisi korjausliikkeen paikka.

19.14 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen julkinen talous on ollut erittäin vaikeassa tilanteessa jo pitkään. Vuonna 2008 alkaneesta finanssikriisistä lähtien on taloutemme syöksynyt koko ajan alemmas ja alemmas. Finanssikriisin jälkeinen elvytys auttoi jonkin aikaa, mutta eihän se meidän rakenteellisiin ongelmiimme missään vaiheessa puuttunut eikä niitä pystynyt uudistamaan — niitä suuria rakenteellisia kysymyksiä, jotka itse asiassa ovat talouden kantokyvyn ja uusiutumisen kannalta aivan välttämättömiä. Niitä on valitettavasti odotettu aivan liian pitkään. Ei ollut mitenkään helppo lähtöasetelma vuosi sitten tälle hallitukselle se, että työttömyys oli kasvanut, työllisyys oli laskenut, meillä valtio otti lisää velkaa, ja kansantalous oli koko ajan negatiivinen, tai alijäämä koko ajan kasvoi.

Suuria askelia on otettu, ja kyllä minun mielestäni kilpailukykysopimus on itse asiassa eurooppalaisen sopimusyhteiskunnan työmarkkinajärjestöjen yksi isoimmista saavutuksista viime vuosilta, jos asetamme sen myös kansainväliseen perspektiiviin. No, onhan se poikkeuksellista, että vapaaehtoisesti omista eduista, saavutetusta asemasta ollaan solidaarisuuden, kokonaisyhteiskunnallisen edun edessä valmiita tinkimään. Se on ollut kova päätös monille työmarkkinaosapuolille, ja arvostan kyllä erittäin korkealle sen venymisen, mitä yhteiskunnassamme on osoitettu.

Uskon osaltani kyllä, että kilpailukykysopimuksesta tullaan puhumaan vielä tulevinakin vuosina paljon. Se, että saavutamme nyt hyvin nopeasti Ruotsin ja Saksan työn hintakustannusten osalta, ei ole mikään pieni asia. Ne ovat meidän tärkeimpiä vertailumaitamme. Mutta ei tietenkään kilpailukykysopimus yksistään ratkaise kaikkia työelämäkysymyksiä. Edelleenkin on paljon auki ja kehitettävänä: monet seikat liittyen työelämän murrokseen, työhyvinvointiin, työn ja perheen yhteensovittamiseen — näissä on valtavasti tehtävää.

Uskon myös osaltani, että hallituksen perustulohanke vastaa tähän työelämän murrokseen ja niihin lukuisiin kannustinloukkuihin, joita näemme. Toivottavasti aikaa myöten perustulokokeilu myös vakiintuu ja laajenee osaksi sosiaaliturvajärjestelmäämme.

Arvoisa puhemies! Kun on raskaasti sopeutettu julkista talouttamme — 4 miljardia ei ole mikään pieni juttu — niin totta kai se lyhyellä tähtäimellä vaikuttaa meidän talouskasvuumme. Mutta pitäisi tietenkin puhua aina myös siitä pitkästä perspektiivistä, miten jätämme asiat seuraaville paremmassa kunnossa. Ei ole kysymys ainoastaan lyhyestä tähtäi-

mestä, pikavoitoista vaan siitä, miten Suomi pärjää tulevat vuosikymmenet. Sellaista linjaa tämä hallitus nyt vetää, ei ainoastaan sitä, miten pärjäisimme seuraavissa vaaleissa vaan miten tämä maa pärjäisi vaaleista toiseen, oli vallassa kuka tahansa.

Siksi on tehty myös erittäin suuria ja merkittäviä poliittisesti, aatteellisesti tärkeitä panostuksia. Omais- ja perhehoitoon erittäin vaikeana aikana on kuitenkin pystytty laittamaan lähes 50 miljoonaa euroa. Veteraaneille on annettu erittäin tärkeitä panostuksia vielä niin kauan kuin he ovat keskuudessamme. Ei minusta ole vähäistä puhua siitä kauan kaivatusta tiestön peruskunnossapidon rahoituksesta, joka on ollut erittäin mittava toimenpide tältä hallitukselta.

Kasvun näköaloja alkaa olemaan. Väitän kyllä, että Suomi pikkuhiljaa alkaa kääntymään sellaisesta näivettymisen ja negatiivisuuden kierteestä positiivisen kasvun uralle. Valtiovarainministeriön julkaisemissa luvuissa tällekin vuodelle kasvumme on 1,4 prosenttia parempi kuin edelliselle vuodelle. Kasvu on maltillista kaksi seuraavaa vuotta, mutta joka tapauksessa se positiivista. Tätä käännettä on odotettu, sen eteen on tehty töitä, ja uskon kyllä, että orastava kasvu näyttää linjaa ja sitä, että yritteliäisyydellä ja työllä tämä maa myös nousee tästä taantumasta.

19.19 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Tässä julkisen talouden suunnitelmaan liittyvässä asiassa kiinnitän nyt erityisesti huomiota ympäristö- ja luonnonvarapuolen asioihin.

Elikkä ensinnäkin ympäristöpuolella ympäristövaliokuntaan liittyvissä asioissa olennaista on ympäristöön ja luonnonsuojeluun liittyvien määrärahojen osoittaminen. Tarkoitushan on tässä meidän nykyisessä vaikeassa taloudellisessa tilanteessa se, että me sieltä puolelta tulisimme tarkasti katsomaan, mihin ne määrärahat on järkevää laittaa. Määrärahat tulevat tässä kohteessa vähenemään, mutta meidän pitää muistaa se, että vaikka uusia suojelualueita ei enää niin paljon rahoitetakaan, niin ne suojelualueet ovat olemassa, ne on jo rahoitettu, ei niitä olla mihinkään viemässä. Määrä kuitenkin koko ajan lisääntyy, vaikka se onkin pienempi summa, jolla jatkossa niitä uusia hankkeita rahoitetaan.

Katsotaan, minkä verran Metsoon on järkevää laittaa rahoja. Ehkä sinne olisi järkevää pikkuisen lisätäkin niitä. Olennaista on se, että meille nyt tulee Suomen satavuotiskansallispuisto. Siihen saatiin päätettyä Hossan kansallispuisto. Siihen on osoitettu määrärahat, ja siellä toivottavasti saadaan myöskin elinkeinollista toimintaa tätä myöden kehitettyä eteenpäin.

Yksi olennainen asia meillä ympäristöpuolella on Itämeren suojelu. Itämeren suojeluun osoitettua rahasummaa on vaikea hahmottaa näistä talouspuolen laskelmista, koska se on hyvin paljon hajautettuna eri sektoreille. Nyt sitten se, mikä minua Itämeressä harmittaa, on se, että kaikissa vesistöön vaikuttavissa asioissa näyttää siltä, että maatalous olisi muka ainoa saastuttaja, mutta meidän täytyy nyt jatkossa kiinnittää huomiota siihen, että on hyvin paljon muitakin Itämeren saastuttajia kuin maatalous. Elikkä erityisesti meidän pitäisi huomioida ja lähteä tutkimaan rakennetun ympäristön, rakennetun yhteiskunnan aiheuttamia jätepäästöjä. Hulevesiä ei lasketa juuri mihinkään. Jätevesipuhdistamoissa on valtavasti parantamisen varaa ja paikkaa. Eli kokonaisuudessaan meillä on todella paljon töitä Itämeren puhdistamisessa.

Sitten asumispuoli on meillä ympäristövaliokunnassa olennainen asia. Asuminenhan keskittyy koko ajan enemmän ja enemmän isompiin asumiskeskittymiin. Tämä on globaali ilmiö, ja me emme välttämättä voi tätä pysäyttää, mutta meidän yhteiskuntamme pitäisi

kyllä miettiä, miten me saisimme rauhoitettua tätä tilannetta. Kokonaisuudessaan asumisen kustannukset pitää saada vähenemään. Ensimmäinen asia siinä on tietenkin se, että meidän pitäisi saada kohtuuhintaista asumista aikaiseksi. Kohtuuhintaisten rakennusten aikaansaamiseen täytyy löytää uusiakin työkaluja.

Sitten toinen on korjausrakentaminen. Tällä hetkellä korjausrakentamista tehdään jo enempi kuin uudisrakentamista, mutta korjausrakentamisenkin kustannuksista pitää mieltää, miten ne saataisiin alhaisiksi.

Asumisen kustannukset kokonaisuudessaan tällä hetkellä kasvavat ja kasvavat, mutta positiivisena asiana on se, että meillä kiinnitetään nyt huomiota energiatehokkuuteen ja energiaratkaisuihin ja muutenkin todella paljon sellaisiin asioihin, miten me käytämme yhä enemmän kotimaista energiaa ja rakennukset olisivat sitten mahdollisimman terveitä ja energiatehokkaita.

Neljäntenä asiana on sitten se, että on hallittua toimintojen hajottamista. Tarkoitan sillä sitä, onko välttämättä järkevää, että me keskitämme kaikkia toimintoja ja ihmisiä asumaan kaupunkiseudulle, koska eivät kaikki halua muuttaa tänne asumaan. On hyvin paljon ihmisiä, jotka haluaisivat mielellään asua muuallakin kuin näissä asumiskeskittymispaikoissa — paikoissa, missä meillä on jo olemassa paljon valmista rakennettua asuntokantaa. Meidän tehtävämme on oikeasti miettiä suomalaisella järjellä se, millaisia toimintoja voisi oikealla tavalla hoitaa muualla kuin kaupunkiseuduilla.

No, meillä on nyt jo työn alla muun muassa maankäyttö- ja rakennuslain muutosasioita: se, miten loma-asunnot muutetaan kiinteiksi asunnoiksi ja niin edelleen. Sitten työpaikkojen kehittäminen on kuitenkin se ydinasia, mitä meidän pitää viedä eteenpäin. Elikkä miten me saisimme biotalouspuolella, joka on meidän hallituksen kärkihankkeita, koko maan luonnonvaroja kehitettyä ja otettua työpaikkatoimintoina eteenpäin? Elikkä ensinnäkin metsä, 100 uutta tuotetta metsästä: Miten me saamme metsästä enempi rakennusmateriaalia, miten me saamme nykymetsäteollisuuden kehittymään, miten me saamme paperin erikoistuotannon kehittymään? Puu on tänä päivänä muovin korvike. Vaatteet, viskoosi, lääkkeet — puusta melkein mitä vain. Ennen kaikkea energiapuolen asiat.

Nämä ovat asioita, mitä meillä on ympäristöpuolella edessä päin. Meillä on todella paljon mahtavaa tekemistä ja toimintaa, ja uskon, että tällä meidän suunnitelmallamme saadaan näitä myöskin vietyä järkevästi eteenpäin.

19.25 **Anna Kontula vas:** Arvoisa rouva puhemies! Aloitan Rovion Vesterbackan sitaatilla tämänpäiväisestä haastattelusta: "Olemme saaneet mielettömän kulttuurivallankumouksen aikaiseksi. Suomalainen slush-sukupolvi ja nuoriso on maailman parasta. Asenteet ja kaikki, ei pelätä mitään. Ja sitten kun katson tuota ihme puuhastelua, jota nämä tyypit tekevät. 6 minuuttia lisää työaikaa on järjetön ja vierasta innokkaille tekijöille." Näin siis Rovion Vesterbacka, joka todennäköisesti tietää yritysmaailmasta jotain.

Minä olen kuunnellut tässä jo jonkin aikaa keskustelua, jossa usein puolustetaan uudistuksia ja syytetään vasemmistoa siitä, että se suhtautuu niin negatiivisesti ja ankeasti näihin uudistuksiin. Kun täällä sitten puhutaan uudistuksista, sillä tarkoitetaan yleensä kilpailukyvyn parantamista palkanalennuksilla tai muuten työehtoja heikentämällä. Eva, Elinkeinoelämän valtuuskunta, vaati jo 1970-luvulla samaa useita kertoja. Voi sanoa, että tämä uudistus on yhtä tuoretta ja uutta ajattelua kuin Marion Rungin Tom tom tom, joka edusti meitä Euroviisuissa muistaakseni vuonna 1976. Ei siis sitä aivan tuoreinta — itse asiassa asiaa, jota on käytännössä koko teollisuuden ajan tässä maassa veivattu.

Mikä sitten olisi oikeasti uutta? Mitkä olisivat niitä rakenteellisia uudistuksia, joilla tämän maan kansantaloutta vietäisiin eteenpäin? No, niitä on esitetty keskusteluissa paljon, mutta yleensä ne esitetään sivuhuomioissa, vasta-argumenteissa, jossakin sellaisessa marginaalissa, joka tähän pönttöön pääsee valitettavan harvoin. Sellaisia ovat esimerkiksi pienvoimalatuotannon voimakas edistäminen siinä määrin, että se haastaa suuren ja keskitetyn energiatuotannon. Sitä on jakamistalouden säädöspohjan kehittäminen sellaiselle tasolle, mitä tosiasiallinen talouden kehitys tällä hetkellä edellyttäisi. Tässä me olemme toivottomasti jäljessä. Sitä voisi olla immateriaalisten resurssien vapaa jako. Näissähän kopiointikustannukset ovat hyvin lähellä nollaa, ja kun ne usein ovat kielisidonnaisia etuja, niin ne ovat myös verraten hyvin kansantalouden piirissä turvattu kilpailuetu. Ennen kaikkea sitä olisi sosiaaliturvabyrokratian purku. Meidän järjestelmä on aivan kafkamainen. Jos pelkkä toimeentulotukihakemuksen tekeminen on kymmeniä sivuja, ja usein toimeentulotukea hakee ihminen, joka saa myös yhtä tai useampaa muuta sosiaalietuutta, niin ei koko tätä korttitalojärjestelmää lähdetä vaarantamaan ottamalla vastaan töitä, saati aloittamalla jotakin yritystoimintaa, jonka tulevaisuudesta ei tiedä. Se on suurin yksittäinen passivoiva kitkatekijä meidän järjestelmässä.

Ennen kaikkea uutta voisi olla uskallus lähteä irti niistä vanhoista kategorioista, joita tästäkin pöntöstä on toisteltu koko päivän. On ymmärrettävä, että huomisen päivän työmarkkinoilla informaali ja formaali ei ole enää jakava tekijä. Ei myöskään voida puhua yrittäjien ja palkansaajien kahtiajaosta sellaisessa merkityksessä kuin mihinkä meidän vanhempamme ja isovanhempamme ovat tottuneet. Myös työttömän ja työllisen kategoria tulee määrittymään uudella tavalla, ja sen takia työllisyyskeskustelukin on ajateltava kokonaan uusiksi.

Toisaalta ei ihan kaikki vanha ole pahasta, vaikka Evan lausunnot sitä ehkä ovatkin. Meillä on muutamia sellaisia totuuksia, jotka eivät ole vanhentuneet vielä mihinkään: hyväksi koettuja asioita, joita pitää puolustaa ja jotka tässä nyt käsittelyssä olevassa paperissa ovat aliedustettuina tai eivät näy ollenkaan. Me tiedämme, että terveen talouden takana useimmiten on koulutettu ja terve väestö, pienet varallisuuserot, avoin yhteiskunta ja sellainen poliittinen päätöksenteko, jossa ymmärretään, että talous on väline, ei päämäärä.

Loppuun minä haluaisin vielä muistuttaa, että kaikki ennusteet, niin oikeistolaiset kuin vasemmistolaiset, varoittelevat tällä hetkellä siitä, että meillä on todennäköisesti tulossa pitkä hitaan kasvun kausi, että se kasvu, mikä tapahtuu, tapahtuu palvelualoilla, joilla tuottavuus ei räjähdä samalla tapaa kuin tavaratuotannossa on ollut mahdollista. Aika monet ovat myös sitä mieltä, että voi olla, että meillä on tiedossa korkea työttömyys, jos pidetään näistä vanhoista kategorioista kiinni, pitkälle tulevaisuuteen. Ja nämä ovat tekijöitä, jotka haastavat meitä ajattelemaan koko julkista taloutta ihan uudella tavalla verrattuna siihen, mitä vielä 70-luvulla. Minä todella toivon, että kun käytetään sanaa "uusi", niin sitä ei käytetä katsomalla olkapään yli taaksepäin vaan oikeasti ja rohkeasti ottamalla etunoja.

19.31 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan pakko oli pyytää vastauspuheenvuoro, koska mielestäni edustaja Kontulan puheenvuoron alku, joka kuvasi työaikaa ja sen muutosta, on juuri sitä, mitä meidän pitäisi pohtia. Meidän ei pitäisi pohtia sitä, onko työaikaa 6 minuuttia enemmän päivässä vai mahdollisesti 6 tuntia viikossa, vaan sitä, mitä työaika yleensä on, miten se joustaa, miten se muuttuu ja miten koko työ- ja vapaa-ajan käsite on tässä välissä haurastunut. Sen vuoksi olisi työajan muutoksesta tällä tavalla kategorisesti minuuteissa käytävää keskustelua tärkeämpää miettiä sitä, miten koko

työaikalainsäädäntöä uudistetaan. Miten otetaan huomioon se, että meillä on paljon toimihenkilöinä ja sitä korkeammissa ammateissa työntekijöitä, jotka viettävät enemmän aikaa vaikkapa lentokoneessa kuin siellä varsinaisella työpaikallansa, ja matka-aikoja ei mitenkään oteta huomioon työn rasittavuudessa? On monia sellaisia joustotarpeita, jotka auttavat ihmisiä jaksamaan, mutta myös sellaisia, jotka tuovat sinne yrittäjän puolelle hyvää ja joustavuutta, kun kausivaihtelut tai työpäivävaihtelut ovat suuria.

19.32 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olin ilahtunut, että edustaja Kontula otti omassa puheenvuorossaan — joka toki oli tietenkin opposition tyylin mukaisesti varsin kriittinen hallitusta kohtaan, mutta kuitenkin — esille myös pienvoimalakysymyksen liittyen energiatuotantoon. Voin lohdutukseksi sanoa, että itse asiassa hallitus tekee erittäin paljon tämän asian eteen. Kyllähän koko se energiavallankumous, mikä tähän hallitusohjelmaan sisältyi — se, että me haluamme eroon fossiilisista polttoaineista, se, että me haluamme hajautettua energiatuotantoa, se, että on aikanaan saatu keskustajohtoisen hallituksen toimesta aikaan vaikkapa sekoitevelvoite liittyen biopolttoaineisiin — on itse asiassa kyllä yksi asia, mikä tulee johtamaan siihen, että myös meidän energiasektorimme tulee olemaan entistä hajautuneempi.

Siitä työn, yrittäjyyden, perheen ja monien asioiden yhteensovittamisesta: kyllä minun mielestäni perusturvakokeilu on yksi sellainen asia, mikä on historiallinen tässä maassa, ja se saatiin tämän hallituksen johdolla aikaiseksi.

19.33 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulan puheenvuorosta nousi kaksi mielenkiintoista huomiota. Ensimmäinen on se, että ei tämä kustannuskilpailukyky-kysymys olekaan mikään tavallaan kaiken kattava ja ratkaiseva tekijä. Kun Vesterbacka on sanonut, että 6 minuuttia ei ratkaise mitään, niin se ei luovilla aloilla, pelialoilla ja muualla ratkaisekaan välttämättä sitä, syntyykö joitain innovaatioita. Se ratkaisee edelleen niillä perinteisillä, vanhoilla toimialoilla, missä jotain tuotetta tuotetaan hihnalla eteenpäin, ja se minuuttimäärä saattaa olla aika tärkeäkin siinä kokonaisuudessa. Minäkin myönnän sen, että se on osittain vanhan liiton mallia, mutta sitäkin Suomessa tarvitaan.

Toinen asia, mistä voin olla täysin samaa mieltä, on se, että jakamistalouden pelisäännöt, yhteinen kehikko ja raamitus pitää Suomessa luoda, koska se on uuden talouden muodostumisen suunta ja Suomessa täytyy luoda myös säännöt ja puitteet. Nythän sitä liikennekaaren myötä yritetään osittain tehdä, mutta on paljon muitakin toimialoja, joihin täytyy puuttua vielä.

19.34 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä olen oikein iloinen, edustaja Kulmuni, että hallitus tekee edes jotain mutta valitettavasti niin vähän, ettei se välitä oikein edes omaan selontekoonsa julkisen talouden suunnitelmista kirjoittaa sen paremmin pienvoimalatuotantohankintojaan kuin perustuloakaan muuta kuin aivan marginaaliin. Ehkä tämä johtuu siitä, että pienvoimalatuotannossa keskitytään biotuotantoon, joka on siis, samalla lailla kuin ydinvoima, välivaihe. Jos me otamme Pariisin sopimuksen tosiasiallisesti käytäntöön, niin me joudumme myös biovoimasta luopumaan ajan myötä.

Samaten perustulossa me olemme tekemässä hyvin varovaista kokeilua, joka tosiasiallisesti ei mahdollista edes perustulon arviointia sellaisena kuin ne tutkijat sitä toivoisivat. On hyvä asia, että nämä täällä ovat, mutta ne ovat liian vähän, liian hitaasti, liian myöhään.

19.35 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Hallitus on saanut suurissa kysymyksissä ratkaisuja aikaan, ja Suomella on vihdoin suunta. Kilpailukykysopimus on allekirjoitettu, sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistus ja myös maakuntauudistus etenee, 4 miljardin sopeutukset on nyt sovittu, säästötavoitteista pidetään kiinni, ja velkaantuminen on taittumassa.

Kilpailukykysopimus, josta tässäkin salissa juuri puhuttiin, vei aikansa, mutta muistuttaisin, että sopimus saatiin aikaiseksi seitsemän kuukautta hallitusohjelman kirjausta etuajassa. Sopimus osoitti, että Suomessa pystytään edelleen sopimaan. Olisimme toki saaneet erilaisia tuloksia aikaan jääräpäisellä ja kovalla politiikalla, mutta valitsimme kuitenkin sopimisen tien. Esimerkiksi Ranskassa on ihmetelty kilpailukykysopimuksen sisältöä: kuinka tämä saatiin aikaan sopimalla Suomessa? Sopimus tuo luottamusta, vakautta ja ennustettavuutta koko maamme talouteen. Tämä on tärkeä viesti investoijille. Haluan kiittää pääministeriämme ja kaikkia osapuolia sitkeästä sekä päättäväisestä toiminnasta. Sitä todella ratkaisun saamiseksi tarvittiin.

Huolimatta talouden tilasta hyviäkin uutisia olemme saaneet talouden käänteestä: Tilastokeskuksen mukaan yksityisellä sektorilla on nyt yli 40 000 työllistä enemmän kuin vuosi sitten. Kotimainen kysyntä on hieman elpynyt, ja talouskasvu on todellista.

Arvoisa rouva puhemies! Työllisyyden parantamisen ja etenkin nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistämisen on oltava elokuun budjettiriihen ykkösasia. Pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytysten kohentamista on myös jatkettava. Tietenkin maatalouden tukalan tilanteen helpottamista on jatkettava todella nopealla aikataululla, ja mitä enemmän työllisyys saadaan paranemaan, sitä kestävämmin voimme huolehtia meidän yhteiskunnasta, toisistamme, heikompiosaista ja pitää tämän Suomen ehyenä.

Hallitus on päättänyt 3 miljardin euron investoinneista teihin, ratoihin ja muihin väyliin sekä tietoliikenneyhteyksiin. Nämä toki itsestäänkin elvyttävät taloutta ja parantavat työllisyyttä mutta myös turvaavat elämisen mahdollisuuksia eri puolilla Suomea. Investoinnit on valittu tarkasti yrityselämän ja talouden tarpeiden perusteella. Esimerkiksi Sulkavalla Vekarasalmen lossi korvataan sillalla. Tämä 19,4 miljoonan investointi Suomen viidenneksi pisimpään siltaan helpottaa merkittävästi alueen asukkaiden elämää ja erityisesti puurekkojen liikkumista kaakkois-luoteissuunnassa keskellä Metsä-Suomeamme. Investointi on toki paikallinen, mutta tärkeä kokeilu saaristolaisten elinvoiman lisäämisessä. Lossien korvaaminen silloilla saa toivon mukaan lisäystä vielä tällä kaudella.

Kasvun näköaloja tuo myös normien purku, jossa ajankohtaisin on ympäristöministeriön tänään lausuntokierrokselle lähettämä hallituksen esitys maankäyttö- ja rakennuslain muuttamiseksi. Esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti sujuvoittaa kaavoituksen ja rakentamisen päätösprosesseja. Tässä ehdotuksessa muutoksia on yli 20:een maankäyttö- ja rakennuslain pykälään, ja näistä keskeisimmät koskevat hajarakentamista, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen roolia, vähittäiskaupan suuryksiköiden sääntelyä sekä asemakaavoituksen keventämistä. Tähän kuuluu tietenkin se sääntelyn vähentäminen ja esimerkiksi vapaa-ajan asuntojen helpompi muuttaminen pysyviksi asunnoiksi.

Arvoisa rouva puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että uusia säästöjä koulutukseen ja tutkimukseen ei olla tekemässä. Sivistys ja siihen satsaaminen on vienyt jo tässä vaiheessa

maamme todella pitkälle, ja korkea koulutustaso on todella tunnettua maamme ulkopuolella, kiitos Pisa-tutkimustuloksen. Koulutusviennille markkinointi on jo tehty, nyt meidän on otettava myös tämä mahdollisuus seuraavien vuosien aikana täysimääräisesti käyttöön. — Hyvää kesää kaikille.

19.40 **Antti Häkkänen kok:** Arvoisa puhemies! Euroaikana Suomen olisi pitänyt tehdä se, mitä itse asiassa euroon liittymisen alla kaikki taloustutkimuslaitokset ja itse asiassa työmarkkinajärjestöt ja puolueetkin tiesivät, eli pitää kustannuskehityksestä tarkemmin huolta. Meillä ei tehty meidän työmarkkinamallia joustavaksi, yrityskohtaista kilpailukykyä huomioivaksi. Meillä tehtiin osittain myös liian korkeita palkankorotuksia, erityisesti tuottavuuskehitykseen nähden, ei pelkästään välttämättä määrällisesti vaan nimenomaan tuottavuuskehitykseen nähden. Ja nämä ovat tosiaan osittain niitä virheitä, joita nyt korjataan.

Tässä edellisessä puheenvuorossa tuli esiin, että on hyvä, että työmarkkinajärjestöt ovat päässeet sopuun kustannuskilpailukyvyn parantamisesta. Minä olen samaa mieltä siitä, että on hyvä, että ne ovat päässeet sopuun, mutta samaan aikaan pitää muistaa, että esimerkiksi eläkeuudistuksen neuvottelemisessa meni 5 vuotta siitä, kun ehkä Matti Vanhanen hyvin ansiokkaasti Rukan hangilla totesi, että tällainen pitää tehdä. Kaikki taloustutkimuslaitokset tiesivät, kaikki puolueet tiesivät, mitä pitää tehdä, mutta SDP päätti, että 4 vuoden aikana sitä ei tehdä. Onneksi se nyt tehtiin sitten Juha Sipilän ja kokoomuksen ja perussuomalaisten hallituksen aikana. On muuten mukavaa ollut kuulla, että SDP:n kansanedustajatkin kiittelevät tätä uudistusta nyt täällä siitä, että on hyvä, että saatiin tämän toisen hallituksen aikana, koska heidän hallituksensa aikana tällaisia ei saada tehtyä. Tämä on sama kaava, mikä demareilla toistuu tietysti monissa muissakin maissa. Nyt demarit kiittelevät kovasti sitä, että Saksassa vienti vetää. Mutta siellä pitäisi tehdä käytännössä samanlaisia uudistuksia, joita nyt Suomessa esitetään, eli lisätä paikallisia joustoja ja saada tätä kautta työllisyyttä lisättyä.

Kuinka saadaan investointeja lisää? Tässä salissa on myös paljon korostettu sitä, että pitäisi elvyttää ja elvyttää. Hallitus on tehnyt monia elvytystoimenpiteitä: valtavia tiehankeinvestointeja on aikaistettu nimenomaan suhdannesyistä, on tehty korjausrakentamista ja parannettu tieinvestointien tasoa, muun muassa Etelä-Savon suunnalle isoja Vitostiehankkeita toista sataa miljoonaa, Etelä-Karjalan suunnalle, ja monia muita. Eli käytännössä näitä investointejakin vauhditetaan kovaa vauhtia tällä hetkellä.

Yksi sellainen asia, mikä tästä julkisen talouden suunnitelmasta vähän puuttuu, on se, että alun perin, kun julkisen talouden suunnitelma -ohjelma otettiin Suomessa käyttöön ja sitä suunniteltiin viime vaalikaudella tuolla valtioneuvostossa, niin tarkoitus oli rakentaa sinne yksityiskohtainen suunnitelma myös siitä, kuinka toteutetaan esimerkiksi kuntatalouden rahoitusasema. Jos meillä on tavoitteena, että kuntatalous tervehtyy vaikka seuraavan 3—4 vuoden aikana, niin sinne olisi pitänyt ottaa tarkat määritelmät siitä, mitä tehtäviä ja milloin poistetaan tai kuinka se rahoitusasematasapaino muuten saavutetaan. Ja tätä pitäisi ehkä täsmentää nyt tässä julkisen talouden suunnitelman eduskuntakäsittelyvaiheessa. Minä itsekin toivoisin, että pikkuisen hoputettaisiin tätä kuntien tehtävien ja normien purkua ja erityisesti ministeri Vehviläisen vastuulla olevaa työtä. Näissä on nyt päästävä eteenpäin, muuten kuntatalouden säästötavoitteetkin saattavat vähän vesittyä.

Sote on jättimäinen kokonaisuus, joka on julkisen talouden suunnitelmassa myös yksi iso osa. Tämä pitäisi itse asiassa mieltää myös niin, että sote on iso osa talouspolitiikkaa. Se

on valtavan tärkeä osa talouspolitiikkaa sen takia, että meidän suurimmat veronkorotuspaineet liittyvät tällä hetkellä, varsinkin ansiotuloverotuksen puolella, nimenomaan siihen, kuinka sosiaali- ja terveyspalveluiden kustannuskehitystä voidaan hallita. Ja tämän takia sote-uudistuksen nimenomaan säästövaikutuksiin pitäisi kiinnittää nyt kohta alkavalla lausuntokierroksella erityinen huomio. Ja siinä pitää kiinnittää huomio myös siihen, että valinnanvapausmallista tulee jatkossa sellainen, että se myös tuo säästöjä. Kilpailumekanismin pitää toimia, vertailtavuuden pitää toimia, mutta samaan aikaan tarkan kontrollin ja kurin pitää toimia siinä, että kustannukset eivät lähde karkaamaan.

Ja yksi asia, minkä myös toivon, että hallitus perusteellisesti selvittää, on se, kuinka tämä uusi soten rahoitusmalli, se, että valtio maksaa kaikki menot, tulee kannustamaan aluetason päättäjiä tehokkaaseen menettelyyn. Koska meillä nyt tämä julkisen talouden perusmalli toimii niin, että alueella kerätään pääosin itse veronkanto-oikeudella rahat ja vastataan sitten veropaineella siihen palveluiden laatuun. Eli olisiko maakuntaverotusmalli tehokkaampi, tehokkuutta lisäävä rahoitusmalli tähän soteen? Ja se pitää nyt selvittää sitten tähän jatkovaiheen työhön.

19.45 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ihan lyhyesti vain. Edustaja Häkkänen totesi, että eläkeuudistuspaketti on tämän hallituksen saavutuksia. Toki se teknisesti tällä eduskuntakaudella säädettiin, mutta kyllä se sopimus syntyi edellisen hallituksen aikana. Pääministerikin muistaakseni täällä kerran totesi, että se on yksi niistä vaikuttavimmista toimista, mitä pitkään aikaan on työllisyyden ja työurien pidentämiseksi tehty.

19.46 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen samaa mieltä edustaja Häkkäsen kanssa tästä sote-uudistuksen säästövaikutuksesta. Tässä pitää olla todella tarkkana, että nämä tavoitteet myös toteutuvat. Meillä on terveyden edistämiseen jonkinlaisia kannusteita siellä jo olemassa, mutta toivon todella, että ne otetaan erittäin laajasti huomioon koko suomalaisessa kentässä yli sektorirajojen, koska tiedämme kaikki, että jo pelkästään liikuntaa lisäämällä voidaan saada 2 miljardin euron säästöt pelkästään terveysmenoista.

Tämän päivän Helsingin Sanomissa on erittäin hyvä artikkeli Seinäjoen mallista, jossa on kaikki koulujen pihat ja päiväkotien pihat tehty hyviksi liikuntapaikoiksi, ja siellä on myös mahdollistettu se, että perheet voivat niissä liikkua iltoina ja muina pyhäpäivinä. Myös ruoka on muutettu terveellisemmäksi. Tämmöisillä pienillä muutoksilla on saatu lasten lihavuutta vähenemään ja terveyttä edistetty isoilla hyppäyksillä. Nämä voivat olla ihan yksinkertaisia ja pieniä muutoksia, (Puhemies koputtaa) mutta sitäkin tarpeellisempia... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

19.47 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Filatov itse asiassa sanoikin sen asian, jonka minäkin olisin sanomassa: eläkeuudistus kyllä saatiin aikaan edellisellä hallituskaudella, vaikka se teknisesti hyväksyttiinkin tämän kauden alussa. Mutta sen voi kyllä sanoa, että tällä hallituksella ei ole mitään tekemistä tämän eläkeuudistuksen aikaansaamisessa.

19.47 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllä minä nyt niin riemuitsen siitä, että SDP kannattaa tätä tehtyä eläkeuudistusta täysin sielun ja ruu-

miin voimin, koska ennen vaaleja vuonna 2011 SDP taisi vastustaa tätä, että eläkeikää Suomessa nostetaan. Siinä mielessä on oikein mukavaa, että tässä on tietyllä tapaa tultu nyt kokoomuksen ja muitten puolueitten rintamaan siinä, että työuria pitää pidentää, jotta saadaan paitsi julkinen talous ja palvelujen rahoituspohja pelastettua mutta myös yleisesti Suomen kansantalous kohenemaan ja suomalaisten elintaso jotenkin pelastettua. Tämä on mukavaa, että tässä tulee pikkuhiljaa tavallaan näitä heräämisiä. Samoin kuin viime vaalien alla ei kovinkaan moni SDP:n edustaja pitänyt työn kustannuksia minään ongelmana, niin nyt sitten kohtuullisesti pidetään jo hyvänä, että tämmöinen kilpailukykysopimus syntyi.

19.48 **Satu Taavitsainen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on kyllä minusta nyt aika paksua edustaja Häkkäseltä, mutta menköön juhannuksen piikkiin. Nimittäin kaikki tällaiset työelämään taikka eläkkeisiin liittyvät asiat on hyvä valmistella aina huolellisen kolmikantaisen valmistelun pohjalta tutkimuksiin ja selvityksiin perustuen. Tällöin saavutetaan hyvä tasapaino, jonka pohjalta kaikki osapuolet voivat asian hyväksyä. Ja näin tapahtui viime kaudella SDP:n ollessa hallituksessa, tietenkin siellä oli myös kokoomus kumppanina, mutta tällaista neuvottelumenettelyä, sopimista edistettiin, toisin kuin tällä hallituskaudella ette ole tällaista tehneet. En menisi tuosta eläkeuudistuksesta nyt pisteitä ottamaan tälle hallitukselle. Voisit kyllä peruuttaa nuo sanasi.

19.49 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minä en eläkeuudistusta kannattanut, koska en kannata uudistuksia, joissa kaikki maksavat mutta pienituloisimmat duunarit ehtivät kuolla ennen kuin pääsevät eläkkeestään nauttimaan. Sen sijaan kiinnitin huomiota tähän, että edustaja Häkkäsen mielestä viiden vuoden valmistelujakso eläkeuudistukselle oli hurjan pitkä. Nuorena tietysti voi olla, että viiden vuoden jaksot tuntuvat kovin pitkiltä, mutta muistetaan nyt kuitenkin, että edellinen ikuiseksi tarkoitettu eläkeuudistus tehtiin vuonna 2005, ja silloin kun tämä jälkimmäinen eläkeuudistus saatiin valmiiksi, meillä ei ollut vielä tutkittua tietoa edellisen eläkeuudistuksen vaikutuksista, minkä vuoksi päätöksiä tehtiin vähän fiilispohjalta. Nämä tiheät eläkeuudistukset ovat johtaneet siihen, että nuorten uskossa siihen, että he koskaan tulevat saamaan eläkkeitä, on tapahtunut merkittävä romahdus. Tämä on minusta yksi (Puhemies koputtaa) isoimpia kansantaloudellisia huolia, joita meillä tällä hetkellä on.

19.51 **Tarja Filatov sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun olen pitkään näiden työelämäkysymysten kanssa nimenomaan SDP:n kansanedustajana puuhaillut, niin sanoisin, että mikään puolue ei varmaan ole hokenut niin paljon sitä, että työuria on pidennettävä alusta, lopusta ja keskeltä, ja siellä keskellä oleellisin resurssi ovat ne työttömät ihmiset, joita meillä on. Mutta työurien pidennys on ollut pitkään meidän tavoitteenamme. Se, mitä me vastustimme tässä eläkekuviossa, oli se, että Matti Vanhanen pääministerinä keksi yhtäkkiä niillä kuuluisilla hangilla, että eläkeikää nostetaan kategorisesti ja ilman kolmikantavalmistelua. Me olimme sitä mieltä, että tuota valmistelua pitää tehdä yhdessä, niin kuin sitä sitten tehtiinkin, ja sieltä syntyi kohtuullisen hyvä tulos. Tuo tulos ei ollut pelkästään kategorinen nosto, vaan siihen kokonaisuuteen liittyi myös muita elementtejä.

Mitä tulee hintakilpailukykyyn ja kilpailukykyyn yleensä, niin jo SDP:n talouspoliittisessa vaaliohjelmassa todettiin, että me tarvitsemme maltillisen tulopoliittisen ratkaisun, joka vahvistaa hintakilpailukykyä. Mutta olemme koko ajan nähneet sen, että kaikilla aloil-

la (Puhemies koputtaa) hintakilpailu ei ole ongelma eikä se ole ainoa ratkaisu. Oleellista... [Puhemies keskeytti puheenvuoron puheajan ylityttyä.]

19.52 **Eeva-Maria Maijala kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Taavitsaiselle: Kyllähän nytten tämän hallituksen aikana on käyty todella laaja neuvottelukokonaisuus, missä hallitus on ottanut vastuuta. Ei aikaisempien hallitusten aikana ole otettu näin vahvaa vastuuta tämän koko asian hoitamisesta. Kyllä tämä on ihan poikkeuksellinen tilanne, ja saamme olla kyllä ylpeitä siitä, että nytten on hyvin laajalla rintamalla porukalla tehty töitä, ja kiitos siitä kaikille osallisille.

19.52 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä viitattiin minun ikääni perusteena sille, että en ehkä tunne eläkejärjestelmää, mitä pidän hyvin erikoisena muutenkin, noin niin kuin argumenttina. Sukupuoli, ikä tai muukaan ei tee yhtäkään kansanedustajan argumenttia sinänsä huonoksi, koska monet tutkijat tai monet työmarkkinatoimijat, ketkä ovat olleet eläkeneuvottelupöydissä, ovat esimerkiksi 70-vuotiaita, ja he ovat hyvin samaa mieltä minun kanssani olleet näistä asioista.

Mitä tulee edustaja Taavitsaisen kommenttiin siitä, että kuka ottaa pisteitä tai ei, niin minä en edes halua pisteitä tästä eläkeuudistuksesta. Se on ihan sama, kuka sen teki. Minä vain sanon sen, että SDP:n puheenjohtaja Jutta Urpilainen vastusti koko viime vaalikauden sitä, että viime vaalikaudella oltaisiin viety eläkeuudistusta eteenpäin. Sitä ei viedä eteenpäin niin kauan kuin demarit ovat hallituksessa. Tästä oli kyse.

19.53 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eläkeuudistus on hyvä asia, ja pääasia on, että se on saatu aikaan, mutta se saatiin nimenomaan neuvottelemalla ja yhteistyöllä. Käskemällä, komentelemalla ja uhkailemalla ei saada hyviä tuloksia, ja kenties tästä hyvästä prosessista, joka viime kaudella käytiin nimenomaan neuvotellen ja yhdessä tekemällä, tämäkin hallitus voisi ottaa oppia.

19.54 **Katri Kulmuni kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! No, hallitushan nimenomaan otti oppia ja sai esimerkiksi historiallisen kilpailukykysopimuksen aikaiseksi, joka, aivan kuten täällä on todettu, on myös eurooppalaisessa työmarkkinakentässä erittäin, erittäin suuri saavutus.

Haluaisin kommentoida: Ihan ansiokkaasti edustaja Kontula otti esille myös tämän sukupolvikysymyksen, näen kuitenkin hieman toisin sen. Kyllä minun mielestäni on erittäin tärkeää koettaa muuttaa sitä käsitystä, että kun nuoret todellakaan eivät usko, että he vuosikymmenten päästä pääsisivät nauttimaan samanlaisesta eläkejärjestelmästä kuin tänä päivänä, niin siksi juuri on tärkeää muokata sitä eläkejärjestelmäämme ja luoda uskoa siihen, että myös tulevat sukupolvet pääsevät nauttimaan vastaavanlaisista ja toivon mukaan vielä paremmista eläke-eduista, mutta se vaatii kyllä nyt sitä uudistumista ja rakenteellisia tekoja siihen. Toki siitä täytyy olla kyllä huolissaan, miksi meillä on eri tuloluokissa, eri terveysluokissa erilaisia (Puhemies koputtaa) elintasoeroja edelleenkin.

19.55 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! En todellakaan viitannut edustaja Häkkäsen henkilökohtaiseen ikään vaan Suomen nuorisoon, Suomen nuoriin, jotka ikäluokittaisen tutkimuksen mukaan eivät luota tässä salissa tehtyihin eläkeuudistuksiin vaan suhtautuvat skeptisesti siihen, että heillä jonakin päivänä olisi elä-

ke, ja sen takia panostavat omistusasumiseen silloin, kun työvoiman liikkuvuuden kannalta vuokra-asuminen voisi olla järkevämpi vaihtoehto, ja panostavat lapsiinsa aivan eri tavalla kuin aikaisemmat sukupolvet, mikä sinällään on tietysti hyvä asia mutta voi johtaa myös tämmöiseen tiikerivanhempi-ilmiöön, joka ei ehkä olisi sitten niin toivottavaa.

Puhemies Maria Lohela: Takaisin puhujalistaan.

19.56 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Vaikka Moody's viimeisenä kolmesta suuresta luottoluokitusyhtiöstä pudotti Suomen luokitusta kesäkuun alussa, niin maan taloudessa on kuitenkin alkanut näkyä orastavia valonkajastuksen merkkejä loppukeväästä. Bruttokansantuotteemme näet kasvoi noin 1,6 prosenttia alkuvuonna, ja se on erittäin lupaava merkki kolmen vuoden supistumisen jälkeen. Taloutemme kasvu on kuitenkin vielä hyvin hentoa, ja sitä on syytä vahvistaa edelleen. Tähän tähdätään myös nyt meillä käsiteltävänä olevassa julkisen talouden suunnitelmassa.

Arvoisa puhemies! Työllistämisen ja yrittäjyyden edellytykset ovat parantuneet juuri maaliin saadun kilpailukykysopimuksen solmimisen myötä, ja se on erittäin merkittävää myös julkisen talouden tasapainottamisen kannalta. Kilpailukykysopimus tuo tullessaan vähintään 415 miljoonan euron tuloveron kevennykset, ja, kuten tiedetään, veronalennusten lopullinen suuruus riippuu sopimuksen kattavuudesta. Jos se nousee vähintään 90 prosenttiin palkansaajista, mikä on vielä tällä hetkellä hyvinkin mahdollista, niin veronkevennysvara kasvaa vielä 100 miljoonalla eurolla, ja tämän myötä palkansaajien ostovoima jopa hieman kohenisi. On myös syytä huomata, että hallitus luopui ehdollisista 1,5 miljardin euron sopeutustoimista. Nämä toimenpiteet olisivat olleet toteutuessaan erittäin kipeitä, ja nyt niiltä onneksi vältyttiin.

Käytännössä kilpailukykysopimuksen myötä toteutuu sisäinen devalvaatio, joka toimii korvikkeena 1900-luvun loppupuoliskon lukuisille markan arvon ulkoisille heikennyksille. Onkin erittäin toivottavaa, että meille elintärkeä vienti lähtee sopimuksen myötä vetämään aiempaa paremmin luoden samalla riittävät edellytykset hyvinvointimme säilyttämiselle. Prosessi on ollut osapuolille raskas, mutta kuitenkin saavutettu sopimus on työmarkkinarauhan kannalta arvokas (Puhemies koputtaa) ja jokainen saavutettava työpaikka arvokas kaikille töihin pääseville yksilöille.

19.58 **Eeva-Maria Maijala kesk:** Arvoisa puhemies! Julkisen talouden suunnitelmaan liittyvänä asiana on erittäin merkittävä meillä tämä liikenneverkon kehittäminen. Meillä korjausvelan kasvu on nytten toivottavasti saatu pysäytettyä, sillä me olemme osoittaneet noin miljardin erilaisten liikenneverkkojen, väyläverkkojen korjaamiseen ja kehittämiseen. Hienoa on se, että erityisesti elinkeinotoiminta edellä on menty eteenpäin kohteitten valinnoissa, ja toivottavasti me saamme meidän biotalousosiotamme tällä tavalla menemään hyvinkin paljon eteenpäin, saamme ennen kaikkea puun liikkeelle.

Meillä on liikennekaari nyt saatu valmisteluvaiheessa jo aika pitkälle. Liikennekaari tullaan toteuttamaan kolmessa vaiheessa, elikkä se on monen vuoden projekti kokonaisuudessaan. Siinä liikenneverkon kehittämiseen haetaan uusia toimintamalleja ja rahoituksia. Toivottavasti me saamme tällä myöskin isoja, merkittäviä asioita aikaiseksi.

19.59 **Anna Kontula vas:** Arvoisa rouva puhemies! Muutama sana vielä kikystä ja luottamuksesta, jota tässä salissa on tänään juhlittu niin paljon. Minulle on nimittäin jäänyt vä-

hän epäselväksi, kenen luottamusta nyt ollaan voitettu. Nimittäin jos minä ajattelen tavallista työmaakoppia tai sairaalan kahvihuonetta, jossa ihmetellään nyt lomarahojen vähenemistä ja työajan pidentymistä, niin minä en usko oikeasti, että luottamus siellä kauheasti tulee kasvamaan. Meillä on nyt jo tutkimustietoa siitä, että suorittavan työn aloilla epäluottamus tätä salia kohtaan on aika korkea. Minun käsitykseni on, että kiky tulee pikemminkin tätä epäluottamusta kasvattamaan kuin vähentämään. Merkkejä tästä on näkynyt jo ayliikkeen radikalisoitumisessa tämän kiky-prosessin kuluessa tavalla, jota minä en omalta aikuisiältäni muista.

Surullistahan tässä on tietysti se, että saman suuruisen tuottavuusloikan me olisimme saaneet työhyvinvointitoimilla, joidenka tekemisessä meillä on paljon tutkimustietoa ja joidenka osalta Suomi on myös kansainvälisesti vertaillen aivan maailman huippua. Me tiedämme, miten se juttu tehdään, meillä on ihmiset, jotka osaavat käytännössä toteuttaa sen, mutta tätä niin sanottua pehmeätä keinoa ei ole vain nähty niin kiinnostavaksi, että siihen olisi panostettu, vaan mieluummin lähdettiin toteuttamaan tällaisia kovia uudistuksia, joissa erityisenä kiinnostavana yksityiskohtana on tämä mekaanisen työajan lisääminen, joka tarkoittaa, että työaika kasvaa niillä aloilla, joilla ylipäätään on säännölliset työtunnit, siis lähinnä työväenluokkaisilla aloilla. Ylemmässä keskiluokassahan työ usein on määritelty jotenkin muuten kuin tiukasti työaikaan.

20.01 **Antti Häkkänen kok:** Arvoisa puhemies! Tästä julkisen talouden suunnitelmasta olisi ehkä kaivannut hallitukselta vielä ehkä vähän pontevampaa analyysiä siitä, kuinka Suomessa saadaan investointeja liikkeelle, mikä se keskeinen tekijä siellä taustalla on. Se liittyy hyvin keskeisesti riskinottohalukkuuteen, siihen, että Suomessa ensinnäkin on sellaisia ihmisiä, jotka kokevat riskinoton, kovan työnteon, yritteliäisyyden ja uusien ideoiden synnyttämisen mielekkääksi. Se on paljon asennekysymystä, mutta siihen liittyy myös merkittäviä poliittisia toimenpiteitä.

Tässä salissa on paljon peräänkuulutettu sitä, miksi investoinnit eivät lähde liikkeelle, tai että vain julkisen sektorin pitäisi tehdä toimenpiteitä, mutta tosiasiassa Suomessa pitäisi tehdä myös veroreformeja ja monia muita sääntelytoimenpiteitä, joilla kannustettaisiin ottamaan riskiä lisää. Erityisesti pääomatuloverotukseen liittyvät kysymykset — niitä pitäisi keventää. Hallituksen olisi tuotava pikavauhdilla syksyllä jo budjettiriiheen yritysverotukseen liittyviä, investointeja kiihdyttäviä elementtejä, joko investointivarausmalli tai joitain muita mekanismeja. Hallituksen tulisi käynnistää perusteellisempi valmistelu joko siitä Viron veromallista tai sitten jostain muusta avoir fiscal -tyyppisestä yritysveromallista. Samoin hallituksen pitäisi itse asiassa tämä hallitusohjelman kirjaus sääntelypolitiikan periaatteiden muuttamisesta käynnistää voimakkaammin eli se, että yhä enemmän paikallistasolla sallitaan harkinnanvaraa, kokeiluja ja yhä enemmän vähennetään tätä kattotason sääntelyä. Sen pitäisi olla läpileikkaava periaate kaikissa ministeriöissä.

20.03 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2017—2020 haluan nostaa esille vielä Suomi kiertotalouden kärkimaana -hankkeen. Tämä on todella iso hanke — huolimatta siitä, että sitä ei ole täällä kirjasessa kovin montaa kertaa mainittu — koska Sitran selvityksen mukaan tämä voisi tuottaa 1,5—2,5 miljardin euron arvonlisäyksen eri aloilla. Ja ministeri Tiilikainen onkin jo käynnistänyt Sitran johdolla kiertotalouden tiekartan tekemisen, jossa selvitetään, miten Suomi voisi olla edelläkävijämaa.

Tämähän tarkoittaa kokonaan uudenlaista ajattelumallia, tässä voittaa kaikki, yritykset ovat jo lähteneet tähän monella tavalla mukaan, tässä voittaa ympäristö ja sitten myös jokainen ihminen. Tämä tarkoittaa lähtökohtaisesti sitä, että "jäte"-sana poistetaan kokonaan meidän valikoimistamme eli on vain sivuvirtoja ja mietitään kokonaan uudella tavalla, kokonaisvaltaisena arvoketjun uudistuksena meidän materiaalivirtoja.

Tästä on esimerkkejä vuodelta 2014: hiilineutraali Suomi, sekin Sitran hankkeena, jossa suuryritykset lähtivät uuden, puhtaan liiketoiminnan perään, jossa tämä ajatus leikkaa läpi koko heidän strategiansa. Forssassa on — ja useammassa muussakin kaupungissa — kokeiltu kuntalähtöisesti, jälleen Sitran hallinnoimana, sitä, että esimerkiksi Forssassa pellot, sikatilat, tuotantoyhtiöt, elintarviketeollisuus, energiatuotantoyritykset ovat kaikki synkroniassa. Tähän liittyy paljon normien purkua, esimerkiksi sekoitevelvoite vaikkapa lannoitteisiin voisi olla sellainen (Puhemies koputtaa) ja kokeilut referenssilaitoksiin. Tämä on suuri mahdollisuus Suomelle.

20.05 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Toteaisin edustaja Häkkäselle, että Suomen pääomiin kohdistuva verotus on tällä hetkellä 7 prosenttia alle EU-keskitason — 7 prosenttia alle EU-keskitason. Ei siis ole pelkoa siitä, että tämä ainakaan olisi meille kilpailukykyeste.

Kehottaisin myös tutustumaan Viron verotusmalliin kokonaisuutena. Minä en nyt tässä pysty sitä referoimaan — mutta vaikka jotkut veroluokat ovat siellä huomattavasti alle Suomen, siellä on myös toisia, jotka ovat huomattavasti yli Suomen. Yleensä kun verrataan maasta toiseen, niin pitää olla hyvin eksakti siinä, mitä verrataan, mitä otetaan. Usein on niin, että aika vaikea on valita vain ikään kuin rusinoita pullasta ja olettaa, että ei saisi myös niitä vähän ikävämpiä asioita, jotka liittyvät siihen samaan malliin.

20.06 **Antti Häkkänen kok:** Arvoisa puhemies! Tässä edustaja Kontula sanoi, että meillä on yksittäisissä verolajeissa korkeampi prosentti kuin joissain muissa maissa. Se tiettyjen maitten osalta pitääkin ihan paikkansa, mutta tämä ongelma koskee sitä, että tämä yritystoiminnan ympäristö, varsinkin kansainväliseen toimintaan liittyen, on kokonaisuus, jossa verotus on vain yksi osa palapeliä, ja Suomella on valtava määrä sellaisia heikkoustekijöitä, mitkä me joudumme tavallaan joillain muilla asioilla kompensoimaan — esimerkiksi kaukainen sijainti ja se, että me joudumme hyvin pitkälti käyttämään merikuljetuksia ja se, että meillä on myös pääomaköyhä maa. Ja sitten jos verrataan näihin isoihin teollisuusmaihin, Saksaan tai muihin — tai edes Ruotsiin, jossa on paljon kansallisia pääomia, joita pystytään käyttämään siellä kotimaisen tuotannon ja uudenkin tuotannon, startupien, rahoittamiseen, niin tämä on se probleema siellä taustalla eli se, että Suomella on niin paljon sellaisia heikkoustekijöitä — meillä on paljon myös vahvuustekijöitä — jotka aiheuttavat meille haittaa ja kilpailuhaittaa erityisesti, ja sen takia meidän pitää joillain näitä kompensoida.

Nyt kun me katsomme sitä kokonaisuutta, mikä yritysverotuksen ja sitten tavallaan vaikka osinkoverotuksen kokonaisuudesta muodostuu, niin kokonaisverorasitushan nousee yli 40 prosenttiin tietyissä yrityksissä, ja samaan aikaan voi olla niin, että asuntosijoittamisen verorasitustuotossa meillä on 32:ta prosenttia. Ja tämä on merkittävä, iso ongelma, jos jää 10 prosenttiyksikön ero siihen, sijoittaako suomalaiseen riskialttiiseen yritystoimintaan, joka luo työllisyyttä, vai johonkin kiinteisiin asuntoihin. Ja tämä on merkittävä, iso ongelma, että meillä Suomessa niitä vähiä pääomia kanavoituu tällä hetkellä enem-

män asuntosijoittamiseen kuin suomalaiseen riskialttiiseen yritystoimintaan. Sen pitäisi olla just päinvastoin.

20.08 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kommentoin pääomiin kohdistuvaa verotusta, koska Häkkänen vaati helpotusta nimenomaan pääomiin kohdistuvaan verotukseen, ei koko kompleksisen Suomen kilpailukyvyn analyysiä. Jos sellaisesta oltaisiin käyty keskustelua, niin tästähän meiltä löytyy paljon kansainvälisiä vertailuja. Jos Suomen kilpailukyvyn vahvuuksia ja heikkouksia verrataan muihin maihin, niin yleensä Suomi pärjää näissä tekijöissä verraten hyvin.

On toki yksittäisiä asioita, joissa me olemme huomattavasti heikommilla. Yksi kiinnostava havainto on, että suomalaisen eliitin ja erityisesti suomalaisen bisneseliitin kansainväliset kontaktit ovat vähentyneet 2010-luvulla merkittävästi, ja minä oletan, että tämä on yksi keskeinen tekijä myös meidän viennin takkuamisen kannalta.

20.09 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Se on juuri näin. Minun mielestäni tässä salissa käydyn talouskeskustelun ja varsinkin tämän kilpailukykykeskustelun yksi keskeisimpiä haasteita ja ongelmiakin on ollut se, että aina otetaan yksi yksittäinen asia, josta luullaan, että se on se suurin ratkaiseva tekijä tai suurin ongelma. Nämä pitäisi katsoa aina kokonaisuutena ja miettiä myös, kuinka me paikkaamme niitä merkittäviä heikkouksia, joita Suomella on. Meillä on paljon vahvuuksia taustalla, mutta muun muassa korkea verotus on semmoinen, mitä meidän pitää pystyä lähtemään taklaamaan tässä tulevina vuosina.

20.10 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen täysin samaa meiltä edustaja Häkkäsen kanssa tästä, että verotusta täytyy miettiä ja katsella kokonaisuutena.

Ja puuttuisin vielä tähän Viron veromallikeskusteluun: tässä on minusta just semmoinen hyvä esimerkki siitä, kuinka yksi malli on otettu toisesta maasta ja sitten katsotaan, että se on Suomelle joko erittäin hyvä tai sitten huono vaihtoehto. Siinä Viron veromallissa on huomioitavaa se, että huolimatta siitä, että he pystyvät satsaamaan ne tulot yrityksen kehitykseen, niin sitten kuitenkin työnantajakustannuksethan Virossa ovat korkeammat kuin Suomessa.

Mutta kyllä pidän kannatettavana sitä, että Suomessa selvitetään, millä tavalla paremmin voisimme kannustaa yrityksiä investointeihin, ja juuri, että tuottoa voitaisiin käyttää siihen yritystoiminnan kehittämiseen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.